

KABUL VE ONAY BELGESİ

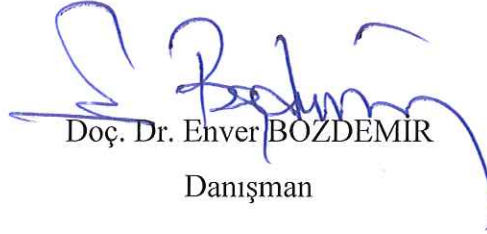
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Toplam Kalite Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Hanifi AYBOĞA

Başkan

Doç. Dr. Enver BOZDEMİR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ali AKAYTAY

Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

03/05/2019

Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL

Enstitü Müdürü

T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOPLAM KALİTE ANABİLİM DALI

**ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE MUHASEBE VE VERGİ
UYGULAMALARININ İNCELENMESİ: DÜZCE II. OSB
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ebru DEMİR

Danışman: Doç. Dr. Enver BOZDEMİR

Düzce

Mayıs, 2019

ÖNSÖZ

Organize Sanayi Bölgeleri, ülkenin üretim alanında ekonomik bir yapının geliştirilebilmesi, teknolojiye dayalı birleşik esnek üretim prosesinin oluşturulabilmesi açısından en uygun alanların başında gelmektedir. Özellikle ekonomik kalkınmada sürekliliğinin sağlanmasında Organize Sanayi Bölgeleri'nin rolü çok fazladır. Ülkemizin üreten gücü Organize Sanayi Bölgeleri sanayi yatırımların yapılmasında ve işletmelerin verimliliklerinin artırılmasında kritik bir görev üstlenmektedir.

Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) muhasebe ve vergi uygulamaları isimli bu çalışmada, Düzce ilinde yer alan Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi'nin 2017 yılı mali verileri incelenecek olup, örnek olaylar üzerinden uygulama yapılarak muhasebe kuralları çerçevesinde yorumlanacaktır.

Bu çalışma muhasebe meslek mensuplarına, yöneticilere mali uygulamalar açısından yol gösterecek ve bölgeye yatırım yapmak isteyen sanayiciler için de tanıtıcı bir kılavuz niteliğinde olacaktır.

Ebru DEMİR

ÖZET

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARININ İNCELENMESİ: DÜZCE II. OSB ÖRNEĞİ

DEMİR, Ebru

Yüksek Lisans, Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Enver BOZDEMİR

Mayıs 2019, 131 sayfa

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), sanayinin uygun görülen alanlarda yapılmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmelerini ve geliştirilmelerini sağlamak amacıyla 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile kurulmuştur.

Çalışmanın amacı, Organize Sanayi Bölgelerinin muhasebe ve vergi uygulamalarını inceleyerek yöneticilere ve meslek mensuplarına faydalı bilgiler sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda Düzce ilinde faaliyet gösteren Düzce II. OSB'ye ait muhasebe ve vergi uygulamaları doküman analizi yapılarak ele alınmıştır.

Yapılan çalışmada bir hizmet işletmesi olan OSB tüzel kişiliği Tekdüzen Muhasebe Sistemine uygun olarak muhasebe kayıtlarını yapmak zorundadır. OSB, vergi uygulamaları açısından Katma Değer Vergisi, Damga Vergisi, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine tabidir. OSB'lerin tüm faaliyetleri denetim kurulu, Yeminli Mali Müşavir ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı denetçileri tarafından denetlenmektedir. Ayrıca OSB'de faaliyet gösteren işletmeler, bazı vergisel muafiyetler, istisnalar, indirim ve teşviklerden faydalanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanayi, Organize Sanayi Bölgesi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF ACCOUNTING AND TAX APPLICATIONS IN ORGANIZED INDUSTRIAL ZONES: DÜZCE II. OIZ EXAMPLE

DEMİR, Ebru

MA, Total Quality Management

Supervisor: Assoc. Prof. Enver BOZDEMİR

May 2019, 129 pages

Organized Industrial Zones (OIZ) has been established in accordance with Organized Industrial Zones Law No. 4562 in order to ensure that the industry is carried out in suitable areas, to direct urbanization, to prevent environmental problems, to use information and information technologies and the placement and development within a certain plan of the types of manufacturing industry.

The aim of the study is to provide useful information to managers and professionals by examining the accounting and tax applications of Organized Industrial Zones. For this purpose, The accounting and tax applications of the Düzce II. OIZ have been analyzed by document analysis.

In this study, the OIZ legal entity which is a service enterprise has to make the accounting records in accordance with the Uniform Accounting System. The OIZ is subject to the provisions of Value Added Tax, Stamp Duty, Income Tax and Corporate Tax Law in terms of tax practices. All activities of the OIZs are audited by supervisory board, Chartered Accountant and auditors of Ministry of Science, Industry and Technology. In addition, enterprises operating in OIZ benefit from some tax exemptions, exceptions, discounts and incentives.

Key Words: Industry, Organized Industrial Zone, Accounting and Tax Applications.

İTHAF

Yüksek lisans tezimin hazırlanması sürecinde yardım ve desteklerini eksik etmeyen saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Enver BOZDEMİR'e, çalışmamda tecrübe ve paylaşımları ile beni yönlendiren muhasebe birimlerinde çalışan mesleğin emektar temsilcileri Sefa AKARSU ve Uğur ALKIŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Her şart ve koşulda üzerimden desteklerini esirgemeyen, babam Erol ERTEKİN, annem Emine ERTEKİN, kardeşim Ela ERTEKİN'e ve sürekli yanımda olan eşim Cüneyt DEMİR'e yürekten teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İTHAF.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Yöntemi.....	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.5. Tanımlar.....	3
BÖLÜM 2.....	5
2. LİTERATÜR.....	5
2.1. Sanayi ve Sanayileşme Kavramları.....	5
2.2. Sanayileşmenin Önemi.....	6
2.3. Sanayileşme ve Büyüme.....	7
2.4. Sanayileşme ve Kalkınma İlişkisi.....	8
2.5. Sanayileşme, İstihdam ve Teknoloji.....	8
2.6. Sanayileşme Stratejileri.....	10
2.6.1. İthalat İkamesine Dayalı Sanayileşme Stratejisi.....	10
2.6.1.1. Ülkeleri İthal İkamesine Yönelten Sebebler.....	11
2.6.1.2. İthalat İkamesinin Neden Olduğu Problemler.....	12
2.6.2. İhracata Dayalı Sanayileşme Stratejisi.....	13
2.6.3. İthalat İkamesinden İhracata Dayalı Sanayileşmeye Geçiş.....	14
2.7. Organize Sanayi Bölgesi Tanımı.....	15
2.8. Organize Sanayi Bölgelerinin Gelişim Süreci.....	16

2.9. Organize Sanayi Bölgelerinin Kuruluş Aşamaları.....	17
2.10. Organize Sanayi Bölgelerinin Tarihi	19
2.11. Organize Sanayi Bölgelerinin Belirgin Özellikleri.....	20
2.12. Organize Sanayi Bölgelerinin Faydaları.....	21
2.13. Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Gelişmeye ve Ekonomiye Katkıları.....	22
2.14. Ülkemizdeki Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları	23
2.14.1. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kredi Desteği İle Yapılan OSB'ler.....	24
2.14.2. Küçük Sanayi Sitesinden Dönüştürülen OSB'ler.....	24
2.14.3. Müteşebbis İmkanları İle Yapılan Özel OSB'ler.....	25
2.14.4. İhtisas OSB'leri.....	25
2.15. Organize Sanayi Bölgelerinin Türleri.....	26
2.15.1. Uygulama Biçimlerine Göre OSB'ler.....	26
2.15.2. Kurulma Biçimine Göre OSB'ler.....	27
2.16. Organize Sanayi Bölgeleri Kuruluş İşlemleri.....	28
2.17. Organize Sanayi Bölgelerinin Ticari Kimliği.....	28
2.18. Organize Sanayi Bölgelerinde Defter Tutarken Uyulması Gereken Kurallar	29
2.19. Organize Sanayi Bölgelerinin Gelirleri ve Gelir-Gider Cetveli	29
2.20. Organize Sanayi Bölgelerinin Fatura Kesme İşlemleri	30
2.21. Organize Sanayi Bölgelerinde Vergi Uygulamaları	30
2.21.1. Kurumlar Vergisi Uygulaması.....	30
2.21.2. Katma Değer Vergisi Uygulaması.....	31
2.21.3. Harç Uygulaması.....	32
2.21.4. Emlak Vergisi Uygulaması.....	32
2.21.5. Çevre ve Temizlik Vergisi Uygulaması.....	32
2.21.6. Veraset ve İntikal Vergisi Uygulaması.....	33
2.21.7. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Uygulaması.....	33
2.21.8. Damga Vergisi Uygulaması.....	33
2.21.9. KOSGEB Payı.....	33
2.22. Organize Sanayi Bölgelerinde Uygulanan Teşvik Politikaları.....	34
2.22.1. Kredi Desteği.....	35
2.22.2. Emlak Vergisi.....	37

2.22.3. Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı.....	37
2.22.4. Kurumlar Vergisi Muafiyeti.....	37
2.22.5. KDV İstisnası.....	37
2.22.6. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Muafiyeti.....	38
2.22.7. Tevhid ve İfraz İşlem Harcı İstisnası.....	38
2.22.8. Yapı Denetim Kuruluşlarına Ödenen Hizmet Bedellerine Ait İndirimler.....	38
2.22.9. Bir Alt Bölge Desteğinden Yararlanılma.....	38
2.23. Teşviklerden Yararlanmanın Temel Şartları.....	39
2.23.1. KDV İstisnası.....	39
2.23.2. Gümrük Vergisi Muafiyeti.....	40
2.23.3. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği.....	40
2.23.4. Faiz Desteği.....	40
2.23.5. Gelir Vergisi Stopajı Desteği.....	41
2.23.6. Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı.....	41
2.23.7. Yatırım Yeri Tahsisi.....	41
2.23.8. Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği.....	42
2.23.9. Arsa İndirimi.....	42
2.23.10. Parselasyon Harcı Muafiyeti.....	42
2.23.11. TRT Payı İstisnası.....	42
2.24. Uygulanan Teşviklerin OSB Açısından Faydaları.....	43
2.25. OSB'lerin Denetimleri.....	44
2.25.1. İç Denetim.....	44
2.25.2. Bağımsız Dış Denetim (Yeminli Mali Müşavir Denetimi).....	44
2.25.3. Bakanlık Denetimi.....	44
2.26. OSB'lerin Bütçeleri.....	45
BÖLÜM 3.....	47
3. YÖNTEM	47
3.1. Araştırmanın Modeli	47
3.2. Evren ve Örneklem	48
3.3. Veri Toplama Araçları	48
3.4. Verilen Toplanması	48

3.5. Verilerin Analizi	49
3.5.1. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Hakkında Genel Bilgiler.....	49
3.5.2. Düzce II. OSB Organları.....	54
3.5.2.1. Genel Kurul.....	54
3.5.2.2. Yönetim Kurulu.....	54
3.5.2.3. Denetim Kurulu.....	54
3.5.2.4. Bölge Müdürü.....	56
BÖLÜM 4	57
4. BULGULAR VE YORUM	57
4.1. Düzce II.Organize Sanayi Bölgesi Vergi Uygulamaları.....	57
4.1.1. Katma Değer Vergisi Uygulamaları.....	57
4.1.2. Katma Değer Vergisi Tevkifat Uygulamaları.....	58
4.1.3. Gelir Vergisi Kesintisinin Uygulaması.....	63
4.2. Düzce II.Organize Sanayi Bölgesi Muhasebe Uygulamaları.....	65
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
6. KAYNAKÇA.....	103
7.EKLER.....	110

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Bakanlık Tarafından İllere Göre OSB'lere Kullandırılan Kredilerin Geri Ödeme Şartları ile Faiz	27
Tablo 2.2. OSB'lere Sağlanan Teşvikler.....	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Organize Sanayi Bölgelerinde Ruhsat ve İzin Prosedürleri	20
Şekil 2.2. Organize Sanayi Bölgelerine Yapılan Kredi Ödemeleri.....	46
Şekil 2.3. Bütçe Hazırlık Basamakları.....	60
Şekil 3.1. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Krokisi.....	63

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Ülke ekonomilerinin büyük bir alanını kapsayan Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) sanayileşmenin ülke içinde genişleyerek bölgesel dengesizliklerin bertaraf edilmesini sağlamaktadır. Organize Sanayi Bölgeleri, yerlerinin düzgün seçilmesi, planlı olması ve rekabet gücünün elde edilmesinde bir devlet politikası olarak görev yapmaktadırlar.

OSB'ler az gelişmiş bölgelerde sanayinin yaygınlaştırılması, çarpık yapılaşmanın önlenmesi amacıyla tarım alanlarının disipline edilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi, birbirini destekleyen ve birbirinin ana ürünün dışında diğer yan ürünlerini de üreten işletmelerin bir arada üretim yapmaları ve milli gelire katkı sağlayarak ülkelerin kalkınmasını sağlamaları amacıyla kurulmuştur.

OSB'ler kurulmuş oldukları bölgelerde istihdam yaratmaları sebebiyle bölge ekonomisine direkt katkı sağlamakla birlikte sosyal ve kültürel gelişmeye de büyük katkı sağlamaktadır. Özellikle OSB'nin oluşması ile bölgenin taşımacılık, güvenlik, gıda ve sağlık gibi sektörleri başta olmak üzere birçok sektör de gelişerek istihdam oluşmaktadır.

OSB'leri kurulan bölgelerde sadece hem bölgesel hem de ulusal açıdan ekonomik gelişime olumlu katkı sağlamalarının yanı sıra sosyal ve yaşam standartlarının da gelişmesine ve kuruldukları bölgelerde istihdamın arttırmalarına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; çalışmanın amacı, kapsamı ve yönteminden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde; sanayileşme kavramı, sanayileşmenin kalkınma ile ilişkisi, sanayileşme stratejileri, OSB'nin tanımı, tarihi, amaçları, kuruluş aşamaları,

ülkemizdeki OSB uygulamaları ve OSB'lerin muhasebe, vergi ve teşvik uygulamalarından bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde; araştırmanın konusu olan Düzce II. OSB hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve bu bölgenin vergi ve teşvik uygulamaları ile mali birimlerinden alınan muhasebe kayıt ve örneklerine yer verilmiştir.

Dördüncü ve son bölümde ise; Düzce II. OSB'nin mali verileri incelenmiş, çalışmada elde edilen sonuç ve değerlendirmeler yapılarak sonuçlandırılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Organize Sanayi Bölgelerinde uygulanan muhasebe ve vergi uygulamalarının yapılışı ve organize edilişi çalışmadaki uygulama konusudur. Çalışmanın amacı, ülke ekonomilerinde büyük öneme sahip olan organize sanayi bölgelerinin muhasebe, vergi ve denetim uygulamalarının incelenerek muhasebe meslek mensuplarına, OSB yöneticilerine ve diğer ilgililere OSB Kanunu doğrultusunda ayrıntılı bilgiler sunmaktır. Ayrıca bu çalışma ile OSB faaliyet gösteren katılımcıların hangi vergi teşviklerinden faydalanabilecekleri konusu hakkında genel bilgi sağlamaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Ülke ekonomisi açısından büyük bir öneme sahip olan Organize Sanayi Bölgeleri oldukça gelişmiş bir teşkilatlanmaya sahiptir. Organize Sanayi Bölgelerinin mali olaylarının muhasebeleştirilmesi ve kayıtlarının tutulması, vergi uygulamalarının ilgili kanun hükümleri doğrultusunda doğru bir şekilde yapılması büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışma ile incelenecek olan Organize Sanayi Bölgelerinin muhasebe, vergi uygulamaları ve denetim işlemleri meslek mensuplarına, OSB yöneticilerine ışık tutacak ve bölgeye yatırım yapmak isteyen sanayicilere yol gösterecektir.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın ikinci bölümü literatür tarama yöntemiyle hazırlanmıştır. Konuyla alakalı yerli ve yabancı kaynaklar derlenerek çalışmanın taslağı oluşturulmuş ve

akademik kurallar çerçevesinde literatür bölümü tamamlanmıştır. Üçüncü bölümde, Düzce II. OSB'ne ait muhasebe ve vergi uygulamaları doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Bu çalışma Düzce II. OSB'nin 2017 yılına ait mali verilerini kapsamaktadır. Muhasebe uygulama örnekleri içerisinde aynı nitelikteki örnek olaylardan sadece bir tanesi üzerinde uygulama yapılmış olup, uygulama işletmesinin tüm mali verilerini yansıtmayacaktır. Bu kapsamda elde edilen veriler Tekdüzen Muhasebe Sistemi çerçevesinde muhasebeleştirilerek gerekli yorumlar yapılmıştır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Düzce'de faaliyet gösteren II. Organize Sanayi Bölgesi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca çalışma konusu OSB'ye ait aynı nitelikteki mali olaylara sadece bir adet muhasebeleştirme işlemi yapılmıştır. Aynı mali nitelikteki olaylar benzer muhasebe kaydı gerektirdiği için söz konusu işletmeye ait yıl içerisinde meydana gelen tüm mali olaylara ait muhasebe kaydı yapılmamıştır.

1.5. Tanımlar

Sanayi: İlk madde ve malzemelerin veya üretim süreci devam eden yarı mamullerin tamamlanarak kullanıma hazır hale getirilmesidir.

Sanayileşme: Üretimde makine, tezgâh vb. maddi üretim araçlarına giderek daha çok yer vermek, endüstrileşmektir.

Organize Sanayi Bölgesi: Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla, sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dâhilinde gerekli ortak kullanım alanları, hizmet ve destek alanları ve teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu Kanun hükümlerine göre kurulan, planlanan ve işletilen, kaynak kullanımında verimliliği hedefleyen mal ve hizmet üretim bölgelerini ifade eder.

Kısaltmalar

OSB: Organize Sanayi Bölgesi

GSYİH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

ILO: Uluslararası Emek Organizasyonu

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

STB: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

OSBÜK: Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu

TTK: Türk Ticaret Kanunu

TDHP: Tekdüzen Hesap Planı

BST: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

KDVK : Katma Değer Vergisi Kanunu

EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi

SEPAŞ: Sakarya Elektrik Perakende Anonim Şirketi

GİB: Gelir İdaresi Başkanlığı

BÖLÜM 2

2. LİTERATÜR

2.1. Sanayi ve Sanayileşme Kavramları

Sanayi, hammaddelerin ürüne dönüştürülmesi ve toplu üretimde bulunan faaliyetlerdir. Başka bir ifadeyle sanayi işletmelere ilk madde ve malzeme ile yarı mamul maddelerden oluşan hizmet ve ürün tasarlayarak gelir sağlayan unsurların bir bütün hale getirilmesidir. Sanayi ifadesi aynı zamanda madencilik, enerji ve diğer üretim sektörlerini de kapsamaktadır (Özbey, 1999: 77).

Sanayi, doğadan elde edilen ürünlerin işlenmeden önce ya da değiştirilmesiyle meydana getirilen görevlerin tümüdür. Sanayi gelir sağlayan, üretilen ürünlerin süresi boyunca ortaklaşa yapılan iş olarak aynı zamanda yüksek miktarda sermaye içeren, üretime sabitlenmiş ekonomi üretim alanı olarak bilinmektedir (Özbey, 1999: 80).

Sanayi, emek ekonomisinin fazla olduğu ülkelerde uzmanlaşmamış olmasına karşın olarak, teknolojik açıdan ilerlemiş ülkelerde ise fazla düzeyde makineleşmiş, otomatikleşmiş ve ileri seviyede ilerlemiş teknoloji olarak görülmektedir. Günümüzde tüm ülkelerde sanayi etkinliklerinde elektrik- elektronik, mikro elektronik, robot ile bilgisayar teknolojilerinde hızla devam etmektedir (Özbey, 1999: 80).

Sanayileşme; bir ülkenin ekonomik, sosyal ve toplumsal açılardan oluşturulan değişimlerin kapsamında yeni oluşturulan esnek üretim tekniklerinin uygulanması, üretilen mamullerin kalitesinin artırılması, üretilen ürünlerin düşük maliyetle yapılması işlemlerinin tamamıdır. Bu açıdan sanayileşme, bir toplumda hem bilgi hem de kültür seviyesinin artmasıyla bilimsel ve teknolojik gelişmelerle yakından ilgilidir. Sanayileşme yalnızca sanayi sektörüne yatırım yapmak, tüketim, yatırım ve ara malları üretmek değildir. Bir ülkenin sanayileşmesini analiz edebilmek için; ülkenin sanayileşme stratejilerinin, üretimde kullanılan tekniklerin, üretilen ürünlerin

özelliklerinin, Ar-Gr giderlerinin, kullanılan enerjinin ve diğer özelliklerin bilinmesi gerekmektedir (Koç vd., 2018:3-5)

İktisatçı Colin Clark ise sanayileşme kavramını, ülkenin ekonomisinde sanayi sektörünün tarım ile hizmetler içeren sektörlere nazaran daha ilerlemesi, üretim de makinenin fazlaca kullanılması, yeni malzemeler kullanılarak ürünlerin kalitesinin artırılması, ürünler için harcanan değerlerin sağlanabilmesi ve toplumdaki ekonomik ile sosyal farklılıklar şeklinde ifade etmektedir (Özbey, 1999: 77).

Sanayi sektörlerinin ilerlemesiyle ülke ekonomilerinin gelişmesi aynı düzeyde olması ve sanayileşme ekonomide sanayi sektörünün fazla yük halini alması olarak açıklanır. Ancak sanayileşme sadece üretimde bulunan sanayi mallarının payında artış göstermesi olarak anlaşılmamalıdır. Sanayi üretimlerinin artış göstermesi, oluşturulan ihracat içinde yer alan sanayi mallarının fazlalaşması, sermayenin teknoloji açısından değerinin ilerlemesi ve bu koşul ile imalat sanayi üretimi, teknolojik işgücü verimliliğinin de yükselmesiyle yapıldığı taktirde ancak sanayileşmeden söz edilebilir. Gelişmiş ülkelerde sanayileşmeyle bütünleşen ekonominin varlığı, sanayileşme ile olan bağlantısı çok güçlüdür (Özbey, 1999: 80).

2.2. Sanayileşmenin Önemi

Gelişmiş ülkelerde ve büyük kentlerde sanayinin ilerleyebilmesi için en uygun yerlerin tespit edilmesi gerekmektedir. Yığılma ekonomisi sebebiyle, aynı yerlerden yarar sağlamak isteyen üretim birimlerinin, bu yerler için kendi aralarında rekabet ettikleri görülmektedir. Bu yüzden dünyadaki tüm ülkelerin sanayinin yaygınlaşmasını sağlayabilmek adına farklı politikalar gerçekleştirmektedir (Ongun, 1989: 54).

İkinci Dünya Savaşı öncesi dönemlerde hızlı bir şekilde gelişim gösteren ülkelerin bağımsızlıklarını oluşturması ile daha yavaş gelişim gösteren ülkelere kurtulma isteği, ekonomik artış ve kalkınma konularının yüz üstüne çıkmasına sebep olmuştur. 1940 döneminin sonuna doğru artan kalkınma tartışmalarının yanı sıra 1950 yıllarının başında, sanayileşme oluşturulmadığı taktirde kalkınmanın yapılamayacağı görüşlerinin önemini gittikçe arttırmıştır. Aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerin

uzun dönemli iktisat politikalarının ilk hedefi ise sanayileşme olarak açıklanmaktadır (Ongun, 1989: 54).

2.3. Sanayileşme ve Büyüme

Sanayileşme sürdürülebilir ekonomik büyüme ile eş anlamlı olarak ifade edilmektedir. Bir ülkede kişi başına düşen reel gelir sabit ise ve bu gittikçe bir artış gösteriyorsa, enerji kaynaklarının kullanımını içerisinde barındırdığı ve önemli teknolojik farklılıkları sağladığı anlaşılmaktadır. Kişi başına düşen reel gelirin fazlalık göstermesi ise ülkelerin büyümesi ve hızlı bir biçimde sanayileşmeye doğru bir eğilimin olduğu söylenebilir (Rotberg, 2000: 72).

Dünyadaki ülkelerde yaşam standartları ile sanayi etkinliklerinde kullanılan kaynakların birbiriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Az gelişmiş ülkelerde sanayi etkinlikleri yapılmazken orta ve yüksek gelirli ülkelerin kaynaklarının %20-40'ını sanayiye tahsis ettikleri bilinmektedir (Rotberg, 2000: 72).

Dünya ölçeğine baktığımız zaman, önemli teknolojik gelişmelerin yaşanması, sermaye ve toprağın bollaşması, günümüzde adına sanayileşme denilen tek başına ekonomik gelişmeyi oluşturan unsur değildir. Reel gelirin artışı ile teknolojik farklılıkların oluşturulduğu, aynı zamanda da tarım sektörünün yoğun olduğu ülkelerde sanayileşmiş ülkeler olarak ifade edilebilmektedir. Dünyada tarımsal etkinlikler sonucu zenginlik kazanmış Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada bu ülkelere örnek olarak verilebilir. Az gelişmiş ülkelerin yaşam koşullarında tarımdan sanayiye geçtiklerinde hızlı bir biçimde iyileşme görülmüştür (Rotberg, 2000: 73).

Yapılan araştırmalar, sanayinin gelişmesi ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'nın (GSYİH) büyümesi arasında bir bağın bulunduğunu bize göstermiştir. Sanayinin gelişmesi GSYİH'nin büyüme oranından fazla olması durumunda, GSYİH'nin daha da artmasını sağlamaktadır. Bu sebeple sanayi sektörü ne kadar genişlerse, GSYİH da o kadar artacaktır (Thirlwall, 1999:78).

2.4. Sanayileşme ve Kalkınma İlişkisi

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik olarak yapısal bir farklılık oluşturduğu imalat sanayisi ekonominin temeliyle tespit edilebilmektedir. Kalkınma sanayileşme ile gerçekleştirilen bir olgudur. Kişi başına düşen gelir fazla oldukça sanayi üretimi ile tüketiminde de artış gözlenmektedir. Yapılan araştırmalarda 2000 döneminde Dünya Bankası verilerinde az gelire sahip olan ülkelerde kişi başına düşen GSMH çoğunluklu ortalaması 410 dolar iken, orta gelire sahip olan ülkelerde ise durum 1.970 dolar ve fazla gelire sahip ülkelerde ise kişi başına düşen GSMH ortalaması 27.680 dolar olarak belirtilmektedir (Han ve Kaya, 2002: 30).

Bu nedenle sanayileşmiş ve yüksek gelire sahip olan ülkelerin diğer ülkelere nazaran oldukça yüksek gelir dağılımına sahip oldukları görülmektedir. Sanayileşme, içsel ve dışsal ekonomiler, hızlı teknolojik gelişmeler ve öğretici unsurlar kalkınma açısından önemli faktörler olarak görülmektedir. Sanayileşme üretilen mal ve hizmettaleplerinin artması, faktör paylarının değişmesi, ticari politikalar ile teknolojik gelişmelerin karşılıklı olarak etkilenmesi sonucu oluşmaktadır. Bu unsurlar kimi ülkelerde aynı, kimi ülkelerde ise doğal kaynaklar ile geliştirilen kalkınma yöntemlerine göre farklılık göstermektedir (Han ve Kaya, 2002: 30).

2.5. Sanayileşme, İstihdam ve Teknoloji

Gelişmekte olan ülkelerin kalkınma süreci boyunca karşılaştıkları en önemli problemlerden biri de istihdamdır. Gelişmekte olan ülkelerde gizli işsizlik oranı gelişmiş ülkelere nazaran daha fazladır. Bu ülkelerde eğitim, sağlık imkanları ve beslenme seviyeleri çok azdır ve gelir dağılımı da adaletsiz yapılmaktadır. Gelişmiş olan ülkeler de ise yüksek oranda emek fazlası yer almaktadır. Önceki yıllarda az gelişmiş ülkelerde nüfus oranının fazlalaşması kırsal kesimlerde gizli işsizlik veya eğitimsiz işçi alımı şeklinde ifade edilirdi. Fakat ilerleyen dönemlerde kırsal kesimlerdeki gizli işsizlik kentsel alanlara yayılarak açık işsizlik halini almıştır. Bu sorun gelişmekte olan ülkelerin kalkınma problemlerinde ciddi bir boyut haline gelmiştir. Uluslararası Emek Organizasyonu (ILO), gelişmekte olan ülkelerde bir milyar kişinin işsiz olduğunu veya istediği işte çalışma imkanı bulamadığını ifade etmektedir. Bu oran çalışan nüfusun üçte birini kapsamaktadır. İşsizlik artış oranının

önüne geçilebilmesi için üretimin yoğunlaştırılması ve yeni iş imkanları sağlanması gerekmektedir (Priyatosh, 1980: 111).

Gelişmekte olan ülkelerdeki problem göçle gelen nüfusun sanayi sektörüne dahil edilememesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum ancak sanayi sektöründe sermaye birikiminin oluşturulması ile çözülebilir. Aynı zamanda tarım sektöründe oluşturulacak yeni iş ve eğitim imkanlarıyla sanayi sektörüne yönelik göçler engellenebilir (Priyatosh, 1980: 113; Kaya ve Han, 2004:122).

Gelişmekte olan ülkelerde sanayi kesimine yatırım yapılırken, yatırım alanları ile işgücü istihdamı gibi konularda çeşitli problemler meydana gelmektedir. Bu ülkelerde tarım sektöründe çalışan ve marjinal verimlilikleri sıfır olan gizli işsizlerin sanayi sektörüne yönlendirilmesi iş gücü teminedilmesine ve tarım sektöründe verimliliğin artmasına neden olmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde işsizliğin temel problemi ekonomik gelişme ve sanayileşmedir. Bu ülkeler modern teknolojiyi kullanarak, üretimde artış sağlamalarına rağmen istihdam seviyelerinde herhangi bir artış sağlayamamaktadır. Ülkelerin kendi teknolojilerini kullandıkları ve kullandırdıkları taktirde ekonomileri gelişmekte olup, bu sayede işsizlik riskini engelleyebilmektedir (Priyatosh, 1980: 113; Kaya ve Han, 2004:122).

Gelişmekte olan ülkelerin karşılaştığı sanayileşme problemlerinin önemli bir diğer unsuru ise uygun teknoloji tercihi ve transferidir. Bu ülkelerdeki teknolojik yetersizlik sanayi ve tarım sektörlerinde görülmekte ve bu durum genel teknik bilgi seviyesinin azlığı olarak bilinmektedir. Modern teknoloji de sermaye fazla olup, emek tasarruf edici olarak bilinmektedir. Sermayenin yoğun olarak kullanılması ise verimliliğin artmasını sağlayan koşul olarak belirtilmektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ekonomiler, kısa ve uzun dönemdeki taleplerine yönelik olarak ya fazla verimlilik sağlayarak işgücünden tasarruf eden modern teknolojiyi kullanmayı ya da yüksek bir istihdam seviyesi sağlayan ancak, modern teknolojiyi kullanmamanın sonucu olarak düşük verimliliğe razı olmayı gerektiren bir seçeneği tercih edeceklerdir. Bu durum üretim istihdam çelişkisi olarak ifade edilmektedir (Priyatosh, 1980: 113; Han ve Kaya, 2004:122).

2.6. Sanayileşme Stratejileri

Politik yatırım kriterleri kapsamında dış ticaret yoluyla sanayileşme stratejileri dengesiz kalkınma yaklaşımları içerisinde yer almaktadır. Bunlar ithal ikamesine dayalı sanayileşme, ihracata yönelik ve bilgi bazlı yenilikçi sanayileşme stratejileridir (Egeli, 2001:149). Sanayileşme stratejileri kısaca aşağıda açıklanmaktadır.

2.6.1. İthalat İkamesine Dayalı Sanayileşme Stratejisi

İthalat ikamesine dayalı sanayileşme stratejisi yurtdışından ithal edilen ürünlerin yerli üretimi desteklemek ya da döviz tasarrufunu sağlamak amacıyla yurt içinde üretilmesidir. İthal ikamesi ekonomik yapıyı güçlendirme ve gelişmiş ülkelerde ki gibi etkili bir sanayi yapısı oluşturmanın yolu olarak görülmektedir. Bu strateji gelişmiş ekonomilerle rekabet edebilir düzeye gelinceye kadar yurtiçi üretimin dış ticaret politikaları ve çeşitli parasal ve mali desteklerle korunmasını amaçlar. Bu amaca yönelik olarak bazı önlemler alınmıştır; bunlardan başlıcaları ithalata konan gümrük vergileri, ithalatı kısıtlayıcı kotalar ve bazı ürünlere konan ithal yasaklardır (Egeli, 2001:150).

İthalat ikamesine dayalı sanayileşme stratejisi iki kısımda gerçekleştirilmektedir. Birinci kısımda tüketim ürünleri, ikinci kısımda ise ara ürünler ve yatırım ürünleri yurt içinde oluşturulmaktadır. Fakat ikinci kısım sanayileri pazar sıkıntısı ve kaynak eksikliğinden dolayı optimum seviyeye ulaşamamaktadır. Bu duruma bağlı olarak sanayileşme ile kalkınmaların azaldığını belirleyen ülkeler ihracata dayalı sanayileşme yöntemlerini tercih etmektedir (Han ve Kaya, 2004: 202).

Ülkemizde ithal ikameci stratejisine “Devletçi Sanayileşme” ile beraber 1934 döneminde yürürlüğe konulan Birinci Beş Yıllık Sanayileşme planı ile geçilmiştir. Bu planda Türkiye ekonomisinin gelişmesi ve hızlı bir sanayileşme politikasının uygulanabilmesi konusunda öncelik gösterildiği gözlenmektedir (Sevgi, 1994: 47).

2.6.1.1. Ülkeleri İthal İkamisine Yönelten Sebepler

Farklı yönleriyle kalkınmakta olan ülkelere çekici görünen ithal ikame ekonomisi, birçok az gelişmiş ülkede ekonomik yapıyı modernleştirerek gelişmiş olan ülkelerdeki gibi güçlü bir sanayi yapısının oluşturduğu gözlemlenmiştir. İthal ikamesinde hedef iç piyasada varolan isteklerin giderilebilmesidir. İthal ikameye bağlı sanayileşmede, ithal edilen ya da iç talebi olan mallar üretileceği için, gelişmekte olan ekonomiler adına problem haline gelen yeni pazarların kurulması mümkün olmayacaktır (Seyidoğlu, 2003: 593).

Ülke içindeki talep yoğunluğunun değerlendirilmesine ilk olarak tüketim ürünleri sanayisinden başlanır. Tüketim ürünleri üreten firmalar yüksek gelir ve ileri düzey teknolojiye ihtiyaç duymadıklarından dolayı daha problemsiz yapıdadırlar. İkinci olarak yatırım ürünleri ithal ikamesi dahiline alınmaktadır. İthal ikamesinde iç piyasaya bağlı üretim ile beraber ülkenin bu ürünlerde ihracatçı halini alması beklenmektedir. Bu yapısal farklılıklarla beraber sanayinin gelişmiş teknolojiyi kullanarak yoğun sermaye gerektiren ürünler geliştirmesi hedeflenmektedir. İthal ikame politikalarının bir diğer yönünde ise ithal listelerde bulunan ürünlerin ülke içinde üretime konulmasıyla döviz giderlerinde tasarruf oluşturacağı ve dış açık problemlerin çözümlenebileceği düşüncesi yer alır (Ongun, 1938: 56).

Genel anlamda bakacak olursak, az gelişmiş ülkelerin tarımsal ağırlıklı ekonomilerinin, günümüz modern sanayileşmiş ve gelişmiş ülke ekonomilerine benzer bir ekonomi yaratma çabasının kolay bir yolu olarak yorumladıkları ithal ikame ekonomisini seçmelerinde ilk sebep iç piyasada var olan talebin karşılanması olsa da, var olan dış ticaret açığının kapatılması ya da azaltılması; tarım ihrac eden ülke modelinden sanayi de ihrac edebilen ülke haline gelerek ekonominin çeşitlenmesi; tarım ekonomisinin kısıtlı iş alanları sorununun, ithal ikameci sanayinin geliştirilerek, hem sermaye artışı hem de işsizliğin azaltılması gibi birtakım yapısal sorunların giderilmesi amaçlanmıştır. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı az gelişmiş ülkeler ithal ikameci sanayileşme modelini benimseyebilmektedir.

2.6.1.2. İthalat İkamelerinin Neden Olduğu Problemler

İthal ikame stratejisi benimsemiş ülkelere benimsedikleri bu ekonomi modelinin neden olduğu, kaynakların israf edilmesi; dışa bağımlılığın artması; dış borçların artması gibi çeşitli sorunların ortaya çıktığı yönünde eleştiriler yapılmaktadır. Bu eleştirileri inceleyecek olursak;

Kaynak İsrarı: İthal ikamesi eşleştirmeli bütünlüklere uygun bir kaynak dağılımına sahip değildir. Koruyuculuğu fazla olan sanayilerde, fiyatlar ve maliyetler uluslararası standartlardan fazla ve kalite değerleri ise azdır. Haddinden fazla koruyuculuk sanayicileri tembelliğe iter ve Ar-Ge çalışmalarında düşüş sağlar. Bu tarz sanayileşme kaynakların eşit bir şekilde dağılımını zorlaştırırken tüketicinin rahatlığının bozulmasına sebep olur (Seyidoğlu, 2003: 593).

Dışa Bağımlılık: İthal ikamesi ilk hedeflerin aksine milli ekonominin dışa olan ilişkisini artırır. Bu politikalar ithalatın toplam yoğunluğundan ziyade bileşimini etkilemektedir. Yatırımlar için ihtiyaç duyulan teknoloji, makine-teçhizat gereçleri ve diğer hammaddeler ithal edildiğinden dolayı ekonomi dışa bağlı hale gelmektedir. Bu durumda ithal hammaddelere dayanan üretim anlayışının devamlı olarak beslenmesi gerekir (Sevgi, 1994: 20).

İhracat Endüstrileri Aleyhine Doğan Çarpıklık: İhracata yönelik üretimlerin iç piyasaya yönelik üretimlerden az olması, ihracat gelirlerinin düşmesine neden olur. Diğer taraftan ulusal paranın fazla değerlenmesi ihracatçının kazancının düşmesine sebep olur ve bu durum ihracata karşı caydırıcı etki yapar. Fazla değerlenmiş kur siyaseti ithalat ikamesinin gerekli bir vasıtası değildir. Ancak statik kur sistemi altında, bu cins sanayileşme modeli uygulayan ülkelerde fazla değerlenme sanki natürel bir netice olarak ortaya çıkmaktadır (Özbey, 1999: 71; Seyidoğlu, 2003: 594).

Dış Borçların Artışı: İthal ikamesi yöntemlerini uygulayan ülkelerin rastlamış oldukları en önemli problemlerden birisi ihracatın yeterli miktarda artmamasından kaynaklanmaktadır. Öte yandan dışa olan bağımlılığının fazla olması ve ihracatın geri plana düşmesi dış ödeme açıklarını büyük bir problem haline getirmektedir. Bu da bir

ülkenin ithalat ve ihracattaki açıklarını finanse edebilmek için, sürekli dış kaynaktan fonların bulunmasını gerekli kılmaktadır (Han ve Kaya, 2004: 166).

Ülkeye Yabancı Sermaye Yapısı: Hükümetlerin tatbik etmiş oldukları gümrük indirimleri, ucuz kredi imkanları ve değeri fazla kur yöntemleri, sermaye fazlalığı ve gelişmiş teknolojiye bağlı üretim politikalarını özendirilmektedir. Sermaye fazlalığı ve gelişmiş teknolojiye bağlı üretim politikaları işgücünden tasarruf edici özelliktedir, ve bu gelişmeler ülkede ki işsizlik probleminin daha da artmasına ve ülkeye yabancı bir sanayi yapısının oluşmasına yol açar (Özbey, 1999: 72).

2.6.2. İhracata Dayalı Sanayileşme Stratejisi

İthalat ikamesinin zıttı ihracata yönelik sanayileşme veya ihracatın özendirilmesi yöntemidir. Bu yöntem temelinde dinamik etkenler bulundurur ve ayrıcalıklı sanayileşme biçimini kapsar. Sanayileşmede seçicilik temel unsurdur; ithalat ikamesinin aksine bütün sanayilerin değil sadece gelişim gösterecek ve rekabet üstünlüğüne sahip olanların özendirilmesi ve teşvik edilmesi hedeflenir. İhracata yönelik sanayileşme de üretimin temel amacı iç piyasadan çok dış piyasaya bağlı olmak, iç piyasa kısıtlamalarını ortadan kaldırmak ve üretim tesislerini optimum kapasiteyle çalıştırabilmektir (Seyidoğlu, 2003:594-595).

İhracata bağlı yöntemler ithalatın yapısından ziyade ihracatın yapısında farklılık oluşturmak yönündedir. Bu durumda az gelişmiş ekonominin sınai mahsuller hissesinin çoğalması natürelidir (Han ve Kaya, 2004: 203).

Bu sanayileşme biçiminde dış ticaret politikasının ana hedefi, kurulan ve ileride kurulacak olan sanayileri dış piyasanın rekabetine hazırlamaktır. O sebeple “genç sanayiler” in bir vakit dış rekabetten korunmaları gerekse de, amaç, uzun yarıyıda liberal bir dış ticaret rejimi uygulayarak milli ekonominin dünya ekonomisi ile bütünleşmesini sağlamaktır (Seyidoğlu, 2003:595).

Dış rekabet; monopolleşmeleri önleyerek müteşebbislere yeni mülklerin bulunması, niteliği iyileştirecek ve maliyetleri düşürecek usullerin incelenmesi istikametinde aralıksız harekete geçirecektir. Bu da ekonomiye daha yoğun bir dinamizm kazandırır ve büyümeyi süratlendirir (Han ve Kaya, 2004: 204).

İhracata dayalı sanayileşme stratejisi dünya pazarları için üretim sağlayacak optimal ölçekli tesislerin kurulması ve işsizliğin azalması gibi pozitif yönde sonuçlar doğurmaktadır (Han ve Kaya, 2004: 203).

İhracata alanında yapılan çalışmaların direkt etkisi o ülkenin ihracat kazançlarında görülür. İhracat hacmindeki genişleme döviz gelirlerini çoğaltır. Bununla beraber, ihracata dönen uygulamalar liberal bir dış ticaret siyaseti ile beraber yürütüldüğünde ülkenin ithalat giderleri de çoğalır. O bakımdan Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) içinde dış ticaretin hacmi çoğalmakla beraber, ülkenin dış ödemeler balansında bir iyileşme görülmeyebilir (Seyidoğlu, 2003:595).

2.6.3. İthalat İkamesinden İhracata Dayalı Sanayileşmeye Geçiş

Gelişmekte olan ülkeler kalkınmaya ithal ikamesiyle girmiş ve daha sonraki aşamada dışa yönelmiştir. Dışa yönelmelerinin en önemli faktörü esnek kur sistemine geçilerek, sabit kur sisteminin niteliğini taşıyan ulusal paranın fazlaca değer görmesini engeleyebilmektir. Böylece, bir yandan döviz kurlarına kısıtlanırken, öteki yandan da çoklu kur uygulamaları terk edilerek tek bir kur sistemi özümser. Sonuç itibarıyla bütün sektörlerde aynı düzeyde özendirilmiş veya korunmuş olurlar. Ekonominin ithal ikame yöntemlerinden ihracata yönelik sanayileşmeye geçişinde çeşitli güçlükler meydana gelmektedir.

İhracatı özendirmek için yalnız kur ayarlamaları gibi parasal tedbirler yeterli değildir. Esnek kur yöntemleriyle beraber dış ticaret sektöründe doğru teknoloji tercihi, işgücü hakkında eğitim, altyapının oluşturulması, optimum kapasite kullanımı ile kurumsal planlamalar gibi unsurlar konusunda tedbirler alınarak üretim ve verimliliği fazlaştırmayı sağlayabilmektedir (Manisalı, 1983: 18).

İhracat sanayileri ile ithalat ikamesi sanayilerinde oluşturulan özendirme tedbirleri arasında meydana gelen orantısızlığı önlemek için başka yöntemler de vardır. Bunlar kotalar, tasvireler, menetmeler ve kambiyo kısıtlamaları, ithalat ikamesi sanayilerine yüksek oranda koruma sağlar. Oysa ihracatı çoğaltabilmek için ihracat sanayilerini de aynı miktarda , hatta daha fazla desteklemek gerekir. Zira ihracatta tehlike ve bilinmezlik yüksektir. İhracatçı dış piyasanın yoğun rekabetiyle baş etmeye

çalışır. Buna karşılık pazarlama kanalları hazır değildir, maliyetleri de fazladır. İmal, nitelik ve paketleme güzergahından beynelmilel standartlara uygun olmayabilir. Oysa ithalat ikamesi üreticileri emin ve tehlikesiz bir iç piyasa ile çalışırlar. (Manisalı, 1983: 18).

İhracata bağlı olarak uygulanan yöntemler ürün, etken ve döviz piyasalarına hükümet müdahalelerinin kaldırılıp ekonomide özgür piyasa mekanizmasına geçerlilik kazandırılmasını gerektirir. Başarılı bir ihracat yöntemi sadece hükümet yardımı ile sağlanabilmekte ve üçüncü grup engellerde bunun içinde yer almaktadır. İhracatın fazlalaştırılması için hükümetin ihracatçıları bilgilendirmesi, ürünlerin dış piyasalarda görülmesi, dış piyasalara ulaşabilmek için ihracatçılara yardım sağlanması, farklı kredi imkanları ile desteklerde bulunulması, norm ve standartlar gibi çeşitli unsurlar hakkında bilgi edinilmesi ve bu konular hakkında destek verilmesi gerekmektedir (Manisalı, 1983: 18).

2.7. Organize Sanayi Bölgesi Tanımı

Organize Sanayi Bölgesiyle ilgili belli başlı bir tanım olmamakla birlikte genel bir ifadeyle organize sanayi bölgesi, ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, banka, kantin, ilk yardım gibi olanakları bulunan düzgün bir yerde teknik ile genel çalışmaların oluşturduğu, ekonomik bir sistem şeklinde oluşturulmuş fabrika yerleşim birimleri olarak ifade edilmektedir. Birçok fabrikanın bulunduğu organize sanayi bölgeleri şehir ile tarımsal yerlerin dışında temiz bir yer olan, güvenlik bakımından son derece sistemli ve düzenli, ucuz yerler olarak bilinmekle birlikte aynı zamanda, sosyal tesislerinde yer aldığı üretim yerleri da olarak bilinmektedir (Bayülken ve Kütükoğlu, 2010: 34).

OSB ekonomi koşulları yönünde büyük olmayan sanayilerin ilerletilmesi bakımından ihtiyaç duyulan sistemli yerleşme yerlerinin, alt yapı ve ortak çalışmaların kurulup oluşturulmasıyla sağlanan, organize edilmiş sanayi yerleri olarak ifade edilmektedir. Birleşmiş Milletler açısından kabul edilen diğer bir ifadeye göre organize sanayi bölgeleri, beraber iş ortaklığı kapsamında oluşturulan üretimle birlikte küçük çaplı sanayilerin, düzenli bir konumda, alt yapı çalışmalarından faydalanacak

biçimde meydana getirilen fabrika binalarının içerisinde toplanmaları olarak tanımlanmaktadır (Bayülken ve Kütükoğlu, 2010: 34).

Organize Sanayi Bölgeleri, ekonomik etkinlik alanındaki sanayilerin dışında, küçük biçimde imalat sanayi türlerinin, tespit edilmiş bir düzen şeklinde kurulmaları ile ilerletilmeleri için, standartlar dâhilinde sanayi tahsis etmekle, yürütülebilir düzene getirilmesiyle kurulan sanayi bölgeleridir (Bozdoğan, 2008: 78).

Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde OSB, çevresel sorunlarını önlemek, işletme kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlamak, yeni oluşturulan bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi çeşitlerinin belirli bir plana göre oluşturulmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve kentleşmenin önüne geçebilmek için üretimin en uygun görülen alanlarda yapılmasını sağlamak için 4562 Sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan, planlanan ve işletilen bölgeler olarak ifade edilmektedir (OSB Uygulama Yönetmeliği, 2009).

2.8. Organize Sanayi Bölgelerinin Gelişim Süreci

Dünya'da ilk kez sanayi yeri çalışmaları 19.yüzyılın ilk yarısında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yapılmıştır. Sanayileşme farklı bölgelerin merkezlerinde sanayi işletmelerin hızlı bir şekilde artmasına sebep vermiş ve kendi kendine düzensiz kurulan bu küçük tesisler şehirlerin etrafında sistemsiz şekilde giderek artmıştır (Bayülken ve Kütükoğlu, 2010: 88).

Bu bağlamda ABD'de 1885'de oluşturulan raporda ekonominin ilerlemesine bağlı olarak "sanayi yerleri" düşüncesi yöneltmiştir. Bu raporda sanayi yerlerinin meydana getirilmesinin sanayinin ilerlemesi bakımından önemli bir unsur olarak görülmüştür. Organize Sanayi Bölgeleri fikrinin doğmasıyla beraber ABD'de 1899 yılında hayata geçirilmiştir (Bayülken ve Kütükoğlu, 2010: 88).

Yine ABD'de özel girişimciler tarafından 1905 - 1909 tarihleri arasında Chicago kentinde "Central Manufacturing" ve "Clearing" adını verdikleri iki sanayi yerleri oluşturmuşlardır. Bu iki sanayi bölgesi aynı zamanda da modern ifadeyle sanayi yerlerinin ilk örnekleridir. Bunun amacı ise, sanayilerin temeli ve sanayi arsası ihtiyaçlarının giderildiği yerleri oluşturan özel firmaların gelir sağlamalarına yönelik

yapılan çalışmadır. Bu nedenle ABD ki ilk Organize Sanayi Bölgeleri çalışmaları, özel sektör yönünden gelir sağlama hedefiyle kurulmuştur (Bayülken ve Kütükoğlu, 2010: 88).

Organize Sanayi Bölgeleriyle ilgili yapılan diğer bir çalışma bölgesi ise, 1896 döneminde İngiltere'nin Manchester kenti bölgesinde inşa edilen "Trafford Park" adıyla ifade edilen bir yer oluşturulmuştur. Organize Sanayi Bölgelerinin İngiltere'deki çalışmalarında istenilen en önemli hedef ise gelişim sağlamamış yerlerdeki işsizlik oranını gidermek amacıyla yapılmıştır. İngiltere'de yapılan bu çalışmaların, Birinci Dünya Savaşından sonra gelişim gösterdiği gözlenmektedir. Yaşanılmış Dünya Bunalımının İngiliz ekonomisini düşüşe geçirdiği 1929 döneminde, krizden çok fazla etkilenen kömür, çelik ve gemi inşa sanayilerinden işsiz kalan çalışanlar ilerleme gösteren sanayi merkezlerine yönelmiştir. Bu sebeple belirli yerlerde göç nedeniyle fazla miktarda nüfus kaybına yönelik bir önlem almaya bağlı olarak 1936 döneminde devlet "Özel Gelişme Alanları ile İlerleme Kanunu" ortaya sunmuştur (Watss ve Dale, 1999: 123). Bu kanun kapsamında alınmış önlemlerle 1936 - 1938 tarihleri arasında İskoçya'da ve Galler'de altı sanayi bölgesi kurulmuştur (Watss ve Dale, 1999: 123).

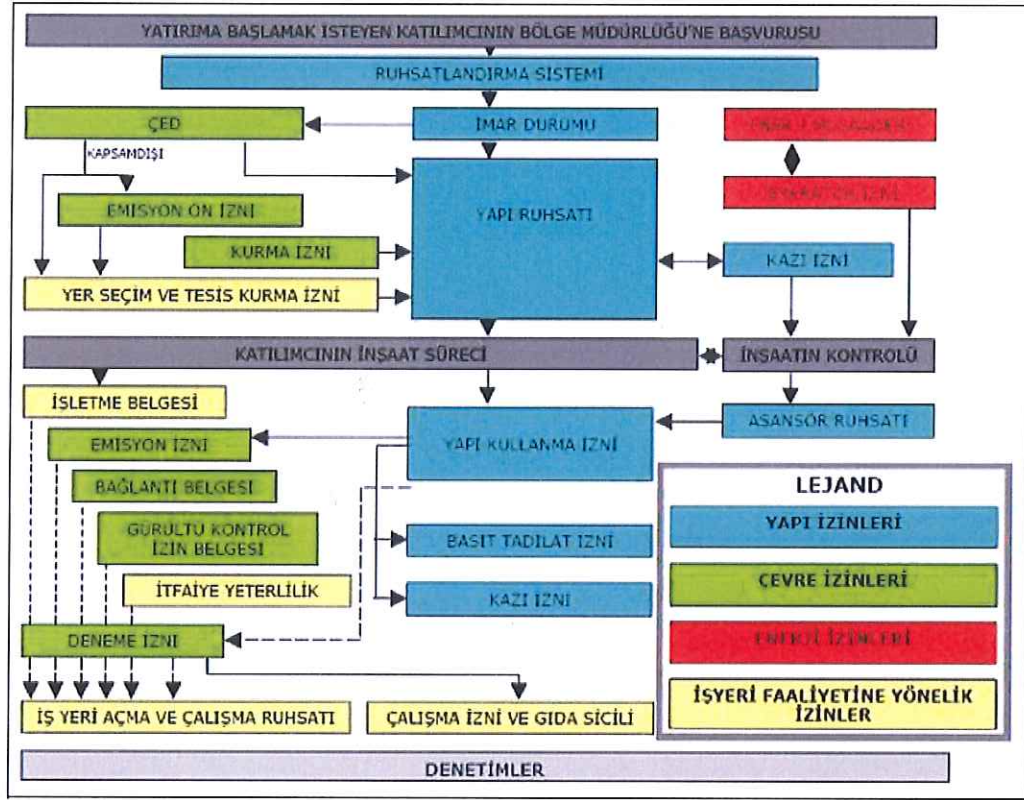
2.9. Organize Sanayi Bölgelerinin Kuruluş Aşamaları

Organize Sanayi Bölgelerinin amacı, çok fazla üretiminin yanı sıra topluma daha iyi bir hizmet sunmak, yerli ya da yabancı ham maddeyi işlenmiş hale getirmeyi ve ticaret yaşamı ile sanayi arasında güçlü bir bağ oluşturmaktır. Sanayi yatırımlarına istek uyandırılması, gelişim göstermemiş yerlerin illerinin kalkınmaları için istek oluşturulması, tarım alanlarında sanayide kullanılmasının düzenli hale getirilmesi, birlik halinde temel altyapı tesisleriyle çevre kirliliğinin giderilmesi, sanayiler arası bütünlüğün ilerletilmesi ve uluslararası mücadeleye yönelim Organize Sanayi Bölgelerinin en önemli amaçları arasında bulunmaktadır (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 23.11.2017).

Organize Sanayi Bölgelerinin yer belirleme çalışmaları, Yönetmeliğe bağlı olarak yapılmakta ve belirlenen uygun bölgeler için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın onayı alınmaktadır. Organize Sanayi Bölgesi inşa etmek isteyen gerçek ve tüzel kişiler

kuruluş yeri ile ilgili detaylı bilgilerin yer aldığı “Bilgilendirme Raporu” nu oluşturarak, bir dilekçe ile ilgili İlin Valiliğine sunar. Sunulan dilekçenin Valilik tarafından onaylaması durumunda, talep Valilik aracılığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na iletilir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı uzmanlarınca teklif edilen OSB yerinde gerekli etüt çalışmaları yapılır. Etüt çalışmalarına istinaden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinatörlüğünde Yer Seçimi Komisyon toplantısı düzenlenir. Bu Komisyonun toplantısı sonucunda oy birliği ile uygun görülen alan, ilk önce jeolojik ve jeoteknik etüt yapılır. Bu etüdün uygun bulunması halinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu belgesinin alınması gerekir. Daha sonra eğer sanayi bölgesi kurulmak istenen yerde boş arazi mera olarak kullanılıyorsa, meralık özelliğinin kaldırılması için ilgili Bakanlığa bildirilir. Bu işlemlerin tamamlanmasının ardından Bakanlık tarafından yer seçimine karar verilen OSB’ler, yatırım programına alınır. Ayrıca kredi talebinde bulunmayan OSB’lerin yatırım programında yer almadan da yer seçimi işlemleri devam edebilir (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 23.11.2017).

OSB’ler kurulması planlanan yerlerde Ticaret ve Sanayi Odası’nın talepleri doğrultusunda İl Özel İdaresi veya OSB’nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belediyesinin temsilcilerince imzalanan ve Vali’nin olumlu görüşü ile kuruluş protokolünün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır. Organize Sanayi Bölgesi kurulduktan sonra imar planına göre arazi kullanımı, yapı ile tesislerin organize edilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ile izinler organize sanayi bölgesinde onaya sunulur. Organize Sanayi Bölgesinde ruhsat ile onaya yönelik işleyiş aşamaları aşağıdaki şekilde gösterilmektedir (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 23.11.2017).

Şekil 2.1. : Organize Sanayi Bölgelerinde Ruhsat ve İzin Prosedürleri

Kaynak: (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 23.11.2017).

2.10. Organize Sanayi Bölgelerinin Tarihi

Ülkemizde fabrika inşa etmeye Cumhuriyet döneminden önce 19. yüzyılda başlanmış olup, farklı siyasal, sosyal ve ekonomik nedenlerle yerli veya yabancı sermaye yönünden ülkemizin birçok yerlerinde kurulan fabrikalar kısa sürede kapanmıştır. 1800'lü dönemlerde başlayan sanayileşme çalışmaları 1860 döneminde sonlanmıştır (<https://kss.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 24.11.2017).

1950 döneminde devlet tarafından onaylanan bir atılım gerçekleşmiş ve hızlı bir şekilde önem kazanmaya başlamıştır. 1960'lı dönemlerin başında yerel yönetimler ve sanayi çevrelerinde OSB'ler konuşulur hale gelmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasıyla ülkemizde kurumsal anlamda planlama çalışmalarına, başlanmıştır.

Ülkemizde ilk sanayi bölgesinin oluşturulmasında, ülkemizde kentleşmenin planlı bir biçimde gelişimini sağlamak amacıyla, OSB uygulamasına, ilk olarak 1962 yılında Dünya Bankasından alınan krediyle gerçekleştirilen Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ile başlanmıştır (<https://kss.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 24.11.2017).

Ülkemizde OSB uygulamaları, 1982 yılına kadar Bakanlar Kurulu Kararlarıyla ülkemizin beş yıllık kalkınma planlarında yer alarak gerçekleştirilmiştir. Bu yıla kadar Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulması istenen OSB'lerin alt yapılarının % 99' u Bakanlık tarafından, diğer kalan % 1' i ise, OSB kurmak isteyen ticaret ve sanayi odaları ile yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 24.11.2017).

Bugüne kadar geçen sürede OSB'lerin sayısı 325'e ulaşırken, bunların 59'u ihtisas, 266 tanesi de karma OSB olarak faaliyet göstermektedir. 325 OSB'nin 229'u üretim aşamasında, 49'u inşaat aşamasında, 48'i ise kamulaştırma çalışmalarını sürdürmektedir. Mevcut OSB'ler yurt genelinde yaklaşık 117.852 hektar alanı kaplamaktadır. OSB'lerde faaliyet gösteren 69 bin 576 firmada 1 milyon 866 bin 304 kişi istihdam edilmektedir. OSB'ler tam doluluğa ulaştığında istihdam rakamı çok daha yukarılara ulaşacaktır (<http://www.osbbs.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 11.10.2018).

2.11. Organize Sanayi Bölgelerinin Özellikleri

Organize Sanayi Bölgeleri küçük, orta ve büyük çaplı firmalardan oluşmaktadır. Farklı kuruluşların bir arada toplanmasıyla birlikte dışsal ekonomilerin meydana gelmesi, ortak bir iş ile yapılan gelir ve bireysel atılımlar için risk doğurabilecek unsurların en aza indirgenmesi OSB'lerin ekonomik alandaki en belirgin özelliklerinden biridir. Ülkelere yapılan yatırımlarla beraber ortam ve alt yapı sorunları da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Organize Sanayi Bölgeleri hem sanayileşmeyi hem de çevresel tesirleri dikkate alan alanlardır (Damalı, 1974: 136).

Organize Sanayi Bölgeleri sahip oldukları fiziki unsurlar açısından, sanayinin kurulabilmesi için gereken şartları taşırlar, aynı zamanda bölgede yer alan firmaların

çağdaş ve ekonomik olarak işletilebilmesi için ergonomik ve eğitici bir ortam vazifesi de görürler. OSB'lerde yer alan firmaların birbirleriyle bütünleşmesi ve birbirlerine alıcı olma özellikleri sanayi bölgelerine değişik yatırımcıları toplamaktadır. Böylece, ekonomik olarak işlemeyen hizmetler Organize Sanayi Bölgeleri içinde ortaklaşa geliştirilebilmekte ve yatırımlar için daha olumlu bir ortam oluşturulmaktadır (<http://www.oocities.org>, erişim tarihi: 26.11.2017).

Organize Sanayi Bölgelerinin bir diğer özelliği ise, OSB'lerde yer alan üretim işletmelerinin bir takım belirli koşullara sahip olması gerekir. Bu işletmeler ABD, İngiltere ve Kanada gibi ülkelerde kurulum aşamasında toparlanıp sanayiciye devredilmektedir. Hollanda, Belçika, İtalya ve Fransa gibi ülkelerde ise sanayiciye ileriye yönelik yatırım sağlayabilmesi için kredi imkânı tanınmaktadır (Damalı, 1974: 136).

2.12. Organize Sanayi Bölgelerinin Faydaları

Organize Sanayi Bölgeleri sistematik bir yapı içerisinde, planlı bir yaklaşımın ürünü olarak bilinmektedir. Bu sebeple sanayi çalışanlarının aktif bir şekilde çalışmalarını gerçekleştirmeleri açısından uygun bir konum imkânı sunar. Aynı zamanda da sanayi tesisi inşa etmek isteyen katılımcılara uygun bölgeleri göstererek tarım yapılan alanları da koruma altına almaktadır (İbicioğlu, 2008: 215).

Organize Sanayi Bölgeleri işletmeler arasında ortaklaşa motivasyonun ve karşılıklı güvenin kuruluş edildiği yerlerdir. Organize Sanayi Bölgeleri imalde niteliğin çoğalmasına destekçi olduğu gibi kullanılan malzemelerde aktifliğin artırılmasını sağlamaktadır. Firmaların muhakkak bölgelerde bir araya gelmesinin yalnızca imal çoğalışı ya da sinerjinin oluşturulmasına katkısı yoktur. Organize Sanayi Bölgeleri kurulmuş oldukları bölgelerin yalnızca ekonomik yapılarına katkı sağlamazlar. Aynı zamanda sosyal yapının büyümesine ve istihdamın artırılmasına da katkı sunarlar (Koç ve Bulmuş, 2014: 180-181).

Organize Sanayi Bölgelerinin ülkelere, bölge şehir ve küçük yerleşim yerlerine sağlamış olduğu çok çeşitli faydaları bulunmaktadır. Bu faydalar, şirketlerin bir araya gelerek çevre kirliliğinin önlenmesi hususunda ortak bir karar almasını, farklı

alanlarda üretim yapan şirketler arasında projelerin başlatılmasına ve onların devam ettirilmesi, işbirliği içerisinde ortak kararların alınmasına, çevresel politikalarının ve ölçek ekonomilerinin oluşturulmasına, bölge içerisinde istihdam edilen personelin daha etkin katılımının sağlanmasına, işletmelerin rekabet güçlerinin artırılmasına, ülkenin doğal kaynaklarının daha yararlı kullanılmasına, kurulan bölgenin sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasına katkı sağlar. Ayrıca OSB'lerindeki katılımcılara devlet tarafından sağlanan çeşitli teşvik, muafiyet ve indirimlerin fayda elde edilmektedir. (Koç ve Bulmuş, 2014: 180-181) :

2.13. Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Gelişmeye ve Ekonomiye Katkıları

OSB'lerin düzenli sanayileşmeyi sağlaması, dağınık ve karmaşık yerleşen sanayi kuruluşlarının oluşturduğu yüksek maliyetleri azaltması, sanayi bölgelerinin kent içinden çıkarak ayrı bir alanda bulunması, sanayinin oluşturacağı ulaşım imkânlarının ve buna bağlı olarak ticaretin artışı OSB'nin bulunduğu bölge için önemli katkılar sağlamaktadır. Kentleşme ve sanayileşme ilişkileri bakımından önemli bir faktör olan OSB'ler, sanayi işletmelerinin çevrede oluşturacağı görüntü ve çevresel olumsuz etkilerinin denetlenebilmesi, sanayi işletmelerin topluca yer aldıkları alanlarda daha kolay ve daha düşük maliyetle üretim imkanlarına sahip olmalarını ve uygun koşullarda altyapı hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamaktadır. Ayrıca sanayinin geliştiği bölgelere bakıldığında da bu bölgelerin aynı zamanda sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında öne çıkan bölgeler olduğu da görülmektedir (Örnek Özden, 2016:115).

Sosyoekonomik gelişmişliğin çeşitli ülkeler arasında olduğu gibi, aynı ülke bütünü içinde de farklı hızlarla gerçekleşmesi nedeniyle ortaya çıkan dengesizlikler de mevcuttur. Bu dengesizlikler genel olarak nüfus, sanayi ve tarımsal yapı, gelir dağılımı, mali ve finansal yapılar, eğitim düzeyi ve sağlık hizmetlerindeki etkinlik ve yaygınlık, altyapı, konut ve coğrafi konum ve yapılarındaki farklılıklardır. Bölgeler itibariyle dengeli sosyoekonomik gelişmişliğin amacı, iller ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının kabul edilebilir bir düzeye getirilmesini, göreceli olarak geri kalmış il veya bölgelerin geliştirilmesidir. (Albayrak,2005).

2.14. Ülkemizdeki Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları

Ülkemizde Organize Sanayi Bölgeleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın kredi desteğiyle kurulan Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Sitelerinden dönüştürülen Organize Sanayi Bölgeleri, Özel Organize Sanayi Bölgeleri ve İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri şeklinde ayrılmaktadır.

2.14.1. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kredi Desteği ile Yapılan OSB'ler

Gelişme yolunda tercihini sanayileşmeden yana kullanan ve 1962 yılından günümüze kadar geçen süre içinde Organize Sanayi Bölgeleri kurarak bunu başarmaya çalışan ülkemizde, Organize Sanayi Bölgeleri'nin gelişmesi için her konuda desteklenmesi hep gündemde kalmış, en azından devamlı teşvik edilmeye çalışılmıştır. Başka bir ifadeyle OSB ve bu bölgelerde faaliyet gösterecek firmalar için devlet, olanakları ölçüsünde firmaların lehine olmak kaydıyla her türlü ekonomik yardımda bulunmaya çalışmaktadır (Öcal, 2008;96).

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın OSB'ler üzerindeki misyon ve yetkileri ise OSB'lerin yer tercihini kararlaştırmak, OSB'nin kuruluşunu onaylayarak tüzel kişiliğini oluşturmak, altyapı projelerini tasdik etmek, gerekli kamulaştırmaları yapmak, OSB'lere kredi sağlamak ve OSB'lerin her türlü muhasebe ve vergi uygulamasını denetlemektir.

OSB tüzel kişiliğinin görev ve yetkileri ise, kamulaştırma yapmak, katılımcı firmalara yapı ruhsatlarını vermek ve inşaatlarını sorgulamak, işyeri açma ve şirket ruhsatlarını vermek, elektrik, doğalgaz ve su dağıtımını yapmak, atık su ağı ve ortak arıtma kuruluşunu kurmak, katı atık yönetimi ve genel güvenlik hizmetlerini sağlamaktır.

Bakanlık tarafından OSB'lere kullanılan kredinin faiz oranları ve geri ödeme koşulları ise kalkınmada öncelikli şehirlerde; faiz oranı yıllık % 1, geri ödeme süresi 5 yıl ödemesiz toplam 15 yıl, normal şehirlerde faiz oranı yıllık % 2, geri ödeme süresi 3 yıl ödemesiz toplam 13 yıl, gelişmiş şehirlerde; faiz oranı yıllık % 3, geri ödeme süresi 2 yıl ödemesiz toplam 11 yıl olarak uygulanır.

Bakanlık tarafından İllere göre kullandırılan kredinin faiz oranları ve geri ödeme koşulları Tablo 2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. : Bakanlık Tarafından İllere Göre OSB’lere Kullandırılan Kredilerin Geri Ödeme Şartları ile Faiz Oranları

KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER			NORMAL YÖRELER		GELİŞMİŞ YÖRELER
Faiz Oranı : Yıllık % 1			Faiz Oranı: Yıllık % 2		Faiz Oranı : Yıllık % 3
Geri Ödeme Süresi: 5 yılı ödemesiz toplam 15 yıl			Geri Ödeme Süresi : 3 yılı ödemesiz toplam 13 yıl		Geri Ödeme Süresi : 2 yılı ödemesiz toplam 11 yıl
1. Adıyaman	23. Kars	47.Rize	1. Afyon	25.Düzce	1. Adana
2. Ağrı	24. Kastamonu	48.Nevşehir	2. Aydın		2. Ankara
3. Amasya	25. Kilis	49.Trabzon	3. Balıkesir		3. Antalya
4. Ardahan	26. Malatya	50.Samsun	4. Bilecik		4. Bursa
5. Artvin	27. Mardin		5. Bolu		5. İstanbul
6. Bartın	28. Muş		6. Burdur		6. İzmir
7. Batman	29. Siirt		7. Çanakkale (*)		7. Kocaeli
8. Bayburt	30. Sınop		8. Denizli		
9. Bingöl	31. Sivas		9. Edirne		
10. Bitlis	32. Şanlıurfa		10. Eskişehir		
11. Çanakkale	33. Şırnak		11. Gaziantep		
(Bozcaada ve Gökçeada İlçeleri)	34. Tokat		12. Hatay	(*) Bozcaada ve Gökçeada İlçeleri hariç	
	35. Tunceli		13. Isparta		
12. Çankırı	36. Van		14. İçel		
13. Çorum	37. Yozgat		15. Kayseri		
14. Diyarbakır	38. Zonguldak		16. Kırklareli		
15. Elazığ	39. Osmaniye		17. Konya		
16. Erzincan	40. Aksaray		18. Kütahya		
17. Erzurum	41. Giresun		19. Manisa		
18. Gümüşhane	42. Karaman		20. Muğla		
19. Hakkâri	43. Kırıkkale		21. Sakarya		
20. Iğdır	44. Kırşehir		22. Tekirdağ		
21. Kahramanmaraş	45. Niğde		23. Uşak		
22. Karabük	46. Ordu		24. Yalova		

Kaynak: OSB ve Sanayi Sitelerine Kullandırılan Kredilere Yönelik Model Önerileri, (<https://anahtar.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 28.11.2017).

2.14.2. Küçük Sanayi Sitelerinden (KSS) Dönüştürülen OSB’ler

Ülkemizde Küçük Sanayi Sitelerinden (KSS) olup OSB’ye dönüştürülenler arasında Ankara İvedik OSB, Ankara OSTİM OSB, İstanbul İkitelli OSB, İstanbul Beylikdüzü OSB ve Dudullu OSB bulunmaktadır. Bu KSS’ler 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun geçici maddeleri uyarınca imar problemlerinin giderilmesi ve OSB’lere ait bazı yararlarında bulunması amacıyla organize sanayi bölgelerine dönüştürülmüştür (Çuhadar, 2005: 237).

Bahsedilen bu OSB’lerde 38.363 sanayi parseli bulunmakta olup bunların tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin % 73’ünde üretime geçilmiş olup, buralarda 27.542 firma üretim yapmakta ve yaklaşık 285.000 bireye istihdam olanağı

sağlanmaktadır. Bu OSB'lerin bütün kapasiteye ulaşmaları halinde yaklaşık 50.000 bireye daha istihdam sağlayacağı beklenmektedir. Bu OSB'lerin en büyüğü İstanbul İkitelli Organize Sanayi Bölgesi'dir. İkitelli OSB'de % 67'lik bir üretime geçme oranı ile 16.000 firma üretim yapmakta ve yaklaşık 140.000 bireye istihdam sağlanmaktadır (Cansız, 2010: 59).

2.14.3. Müteşebbis İmkânları İle Yapılan Özel OSB'ler

Girişimci olanaklarıyla oluşturulan organize sanayi bölgeleri, gerek küçük sanayi sitelerinden organize sanayi bölgelerine çevrilenlere, gerekse kamu kaynaklarıyla oluşturulanlara oranla çok düşük verimle çalışmaktadır. Bunun nedeni özel OSB'lerde arsa maliyetlerinin yüksekliği ve özel sektörün kâr amacı gütmesidir (Cansız, 2010: 59).

2.14.4. İhtisas OSB'leri

Uzun yıllardır dünyada artarak devam eden rekabet baskısı nedeniyle sanayide verimliliği ve etkinliği artırıcı yöntemler geliştirilmektedir. Bu yöntemler arasında kümelenme yaklaşımı son yıllarda önem kazanmış ve bir çok ülkenin kalkınma programına dahil edilerek desteklenmiştir. Ülkemizde sanayisinde de kümelenme yaklaşımını benimseme yolunda atılan en önemli adım Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nda yapılan değişiklikler sonucu İhtisas OSB'lerin kurulması ve sayılarının artırılması olmuştur.

İhtisas OSB, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nda sanayide kümelenme yaklaşımı ile örtüşen bir tanımla; “aynı sektör grubunda ve bu sektör grubuna dahil alt sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı organize sanayi bölgesi” olarak ifade edilmektedir.

OSB'lerde bütün sektörlerden kuruluşlar yer alırken, İhtisas OSB'lerde sadece belli başlı endüstri kapsamında üretim gerçekleştiren kuruluşlar yer almaktadır. İhtisas OSB'lerin sinerji oluşturma fonksiyonu çok ön planda bir özelliğidir. İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri aynı sektör grubuna ait firmalardan oluştuğu için, aynı sektördeki firmalar daha yakın işbirlikleri yapabilirler.

Ülkemizde hâlihazırda faaliyet gösteren ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından ilan edilen birçok İhtisas OSB bulunmakta ve sayıları gün geçtikçe artmaktadır.

2.15. Organize Sanayi Bölgeleri Türleri

Organize Sanayi Bölgeleri uygulama ve kurulma şekline göre iki unsurdan ele alınır. Uygulama şekline göre kurulan OSB'ler kendi içerisinde, arazinin satıldığı bölgeler; arazi ile beraber faaliyetinde sunulduğu bölgeler, fabrika binalarının faaliyete dâhil olduğu bölgeler ve şehir planının parçası olarak oluşturulan bölgeler olarak incelenmektedir. Kurulma şekline göre OSB'ler ayrımında ise devlet kapsamında kurulan yerler, devlet ve özel sektörün ortak iş birliğiyle kurulan yerler ve tek olarak özel sektör kapsamında kurulan yerler biçiminde sıralanmaktadır (Eyüpoğlu, 2005: 60).

2.15.1. Uygulama Biçimlerine Göre OSB'ler

Uygulama yönünden organize sanayi bölgeleri arazi satışının yapıldığı bölgeler, hizmetle donatılan arazinin satıldığı bölgeler, fabrika binalarının hizmete dâhil olduğu bölgeler, şehir planlamasının parçası olarak kurulan bölgeler şeklinde dört unsurdan ele alınmaktadır.

Arazi satışının yapıldığı bölgeler: Düzgün bir arazi belirlenerek, çeşitli problemlerin çözülmesiyle ve farklı büyüklükteki toprak parçalarına bölümlendirilmesiyle girişimcilere satılmaktadır. Yapılan eylemler arazi sahipleri ile arazi alım satımıyla ilgilenen işletmeler yönünden, tespit edilen herhangi bir arazi için satışının kolay bir biçimde sağlanabilmesiyle meydana gelmektedir. Faaliyetler açısından herhangi bir ilavenin yer almaması, organize sanayi bölgelerinin yarar sağlayamamasına sebebiyet vermektedir (Güler, 1982: 45).

Hizmetle donatılan arazinin satıldığı bölgeler: Yatırım yapmaya elverişli duruma sokulan araziye dâhil olarak yol, su, elektrik gibi çeşitli faaliyetler de satış içerisinde yer almaktadır. Yapılan faaliyetlerin maliyetlerinin satışa fiyatına katılmasıyla arazi satışlarının çok daha kazanç sağladığı belirtilmektedir. Fabrika binalarının hizmete dâhil olduğu bölgeler, uygulanan faaliyetlere dâhil olarak bina

yapılmaktadır. Bu yerlerde sanayici işletme, arsayı satın aldıktan sonraki aşamada istediği biçimde tesisi oluşturmakta aynı zamanda da hazır olan binaları kiralayıp satın alabilmektedir. Yapılacak tesiste inşaat masraflarından ve bu tesisin oluşum zamanından kırsak üretime çok daha hızlı bir şekilde başlamaktadır (Hozikligil, 2007: 32-38).

Şehir planlamasının parçası olarak kurulan bölgeler: Şehir organizasyonu açısından bakan kamu yöneticileri tarafından inşa edilmektedir. Hedef, büyük şehirlerin düzensiz gelişmesine karşı yapılan girişimler ile sanayileşmenin yaratabileceği sorunları en aza indirmektir ve şehir merkezinin dış tarafına inşa edilen organize sanayi bölgelerinin yanında, bu bölgede kurulacak sanayinin sürükleyebileceği popülasyonu barındırabilecek bir şehir tasarlamaktır. (Hozikligil, 2007: 32-38).

2.15.2. Kurulma Biçimine Göre OSB'ler

Organize sanayi bölgeleri, sadece devlet yönünden inşa edilen ve özel sektörle oluşturulan, özel sektör ve devlet işbirliği şeklinde ayrılmaktadır. Bunlar hiçbir şekilde kar amacı olmadan sadece kamuya yarar sağlayacak biçimde kurulan organize sanayi yerleri olarak bilinmektedir. Bu tip OSB'leri kurmadaki amaç, kalkınma, işsizliği ortadan kaldırma, şehirleşme ile çevre problemlerine çözüm bulmadır. Özel sektör yönünden oluşturulan organize sanayi yerleri ise yatırımcılar ve arazi sahiplerinin kar sağlama hedefiyle oluşturulan yerlerdir (İbicioğlu, 2008: 205).

Kamu kuruluşlarının OSB'lerin kurulmasına finansman problemlerinin çözümünde kolaylık sağlaması, özel katılımcılar için kamunun desteklemesi ve güven vermesiyle yatırımlarının çok daha fazla kazanç sağladığı görülmektedir. Bu sayede arazi sahipleri yerlerini, yatırımcılar ise sermayelerini daha iyi bir şekilde değerlendirebilmektedirler. Bu kurulma biçiminde yerel yönetimler ise kamusal amaçlarına daha kolay ulaşabilme imkanına kavuşmuş olmaktadır (İbicioğlu, 2008: 209).

2.16. Organize Sanayi Bölgeleri Kuruluş İşlemleri

İlk olarak OSB kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler OSB ‘Bilgilendirme Raporu hazırlayarak Valilik uygun görüşü ile birlikte yer seçimi talebini Bakanlığa sunarlar. Yer seçim işlemleri ‘OSB Yer Seçimi Yönetmeliğine’ göre yapılır. Kurulmasına karar verilen OSB’ler Ticaret ve Sanayi Odasına sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır.

Sicil numarası alarak tüzel kişilik kazanan OSB, bölgesiyle ilgili tüm kamulaştırma, imar planı, proje hazırlama ve bölgesinin tüm inşaat işlerini yürütme görevini üstlenmektedir.

Kuruluş alanının mülkiyeti işlemleri tamamlandıktan sonra jeolojik ve jeoteknik etüt raporu hazırlanır. İlgili kurumlarca onaylandıktan sonra proje ihalesi OSB tarafından gerçekleştirilir. Bu ihale işlemlerinin yapılmasını OSB’lerin talep etmesi halinde Bakanlık tarafından yapılabilir.

2.17. Organize Sanayi Bölgelerinin Ticari Kimliği

Ülkemizde ki tüm işletmeler Tekdüzen Hesap Planına (TDHP) uygun muhasebe sistemini oluşturmak zorundadır. OSB’lerin muhasebe kayıt ve işlemleri açısından ticari bir işletme mi, hizmet işletmesi mi, yoksa bir üretim işletmesi mi? olup olmadığı kanunlarda açık bir şekilde belirtilmemiştir. OSB’ler bu üç işletmenin de faaliyet alanını kapsamaktadır. Hem özel inşaat işi yapan hizmet üretim kuruluşu özelliğinde hem de sadece kendi adına yatırım yapan ticari işletme özelliğindedir. Örneğin alt yapı bedellerinin katılımcı işletmelere fatura edilmesinde bir hizmet işlemesi olduğu ağır basmaktadır (Karaoğuz, 1996: 78).

Bu nedenle OSB’ler bölgeye yatırım yapan sanayicilere altyapı, yol, su, doğal gaz, elektrik, iletişim, atık arıtma vb. hizmetler sunması açısından, hizmet işletmesi özelliği taşımaktadır.

2.18. Organize Sanayi Bölgelerinde Defter Tutarken Uyulması Gereken Kurallar

Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nin defter tutma başlıklı 175. maddesine göre OSB'ler muhasebe kayıtlarını, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda (TTK) belirtilen defterler aracılığıyla, Tekdüzen Hesap Planına göre tutmak zorundadır. OSB'lerin defter tutma yükümlülüğü sadece ticari defterler açısından değil, tüm işlemlerinin muhasebe sistemi dahilinde belge ve kayıtlarını tutması gerekir (Bozdemir, 2014:32).

TTK'ya göre tutulması zorunlu defterler; yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri (müteşebbis heyet karar defteri) ve yönetim kurulu karar defteridir. İlgili defterlerin gerek görüldüğü takdirde elektronik ortamda da tutulabileceği belirtilmiştir. TTK'nın defter tutmam yükümlülüğünü düzenleyen 64'üncü maddesinin 3. fıkrasına (değişik 6335 Sayılı Kanunun 8 inci maddesine) göre; fiziki ortamda tutulan yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri ile pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defterinin onaylatılması şarttır.

2.19. Organize Sanayi Bölgelerinin Gelirleri ve Gelir-Gider Cetveli

OSB'lerin gelir-gider cetvel unsurları aşağıdaki gibidir:

Gelirleri;

Girişimci heyete katılan işletme ile organizasyonların sağladıkları ortaklık payları, arsa alımı gerçekleştiren ya da satışı yapılan organize sanayi bölgelerinde hizmet sağlayacak olan ve gösteren girişimcilerin yatırdıkları ödemelerle arsa ile alt yapı katılım payları ve hizmet karşılıkları, OSB, alt yapı ile sosyal tesislerinin ihalesi için hazırlanan dosyaların satış bedelleri ile bölge içinde kurulacak olan kuruluşların projelerinin tasdik ve vize bedelleri ve yönetim aidatlarıdır. Bunlara ilave olarak su, elektrik, doğalgaz, sosyal tesis, arıtma ve benzeri işletme gelirleri ile ortaklık gelirleri, arsa satışından sağlanan gelirler, her türlü bağışlar, bölge ortak mülklerinin kira ve hizmet gelirleri, bankadaki mevduatlara yürütülen faiz gelirleri, katılımcılardan alınan gecikme cezaları, ilan ve reklam gelirleridir.

Giderleri;

Personel ücret giderleri, müteşebbis heyet giderleri, iletişim giderleri, güvenlik giderleri, tamir bakım onarım giderleri, inşaat ve işletme giderleri ile bunların dışındaki diğer muhtelif gider kalemleridir.

2.20. Organize Sanayi Bölgelerinin Fatura Kesme İşlemleri

Organize sanayi bölgeleri kurumlar vergisi mükellefi olmamalarına karşın genel olarak katma değer vergisi yükümlüsüdürler. OSB'ler tahsil edilen her türlü gelirler için fatura düzenlemeleri gerekmektedir. Yapılan yazılı açıklamalarda OSB'lerin KDV yükümlülüğü olduğundan dolayı bütün kazançlar ve harcamalar için kanıtlayıcı olması açısından fatura ya da benzeri belgeler düzenlemeleri gerektiği ifade edilmiştir. Düzenlenecek belgelerde istisna hükmüne yönelmeye çalışılarak KDV belirtmeyip istisna çerçevesinde yer almayan başka teslim ve faaliyetler için düzenlenecek belgelerde genel kararlara göre KDV belirtilmesi gerektiği açıklanmıştır (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 02.01.2018).

2.21. Organize Sanayi Bölgelerinde Vergi Uygulamaları

Vergi uygulamaları açısından bazı işletmeler gibi OSB'lerin kendi tüzel kişilikleri ve yatırımcılarının faydalanabileceği vergisel muafiyet ve istisnalar bulunmaktadır. Günümüzde hala uygulanmakta olan vergisel muafiyet, istisna, indirim vd. desteklerin yasal dayanakları aşağıda yer almaktadır.

2.21.1. Kurumlar Vergisi Uygulaması

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre, OSB'lerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunan işletmelerin, gaz, buhar, arsa, elektrik ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce birlikte oluşturulan ve kazancının tamamını bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanan iktisadi işletmeler kurumlar vergisinden istisna edilmiştir (5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu).

2.21.2. Katma Değer Vergisi (KDV) Uygulaması

Gelir İdaresi Başkanlığı'nca OSB'lerde Katma Değer Vergisi uygulamaları konusunda İstanbul, Aydın gibi bazı illere verilen çok sayıda özelgelere yer alan görüşlerin, OSB'lerde ve sanayicilerde birtakım endişelere neden olduğu görülmektedir. Merkezi özelge sisteminden verilen bu özelgeler hem ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'nın/Defterdarlığın hem de özelgeyi onaylayan Gelir İdaresi Başkanlığı'nın ortak görüşleridir (<http://batiymm.com.tr>, erişim tarihi: 02.01.2018).

24.09.1999 tarihinde Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'ne verilen Özel İdare tarafından pazarlık suretiyle Hazine'den satın alınan gayrimenkullerin tesliminin KDV'ne tabi tutulmaması gerektiği, 09.01.2004 tarihinde İstanbul Defterdarlığı Usul Gelir Müdürlüğü'ne verilen Organize Sanayi Bölgeleri'nin birbirlerinin sınırları içinde bulunan arsalarının karşılık olarak devri, takası veya satın alınması işlemlerinde KDV uygulaması, 18.06.2004 tarihinde İstanbul Defterdarlığı Usul Gelir Müdürlüğü'ne verilen işyeri kooperatifine işyeri teslimi, 26.07.2007 tarihinde Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü'ne verilen Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü tarafından tahsis edilen ancak henüz tapusu alınmamış olan arazinin, tapu tescil belgesi alındıktan sonra satılması halinde elde edilen kazancın, KVK-5/1-e maddesinde yer alan istisnadan yararlanılıp yararlanılamayacağı, 27.01.2012 tarihinde Aydın Vergi Dairesi Başkanlığı Vergi ve Anlaşmalar Uygulama Müdürlüğü'ne verilen OSB gelirlerinin KDV'den muaf olup olmadığı ile ilgili dilekçelere cevaben verilen özelgelere belirtilen önemli kısımlar şunlardır (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 02.01.2018):

- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-k maddesine göre; OSB'lerinin kurulması amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin arsa ve işyeri teslimleri KDV'den muaf tutulmuştur. OSB'ler yatırımcılara yaptıkları arsa satışlarında KDV'siz olarak fatura düzenlemektedir. OSB'lerin müstesna kapsamında yer alan arazi ve arsaların tesliminde tahsil edilen tutarlar KDV'ye tabi değildir. Ancak arsa ve işyeri teslimleri dışında başka bir satışları bulunması durumunda KDV'nin indirim ve iade konusu yapılamamaktadır.
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun istisnalara ilişkin 13/j maddesine göre; "Organize Sanayi Bölgeleri ile Küçük Sanayi Sitelerinin su,

kanalizasyon, arıtma, doğalgaz, elektrik, haberleşme tesisleri ile yol yapımına ve Küçük Sanayi Sitelerindeki işyerlerinin inşasına ilişkin, bunlara veya bunlar tarafından oluşturulan iktisadi işletmelere yapılan mal teslimleri ile hizmet ifaları” KDV’den istisna edilmiş olup, bunların tamir, bakım ve onarımına ilişkin mal ve hizmet alımları istisna kapsamında değerlendirilemeyecektir.

2.21.3. Harç Uygulaması

492 Sayılı Harçlar Kanununa göre, OSB’lerinde yer alan gayri menkullerin ifraz veya taksim veya birleştirme işlemlerinde tapu ve kadastro harcı alınmamaktadır (492 Sayılı Harçlar Kanunu).

Ayrıca 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa göre OSB tüzel kişiliği ile söz konusu kanunun uygulaması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Yine bu Kanuna istinaden atık su arıtma tesisi işleten bölgelerden, belediyelerce atık su bedeli alınmamaktadır. (4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu).

2.21.4. Emlak Vergisi Uygulaması

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4/m maddesine göre; “Organize Sanayi Bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan binalar” emlak vergisinden muaftır. OSB içerisinde yer alan binanın inşasının sona erdiği ve buna bağlı olarak “yapı kullanma izin belgesi” nin düzenlendiği tarihten itibaren, emlak vergisinden muafiyet başlamaktadır (1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu).

2.21.5. Çevre ve Temizlik Vergisi Uygulaması

4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 21. maddesine göre; “bu kanunun uygulaması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır” hükmü çevre temizlik vergisini kapsamamaktadır. Bu nedenle gerek OSB tüzel kişilikleri tarafından kullanılan gerekse OSB içindeki katılımcılar tarafından kullanılan binalara ilişkin çevre temizlik vergisinin bağlı buldukları belediyeye ödenmesi gerekmektedir (4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu).

2.21.6. Veraset ve İntikal Vergisi Uygulaması

4562 Sayılı Kanununa göre, söz konusu kanunun uygulamasıyla ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harç alınmaktadır. OSB tarafından alınan bağışlarda bu kapsamda değerlendirilmelidir. OSB'lere yapılan bağışlar veraset ve intikal vergine tabi değildir. 27.01.2012 tarihinde Gelir İdarisi Başkanlığının OSB gelirleri ile ilgili vermiş olduğu özelge de bu yöndedir.

2.21.7. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Uygulaması

5784 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre, elektrik enerjisini tedarik eden ve havagazını dağıtan OSB'leri, satış bedeli ile birlikte söz konusu verginin de tahsilinden ve ilgili belediyeye yatırılmasından sorumlu tutulmaktadır (5784 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu).

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre, elektrik ve havagazı tüketenler %5, üretim işletmesi olması halinde %1 oranındaki "Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisini" ödemek zorundadır. Bu vergi katılımcı işletme olarak ifade OSB'lerde faaliyet gösteren üretim işletmelerinde %1 orana tabidirler (2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu). Yani OSB'lerde tüketilen elektrik enerjisinin vergisini, OSB tüzel kişiliklerine elektriği temin eden işletme ödemektedir.

2.21.8. Damga Vergisi Uygulaması

7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 7. Maddesi ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı Tabloya göre; OSB'lerinde bulunan arsaların tahsisine ilişkin olarak düzenlenen sözleşmeler damga vergisinden muaf tutulmuştur (7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu).

2.21.9. KOSGEB Payı

3624 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkındaki Kanununa göre OSB tarafından yapılan arsa

satışlarından elde ettikleri gelirin %1'i oranında payı ayırarak her yıl iki taksit halinde Mayıs ve Ekim aylarında Başkanlığın hesabına yatırmak zorundadır. Başka bir ifadeyle OSB'ler satış yaptıkları arsa bedelinin % 1'ini KOSGEB'e ödemek zorundadır. Bu payın Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporunda da belirtilmesi gerekir (3624 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkındaki Kanun).

2.22. Organize Sanayi Bölgelerinde Uygulanan Teşvik Politikaları

OSB kuruluş amaçlarında bahsedilen hususlara hizmet edilmesi açısından, sürdürülebilir yatırım ortamının oluşturulması, firmaların yatırım maliyetlerinin ve işletme dönemindeki maliyetlerinin azaltılması için OSB tüzel kişiliklerine ve OSB içinde yer alan işletmelere devlet tarafından çeşitli teşvikler sağlanmıştır. OSB'lere sağlanan teşvikler aşağıda yer almaktadır (<https://anahtar.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 03.01.2018).

Tablo 2.2. : OSB'lere Sağlanan Teşvikler

TEŞVİK KALEMLERİ	OSB TÜZEL KİŞİLİĞİ	OSB İÇİNDEKİ FİRMA
Kredi Desteği	Var	Yok
Emlak Vergisi Muafiyeti	Geçici Muaf	Geçici Muaf
Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı Muafiyeti	Muaf	Muaf
Kurumlar Vergisi Muafiyeti	Muaf	Muaf Değil
KDV İstisnası	Var (Arsa ve işyeri teslimleri)	Yok
Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Muafiyeti	Muaf	Muaf Değil
Tevhid ve İfraz İşlem Harcı Muafiyeti	Muaf	Muaf

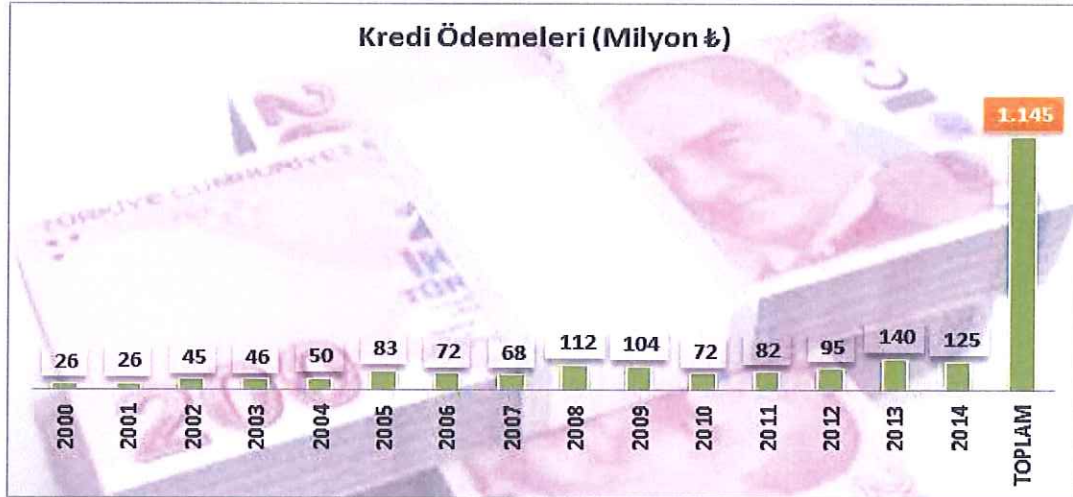
Yapı Denetim Kuruluşlarına Ödenecek Hizmet Bedeli İndirimi	% 75 İndirimli Uygulanır	% 75 İndirimli Uygulanır
Bir Alt Bölge Desteğinden Yararlanma	Yok	Var
Arsa İndirimi	Yok	Var
Parselasyon Harcı Muafiyeti	Muaf	Muaf

Kaynak: Ekonomik Gelişim Bölgelerine Sağlanan Teşvikler I,
(<https://anahtar.sanayi.gov.tr> , erişim tarihi: 03.01.2018).

2.22.1. Kredi Desteği

4562 Sayılı Kanununa göre, OSB'nin yetkili organları projenin keşif tutarı ve genel idare giderleri ile ilgili olarak, Bakanlıktan kredi talep edebilirler. Bu kredinin miktarı gösterilen teminatlarla sınırlıdır. Krediye ait tip sözleşme Bakanlıkça hazırlanır. Kredi talebi ve bunun geri ödeme usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Ayrıca ihtiyaç duyulması halinde başka iç kaynaklar ile dış kaynaklardan kredi kullanabilirler (4562 sayılı OSB Kanunu).

OSB Uygulama Yönetmeliğine göre Bakanlığın beş yıllık yatırım programında yer alan kalkınmada öncelikli yerlerde yapılacak olan OSB'ler ile üst düzey teknoloji kullanan özellikli OSB'lere istemelerin halinde arsa, altyapı ve genel idare giderleri kredisi verilmektedir. Ayrıca talep edilmesi halinde OSB idare binası inşaatına da kredi verilmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2014 verilerinde göre yapılan kredi ödeme tutarları aşağıdaki şekilde gösterilmektedir.

Şekil 2.2: OSB'lere Yapılan Kredi Ödemeleri

Kaynak: Ekonomik Gelişim Bölgelerine Sağlanan Teşvikler I, (<https://anahtar.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 03.01.2018).

OSB'ler tarafından kullanılan kredinin faiz oranları ve geri ödeme şartları Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi Siteleri Projeleri Ödeneklerinin Kullanımı ve Kredilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslarına göre, kalkınmada öncelikli illerde; faiz oranı yıllık % 1, geri ödeme süresi 5 yıl ödemesiz toplam 15 yıl, normal illerde faiz oranı yıllık % 2, geri ödeme süresi 3 yıl ödemesiz toplam 13 yıl ve gelişmiş illerde ise faiz oranı yıllık % 3, geri ödeme süresi 2 yıl ödemesiz toplam 11 yıl olarak uygulanmaktadır.

Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi Siteleri Projeleri Ödeneklerinin Kullanımı ve Kredilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslarına göre “Arsa satma durumuna gelmeyen OSB’lerde komisyon, gider vergisi ve kredi anapara borçlarının tahsil edilmesi kaydıyla, faiz borçları; kredi hesaplarına borç kaydedilir. Borcunu karşılayabilecek miktarda arsa satma durumuna gelmeyen veya Bakanlık tarafından kredilendirilemeyen yatırımlarını ve genel idare giderlerini kendi kaynaklarından karşılayan OSB’lerde komisyon, gider vergisi ve kredi anapara borçlarının öncelikle tahsil edilmesi kaydıyla faiz borçları; katılma payları ve arsa satışları hesaplarından tahsil edilir, hesaplardaki nakdin yetmemesi halinde kalan kısım kredi hesaplarına borç kaydedilir. Bakanlık uygun görürse, arsa satışlarına başlamayan veya yeterli arsa satışı yapamayan OSB’nin kredi anapara borç taksiti; doğal afetler, kısmi ve genel

seferberlik hali dışında en fazla dört defaya mahsus olmak ve itfa planında belirtilen vadelerdeki taksitleri ile birlikte eşit olarak tahsil edilmek üzere ertelenebilir” (<https://osbbs.sanayi.gov.tr>, erişim tarihi: 03.01.2018).

2.22.2. Emlak Vergisi Muafiyeti

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre, OSB’lerinde yer alan binalar işletmeler tarafından kiraya verilmemek suretiyle emlak vergisinden muaftır (1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu).

2.22.3. Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre OSB’lerde yapılan yapı, tesisler bina, inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcından istisna edilmiştir. başka bir ifadeyle söz konusu Kanun hükümlerine göre OSB’lerde yapılan inşaatlara ait inşaat harcı ve yapı kullanma izin harcı talep edilmemektedir (2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu).

2.22.4. Kurumlar Vergisi Muafiyeti

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa (KVK) göre OSB’lerin altyapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunan işletmelerin elektrik, gaz, arsa su gibi ortak ihtiyaçların karşılanması amacıyla elde edilen gelirler, KVK’dan muaf tutulmuştur. Buna göre OSB’ler ve OSB içinde bulunan firmaların altyapı, elektrik, doğalgaz vb. ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla elde edilen gelirler için Kurumlar Vergisi ödenmeyecektir (5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu).

2.22.5. KDV İstisnası

213 sayılı Vergi Usul Kanununa (VUK) ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa (KDV) göre OSB’lerin kurulması amacıyla oluşturulan ve burada yer alan işletmelere ait her türlü arsa ve işyeri teslimatları KDV’den istisna tutulmuştur. Başka bir ifadeyle OSB’deki katılımcı firmaların arsa ve işyeri teslimleri için KDV ödenmeyecektir (193 Sayılı VUK ve 3065 sayılı KDVK).

2.22.6. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Muafiyeti

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre ödenecek verginin konusunu belediye sınırları içerisinde kalan alanlar için elektrik ve havagazı tüketimi OSB tüzel kişiliklerine elektriği temin eden kuruluş ödemektedir. Buna göre OSB'ler söz konusu vergiden muaf tutulmaktadır (2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu).

2.22.7. Tevhid ve İfraz İşlem Harcı İstisnası

5281 sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 492 sayılı Harçlar Kanununa göre OSB'lerde yer alan gayrimenkullere ait ifraz veya taksim veya birleştirme işlemleri her türlü harçtan istisna tutulmuştur. Buna göre OSB'de yer alan parsellerin bölünme ve birleştirilme işlemleri için tevhid ve ifraz harcı ödenmemektedir (5281 sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 492 sayılı Harçlar Kanunu).

2.22.8. Yapı Denetim Kuruluşlarına Ödenen Hizmet Bedellerine Ait İndirimler

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununa göre yapı denetim kuruluşları tarafından sunulan hizmetlere ait bedeller OSB sınırları içerisinde yer alan tüm inşaatlar için % 75 oranında bir indirim uygulanmaktadır. Buna göre OSB'de yer alan arsalar için yapı denetim firmalarına ödenecek hizmet bedellerinde %75 indirim yapılacaktır (4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun).

2.22.9. Bir Alt Bölge Desteğinden Yararlanma

15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre; (Ekonomi Bakanlığının 15/6/2012 tarihli ve 43145 sayılı yazısı üzerine, 14/5/1964 tarihli ve 474 sayılı Kanunun 2 inci, 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Kanunun ek 3 üncü, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun ek 2 inci, 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Kanunun 13 üncü ve geçici 30 uncu, 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci ve 26 inci maddeleri ile

13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kanununun 32/A maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 15/6/2012 tarihinde kararlaştırılmıştır)

OSB'lerde firmalar tarafından yapılan yatırımlarda vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesinde belirli oranda bir indirim gibi pek çok teşvik unsurları bulunmaktadır. Ülkemizde teşvikler bölgelere göre farklılık göstermektedir. Teşvik bölgelerine göre iller 6 bölgeye ayrılmıştır.

2.23. Teşviklerden Yararlanabilmenin Temel Şartları

OSB'lerin devletin çeşitli teşvik şartlarından faydalanabilmeleri için sabit yatırım tutarı ve asgari kapasite: Kararın 5. maddesine göre yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgari sabit yatırım tutarının; 1. ve 2. bölgelerde 1 milyon Türk Lirası, 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde ise 500 bin Türk Lirası olması gerekir. Ancak, desteklerden yararlanacak yatırımların varsa 8. maddede veya ekli listelerde belirlenen asgari kapasite, sabit yatırım tutarı ve diğer şartları sağlaması da gerekir. Ayrıca müracaat: Kararın 6. maddesine göre teşvik belgesi müracaatları, tebliğle belirlenecek bilgi ve belgelerle Ekonomi Bakanlığına yapılır. Ancak, genel teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve sabit yatırım tutarı 10 milyon Türk Lirasını aşmayan, tebliğle belirlenecek yatırımlar için yatırımcının tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki yerel birimlere de müracaat edilebilir. Teşvik belgesi düzenlenmesi: Kararın 7. maddesine göre yatırımların Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmesi için, makroekonomik programlar ve arz talep dengesi dikkate alınarak yapılacak sektörel, mali ve teknik değerlendirmeler çerçevesinde projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir” (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar ve 2012/1 Sayılı Tebliğ).

2.23.1. KDV İstinası

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre OSB'lerde yatırım yapan ve teşvik belgesi bulunan işletmeler her türlü tesis, makine ve cihaz alımlarında (ithal veya yerli olmaksızın) KDV'den istisna edilmiştir (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.2. Gümrük Vergisi Muafiyeti

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararın 9. maddesine göre; “teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malı makine ve teçhizatın ithali, otomobil ve hafif ticarî araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla monte edilmemiş haldeki (CKD) aksam ve parçaların ithali, gemi ve elli metrenin üzerindeki yat inşa yatırımlarında tekne kabuğu ithali yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muafır” (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.3. Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen yatırımlardan, tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesinde kayıtlı istihdamı aşmamak şartıyla, komple yeni yatırımlarda, teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla sağlanan ve diğer yatırım cinslerinde, yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla ilave edilen, istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Ekonomi Bakanlığı bütçesinden karşılanır” (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.4. Faiz Desteği

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre; teşvik uygulamaları kapsamında desteklerden yararlanacak yatırımlar için bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli yatırım kredilerinin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yetmişine kadar olan kısmı için ödenecek faizin veya kâr payının; 3. bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde üç puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde bir puanı, 4. bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde dört puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli

kredilerde bir puanı, 5. bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı, 6. bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde yedi puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı ve bölge ayrımı yapılmaksızın tüm bölgelerde gerçekleştirilecek stratejik yatırımlar, Ar-Ge yatırımları ve çevre yatırımları için Türk Lirası cinsi kredilerde beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı, Ekonomi Bakanlığınca da uygun görülmesi halinde azami ilk beş yıl için ödenmek kaydıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilir (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.5. Gelir Vergisi Stopajı Desteği

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre OSB'lerde faaliyet gösteren ve 6. Bölge içerisinde yer alan yatırımlara ilişkin ilave her bir istihdam için hesaplanan gelir vergisi asgari ücrete denk gelen kısmı kadar on 10 yıl süreliğine vergiden muaf tutulmaktadır. Yani asgari ücretin üzerinde hesaplanan vergiler vergi dairesine ödenmek durumundadır (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.6. Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre OSB'lerde faaliyet gösteren işletmelere öngörülen yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar gelir veya kurumlar vergisi söz konusu Kararda gösterilen oranlarda indirim sağlanmaktadır (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.7. Yatırım Yeri Tahsisi

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre, bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar Ekonomi Bakanlığınca teşvik belgesi düzenlenmesi şartıyla yatırım yeri tahsis edilebilmektedir. (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.8. Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Kararına göre, OSB'lerde faaliyet gösteren ve 6. Bölge içerisinde yer alan yatırımlara ilişkin ilave her bir istihdam için sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete denk gelen kısmı kadar on 10 yıl süreliğine muaf tutulmuş olup bu kısım ilgili Bakanlık tarafından karşılanmak suretiyle muaf tutulmuştur. Yani hesaplanan işçi priminin asgari ücreti aşan kısmı ilgili Kuruma ödenmek zorundadır. Muaf tutulan ve ödenmeyen kısım Bakanlık tarafından karşılanmaktadır (2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar).

2.23.9. Arsa İndirimi

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) Kanununa daha sonradan eklenen geçici bir maddeyle, OSB'de faaliyet gösteren bir işletme, en az 10 kişilik istihdam öngören yatırımlara OSB'nin ilgili organlarının karar almaları durumunda tamamen veya kısmen bedelsiz olarak tahsis edilebilmektedir. (4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu).

2.23.10. Parselasyon Harcı Muafiyeti

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre, OSB belediye sınırları içerisinde yer alan ve ilk kez yapılan parselasyon işlemleri harcından istisna tutulmuştur (2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu).

2.23.11. TRT Payı İstisnası

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununa göre, OSB'ler faaliyet gösteren işletmelerine elektrik enerjisi dağıtım satışından elde edilen gelirlerden TRT'ye pay ödenmektedir. Başka bir ifadeyle OSB içinde bulunan sanayi sicil belgesine sahip firmalar elektrik faturalarına yansıtılan TRT payını ödemezler (3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu).

2.24. Uygulanan Teşviklerin Organize Sanayi Bölgeleri Açısından Faydaları

İlerleme gösteren ekonomilerde, gerek iç piyasanın geliştirilmesi gerekse dış piyasalarda rekabetçi bir ortamla başa çıkabilmesi açısından, yöneleceği bölgelerin değiştirilmesi koşuluyla “maddi teşvik” araçları yatırımların artırılmasında ve koordinasyonunda önemli bir yere sahiptir. Ülke yönetimini elinde bulunduran idareci ve uzmanların, toplumun refahı ve ülkenin gelişmesi için ihtiyaç duyulan kaynakları aktif bir şekilde kullanarak ekonomiye yön vermesi ve toplumun refah düzeyini artırması mümkündür (Uslu ve Önal, 2007:63).

Gelişmekte olan ülkelerde, ekonomik ilerlemenin sağlanabilmesi açısından, devlet destekleri oldukça önemli bir yere sahiptir. Yatırım ve kaynak yetersizliği, kurumsallaşma kısıtlılığı, bölgeler arası sistemsizlik, işsizlik problemi, doğal kaynaklardan yeteri kadar yararlanamama, katılımcıların eğitim ve kontrol eksikliği, sürekli olarak iktisadi krizlerle karşı karşıya kalınması gibi sebeplerle farklı biçimlerde kamudan özel katılımlara kaynak verilmektedir. İlerleme gösteren ya da göstermekte olan ülkelerde bölgesel genişlemenin ihtiyaçları yönünde; vergi teşvikleri yatırımların fazlaştırılması, işsizlik oranının azaltılması ve farklı sektörlerin veya ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi gibi hedefler doğrultusunda kullanılmaktadır (İldıran, 2004:39).

Uygulanan teşvik politikalarının OSB’ler açısından faydaları ise, mevcut ekonomik ve teknolojik şartlara göre üretim politika ve yöntemleri oluşturmak, öngörülen hedef ve politikalar doğrultusunda kalkınmada öncelikli iller, normal ve gelişmiş illerde sanayinin hızlı ve istikrarlı bir şekilde gelişmesini sağlamak, yeni OSB’ler kurmak, kurulan bölgelere arsa tahsis etmek, kamulaştırma ve etüt hizmetleri gerçekleştirmek, OSB’lerin planlı kentleşme, hızlı sanayileşme, bölgesel kalkınma ve sanayinin yaygınlaşması, çevre kirliliğinin önlenmesi amaçları doğrultusunda, destek programları uygulamak, OSB projeleri için kredi temin etmek ve bu krediye en uygun faiz ve vadeleri belirleyerek OSB’lerin geri ödemelerine kolaylık sağlamak, OSB’lerin yapmış oldukları faaliyetleriyle ilgili yıllık belirli dönemlerde denetim programları yapmak, OSB’lerde yer alan sanayicilerin sorunlarını çözebilmek amacıyla bölgelere teknik gezi düzenlemek, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenecek olan toplantılara

katılmak, OSB'lerin her türlü yasal düzenlemelerini hazırlamak ve Üniversite-Sanayi işbirliği projeleriyle OSB'lerin gelişme potansiyelini destekleyici çalışmalar yapmaktır (Bayülgen ve Kütükoğlu, 2012:65-66).

2.25. OSB'lerin Denetimleri

OSB'lerin tabi oldukları denetimler; denetim kurulu tarafından yapılan iç denetim, Yeminli Mali Müşavirler tarafından yapılan bağımsız dış denetim ve bakanlık denetimi şeklinde olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır.

2.25.1. İç Denetim

OSB Uygulama Yönetmeliğine göre, OSB'de yürütülen işlemler hakkında bilgi edinmek ve gerekli kayıtların düzenli olarak tutulmasını sağlamak, OSB'nin nakit mevcudu ile menkul değerlerini kontrol etmek, bütçe, bilanço ve gelir-gider cetvelini denetlemek, yıllık bilanço ve sonuç hesaplarını incelemek üzere, üyeleri katılımcılar arasından seçilecek bir Denetim Kurulu oluşturulması gerekir (OSB Uygulama Yönetmeliği).

2.25.2. Bağımsız Dış Denetim (Yeminli Mali Müşavir Denetimi)

4562 Sayılı Kanununa OSB Uygulama Yönetmeliğine göre, OSB'nin her türlü hesap ve işlemlerini inceleyen yeminli mali müşavirler düzenleyecekleri denetim raporlarını en geç 15 gün içinde müteşebbis heyet veya genel kurul ile yönetim kurulu başkanlığına ve Bakanlığa eş zamanlı olarak vermek zorundadırlar. Buna göre OSB'nin her türlü hesap ve işlemlerini OSB Yönetimi yıllık olarak inceler. Yeminli Mali Müşavir ise o yılın Ocak ayında ve gerekli görülen hallerde inceler.

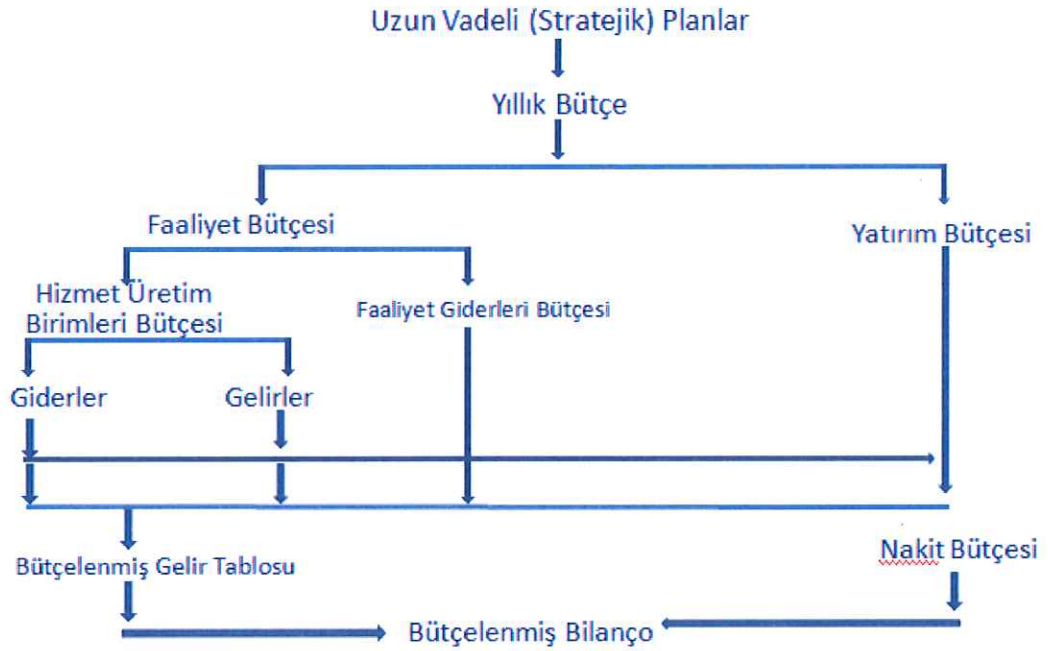
2.25.3. Bakanlık Denetimi

4562 Sayılı Kanununa ve Uygulama Yönetmeliğine göre, ilgili Bakanlık gerekli gördüğü hallerde veya birlerinin şikâyet etmesi durumunda OSB'lerin her türlü hesap ve işlemlerini denetlemeye yetkili kılınmıştır. Buna göre Bakanlık, OSB'lerin tüm idari ve mali işlemlerini denetlemekle yükümlüdür.

2.26. OSB'lerin Bütçeleri

Bütçe genel anlamıyla sayısal olarak ifade edilen ve bir hesap dönemi içindeki tahsilatlarla harcamaların tahminini içeren faaliyet planıdır. Kurumun üst yöneticileri tarafından gelecek bir faaliyet dönemi için belirlenen planların, politikaların, hedeflerin resmi ve sayısal ifadesidir (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 05.01.2018).

Bütçeler OSB mevzuatına uymak ve gelecek yılın planlamasını ölçülebilir hale getirmek amacıyla, bir sistem dahilinde rakamlaştırılarak hazırlanır. OSB'lerin bütçelerinin hazırlanmasında öncelik kesin olan gelirleri ve giderleridir, sonrasında çalışanların ücretleri, yatırım projelerinin ilgili bütçe dönemine düşen bölümü, aidatlar, meydana getirilecek yatırımlar, nakit bütçesi, proforma gelir tablosu ve bilanço gelmektedir (<http://www.osbuk.org>, erişim tarihi: 05.01.2018).

Şekil 2.3. : Bütçe Hazırlık Basamakları

Kaynak: (Uzunoğlu, 2003: 63).

Bütçeler gelir ve gider bütçesi olarak ikiye ayrılır.

Gelir bütçesi; iştirak payları, katılım payları ve hizmet karşılıkları, ihale dosyası satış bedelleri ile proje tasdik ve vize bedelleri, su, elektrik, doğalgaz, sosyal tesis, arıtma ve benzeri işletme gelirleri ile iştirak gelirleri, yönetim aidatları, arsa satışından sağlanan gelirler, bağışlar, bölge ortak mülklerinin kira ve hizmet gelirleri, banka faizleri, gecikme cezaları, ilan ve reklam gelirleri ve diğer gelirler şeklinde ayrılır.

Gider bütçesi ise; hizmet üretim giderleri, genel yönetim giderleri ve yatırım giderleri şeklinde bir ayrıma tabi tutulmaktadır.

4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun ilgili maddesine göre OSB'lerin bütçeleri, denetim kurulu tarafından yılda bir defa genel denetleme ve en az üç ayda bir de ara rapor düzenlemek durumundadır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

OSB'ler az gelişmiş bölgelerde sanayinin yaygınlaştırılması, çarpık yapılaşmanın ve çevre kirliliğinin önlenmesi, birbirini tamamlayan ve birbirine yan ürün desteği sağlayan üreticilerin bir arada üretim yapmalarına imkan sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Çalışmanın amacı, ülke ekonomilerinde büyük öneme sahip olan organize sanayi bölgelerinin muhasebe, vergi ve denetim uygulamalarını inceleyerek muhasebe meslek mensuplarına, OSB yöneticilerine ve diğer ilgililere faydalı bilgiler sunmaktır. Ayrıca OSB'lerde faaliyet gösteren katılımcı firmalara hangi vergi teşviklerinden faydalanabilecekleri konusunda yardımcı bilgiler sunmaktır.

Bu amaç doğrultusunda, Düzce il sınırları içerisinde bulunan Düzce II. OSB ait 2017 yılı muhasebe ve vergi uygulamalarına esas teşkil eden tüm mali veriler muhasebe belgeleri incelenerek örnek olay metodu kullanılarak ele alınacaktır.

3.1. Araştırma Modeli

Düzce II. OSB'ne ait muhasebe ve vergi uygulamaları birincil kaynaktan sağlanan veriler doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Bu çalışma, Düzce II. OSB'nin 2017 yılına ait mali verilerini kapsamaktadır. Düzce ilinde faaliyet gösteren Düzce II. OSB işletmesi model işletme olarak ele alınmıştır. Muhasebe uygulama örnekleri içerisinde aynı nitelikteki örnek olaylardan sadece bir tanesi üzerinde uygulama yapılmış olup, uygulama işletmesinin tüm mali verilerini yansıtmayacaktır.

Bu çalışmada Düzce II. OSB'nin muhasebe ve vergi uygulamaları açısından incelenerek bir vaka analizi yapılmıştır. Yapılan vaka analiz çalışmasının modeli Ülkemizde faaliyet gösteren diğer OSB'lerini de uygulanabilir nitelik taşımaktadır.

3.2. Evren Örneklem

Bu çalışma, bir modern yerleşim birimi olarak katılımcılarına yer altı ve yer üstü tüm ihtiyaç duyulan alanlarda hizmet üretim faaliyetini sürdüren OSB'lerin muhasebe ve vergi uygulamalarını incelemek üzere Düzce ilinde faaliyet gösteren Düzce II. OSB işletmesi belirlenerek hazırlanmıştır. Çalışma sadece Düzce ilinde faaliyet gösteren bir OSB ele alınarak incelenmiştir.

Bu çalışma ile yapılan muhasebe ve vergi uygulamaları ile muhasebe kayıt örnek modelleri diğer OSB'lerin muhasebe kayıtlarında da örnek olması hedeflenmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın literatür kısmında, resmi kurum ve kuruluşların basılı yayınlarından, dergi, makale, basılmış kitaplardan, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) resmi internet sitesinde yer alan tezlerden faydalanılarak ikincil veri olarak kullanılmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmında ise Düzce ilinde faaliyet gösteren Düzce II. OSB'nin yöneticileri ile (Bölge Müdürü, Muhasebe Müdürü, Birim Sorumlusu vb.) yüz yüze yapılan görüşmeler ile gerekli teknik bilgilere ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmaya ait veriler, Düzce II. OSB'ne ait üst yönetimin (Bölge Müdürünün) yasal izniyle (Ek 1- Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 29.01.2019 tarihli yazısı ve Ek 2- Düzce II. OSB'nin 22.03.2019 tarihli yazısı) muhasebe departmanı ve diğer çalışanlardan alınmış olup olgusal ve birincil veri niteliğini taşımaktadır. Ayrıca verilerin elde edilmesi sürecinde doküman analizi yapılmıştır. Dolayısıyla söz konusu OSB'de muhasebe ve vergi uygulamalarını, bu uygulamalar neticesinde mevcut durumlarını ortaya koymak amacıyla OSB müdürü ve çalışanlarla birebir görüşmeler sağlanarak veriler elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Düzce II. OSB'ne ait muhasebe ve vergi uygulamaları birincil kaynaktan sağlanan veriler doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Bu çalışma Düzce II. OSB'nin 2017 yılına ait mali verilerini kapsamaktadır. Muhasebe uygulama örnekleri içerisinde aynı nitelikteki örnek olaylardan sadece bir tanesi üzerinde uygulama yapılmış olup, uygulama işletmesinin tüm mali verilerini yansıtmayacaktır.

OSB katılımcılarına sunmuş oldukları hizmet nedeniyle bir hizmet işletmesi statüsünde değerlendirilmelidir. Bu kapsamda elde edilen verilere ait örnek uygulamalar Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) esaslarına göre Tekdüzen Muhasebe Sistemi çerçevesinde muhasebeleştirilerek gerekli yorumlar yapılmıştır.

3.5.1. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Hakkında Genel Bilgiler

Düzce II. OSB'nin kuruluş çalışmaları Düzce Valiliği tarafından 2004 yılında başlamış 2005 yılında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yer seçim komisyonu çalışmalarını tamamladıktan sonra Bakanlığın olumlu görüşü ve Devlet Planlama Müsteşarlığının onayı ile 235 sayılı sicil numarası olarak tüzel kişilik kazanmıştır.

4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve OSB Uygulama Yönetmeliği hükümlerine göre özel hukuk tüzel kişiliği olarak kurulan Düzce II. OSB yine aynı Kanun ve Yönetmelik hükümleri çerçevesinde faaliyet göstermektedir.

2005 yılında kurulan Düzce II. OSB 5084 sayılı 'Yatırımların ve İstihdamın Teşviki' hakkındaki kanun kapsamına alınmasıyla bölgeye yoğun talep olmuştur. 2007 yılında yatırımlara hızlı bir şekilde başlanmış ve 2007 - 2010 yıllarında yatırımların büyük bir kısmı tamamlanmış ve üretime geçilmiştir.

Kuruluşu itibariyle Müteşebbis heyet tarafından yönetilen Düzce II. OSB mevzuat gereğince faaliyet gösteren firmaların OSB kapasitesinin 2/3 oranına

ulaşması sonucu 08.02.2012 tarihinde Genel Kurul ile sanayiciler tarafından yönetilmeye başlanmıştır.

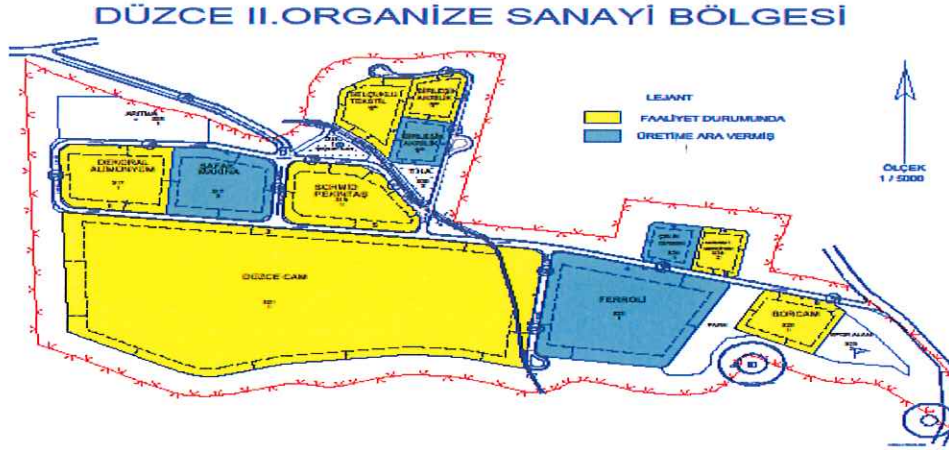
Düzce II. OSB 81 hektar büyüklüğünde olup 12 adet sanayi parseli bulunmaktadır. 12 sanayi parselinin 11 tanesi firmalara tahsis edilmiş ve bu parsellerin de 7 tanesinde üretim yapılmaktadır. Bu 7 tesiste yaklaşık 900 kişi istihdam edilmektedir.

Tahsis yapılan sanayi parsellerinin sektörel olarak dağılımına bakıldığında;

Alüminyum Profil	: 2	Mobilya	: 1
Otomotiv Yan San.	: 1	Güneş Enerjisi Panel	: 1
Cam San.	: 2	Plastik Levha	: 2
Isıtma-Soğutma	: 1	Enerji	: 1

sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerden oluşan Düzce II. OSB, cam sanayi, plastik levha ve alüminyum profil ağırlıklı sektörlerdendir.

Düzce II. OSB il merkezine yaklaşık 7 km uzaklıkta ve Beyköy Beldesi'ndedir. İstanbul ile Ankara gibi iki metropolün tam ortasında ve buralara yaklaşık 2 saatlik mesafededir. Düzce II. OSB en yakın hava ulaşım bölgesine 190 km, Kdz. Ereğli limanına 65 km, Gebze (Dilovası) limanına 110 km Zonguldak limanına 85 km, demiryolu ağına da 65 km mesafededir. Kocaeli, Sakarya, Zonguldak, Bolu, Bursa gibi büyük sanayi şehirlerine çok yakın bir konumda bulunmaktadır. Batıda 15 km uzaklıktaki Gölyaka ve 20 km uzaklıktaki Kaynaşlı ilçeleri çıkışlarından otoyola bağlantı sağlanabilmektedir.

Şekil 3.1. : Düzce II. Organize Sanayi Bölge Krokisi

Kaynak: (<http://www.duzce2osb.org.tr>, erişim tarihi: 19.11.2018).

Düzce ilinde Düzce’de II. OSB dışında 4 adet daha organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Bunlar;

1. Düzce Organize Sanayi Bölgesi
2. Düzce Gümüşova Organize Sanayi Bölgesi
3. Çilimli Organize Sanayi Bölgesi
4. Akçakoca Demir Çelik İhtisas Organize Sanayi Bölgesi

Düzce OSB ve Düzce Gümüşova OSB aktif olarak faaliyette olup Çilimli ve Akçakoca OSB’ler kamulaştırma aşamasındadır.

1. Düzce Organize Sanayi Bölgesi: Düzce OSB 66 adet sanayi parselden oluşmaktadır. 63 adet sanayi parseli yatırımcılara tahsis edilmiş durumdadır.

Yüzölçümü 1.730.000 m², Parsel Sayısı 66 adet, Faal Parsel 54 adet, Proje Aşamasındaki parsel 7 adet, Faal Olmayan Bina 3 adet ve Toplam İstihdam 5.477 kişidir.

Düzce Organize Sanayi Bölgesinde otomotiv yan sanayinde 10, metal sektöründe 10, tekstil sektöründe 10, makine sektöründe 5, plastik – kauçuk sektöründe 4, gıda sektöründe 4, mobilya sektöründe 4, geri dönüşüm sektöründe 4, silah – savunma sektöründe 3, döküm sektöründe 2, orman ürünleri sektöründe 2 ve diğer farklı sektörlerde 6 adet olmak üzere toplam 63 firma yer almaktadır. Bölgede otomotiv yan sanayi, metal ve tekstil sektörleri en çok ağırlıklı sektörlerdendir.

Bölgede İtalyan PRADA markasına çanta ve cüzdan üretimi yapan Desa Deri fabrikası, ülkenin savunma sanayiine üretim yapan Sarsılmaz Silah fabrikası, uluslararası otomotiv firmalarına yedek parça üretimi yapan Teknorot Otomotiv fabrikaları başta olmak üzere ulusal ve uluslararası piyasaya üretim yapan birçok fabrika bulunmaktadır.

2. Düzce - Gümüşova Organize Sanayi Bölgesi: Düzce ili, Gümüşova İlçesinde yer alan yaklaşık 3.250.000 m² alan İmar Planlarında sanayi alanı olarak işaretlenmiş ve 2007 yılı itibariyle İlimize yatırım yapmak isteyen sanayiciler bu alan üzerinde yapılaşmaya başlamıştır. 04.08.2011 tarihinde Organize Sanayi Bölgeleri mevzuatında yapılan değişik neticesinde mevcut sanayi yapılaşmalarının bulunduğu alanların ıslah edilmesi suretiyle OSB statüsü kazanmasının önü açılmıştır. Bölgemiz, 12.04.2012 tarihinde Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin Geçici 5. Maddesi kapsamında Islah Organize Sanayi Bölgesi olarak tescil edilmek üzere Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına talepte bulunulmuş olup, Bakanlığın 27.02.2015 tarihli yazı ile 1.335.000 m² alan Islah OSB olarak tescil edilmiştir.

Islah Şartları tamamlanarak normal OSB statüsü kazanmak üzere dosya Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na iletilmiş olup yapılan inceleme sonucunda

Bakanlığın 28.06.2016 tarih ve 2810 sayılı yazısı ile Düzce – Gümüşova Islah OSB ıslah şartlarını yerine getirdiğinden ıslah özelliği kaldırılarak Düzce – Gümüşova OSB olarak tescil edildiği bildirilmiştir.

Bölgede, farklı sektörlerde 18 sanayi tesisinde üretim yapılmakta olup 1.234 kişi istihdam edilmektedir. 1.335.000 m² büyüklüğündeki Bölgede 56 adet sanayi parseli bulunmaktadır. Parsellerin 36 adedi sanayicinin, 10 adedi OSB'nin ve 10 adedi özel şahıs mülkiyetindedir.

Düzce Gümüşova Organize Sanayi Bölgesinde cam sanayi sektöründe 1, alüminyum sektöründe 3, orman ürünleri sektöründe 3, tekstil sektöründe 2, plastik sektöründe 1, yapı elemanları sektöründe 3, geri dönüşüm sektöründe 3 ve bisiklet-motosiklet sektöründe 1 adet olmak üzere toplam 18 firma yer almaktadır. Orman ürünleri, alüminyum ve yapı elemanları sektörleri Bölgenin öncü sektörünü oluşturmaktadır.

Bölgenin ıslah sürecini tamamladıktan sonra, bitişiğinde bulunan parsellerin onaylı alana ilave edilerek genişleme süreci çalışmalarına başlamıştır. Genişleme süreci çalışmaları Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yer Seçim Şubesinin 11/30/2017 tarihinde oluşturduğu komisyon ile çalışmasını yapmış, kurum görüşlerinin çoğu tamamlanmış ve genişleme alanının çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

Genişleme dosyasının tamamlanması ile birlikte Bölge büyüklüğü yaklaşık olarak 3.600.000 m² olacaktır.

4. Çilimli Organize Sanayi Bölgesi: Düzce ili, Çilimli ilçesi sınırları içerisinde, mülkiyeti özel şahıslara ait toplam 830.000 m² alanın, 2014 yılında Çilimli Organize Sanayi Bölgesi olarak Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 300 sicil numarası alarak karma OSB olarak kuruluşu tamamlamıştır.

5. Akçakoca Demir Çelik İhtisas Organize Sanayi Bölgesi: Düzce ili, Akçakoca ilçesi, Döngelli Köyü ve Dadalı Köyü sınırları içerisinde, mülkiyeti özel şahıslara ait toplam 885.000 m² alanın, Akçakoca Demir Çelik İhtisas OSB kurulmak üzere 23.07.2015 tarihinde yer seçimi yapılmıştır. Yer seçimi kesinleşen alanda, Bilim

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 23.06.2017 tarihinde 335 sicil numarasını alarak İhtisas OSB kuruluşu tamamlamıştır.

Bölgede 885.000 m² alanda kamulaştırma yapıldıktan sonra sanayici tarafından talep edilen parsel büyüklükleri dikkate alındığında yaklaşık 30 adet sanayi parseli oluşturulması planlanmaktadır.

Bölgede kurulacak olan 30 adet sanayi kuruluşunun yaklaşık 3 bin kişiye istihdam sağlayacağı öngörülmektedir.

3.5.2. Düzce II. OSB Organları

3.5.2.1. Genel Kurul

Bölgede yer alan tüm sanayicilerin katılımıyla oluşan Genel Kurul Kanun, yönetmelik, kuruluş protokolü, ana sözleşme ve benzeri düzenlemeler çerçevesinde Bölgenin sevk idaresi için prensipler belirlemek, Yönetim Kurulunu seçmek ve Yönetim Kuruluna yetki vermek en önemli görevleri arasındadır. Genel Kurulun toplanabilmesi ve gündemdeki konuları görüşebilmesi için yapı kullanma izni almış işletmelerin en az ¼'ünün toplantıda hazır bulunmaları gerekir (Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği, 2009: madde 27). Düzce II. OSB'nin genel kurul üye sayısı 11'dir. Genel Kurulun görev ve yetkileri ilgili Yönetmelikte belirtilmektedir.

3.5.2.2. Yönetim Kurulu

Düzce II. OSB ait Yönetim Kurulu beş katılımcıdan oluşmakta olup ayda iki kez toplanmaktadır. Yönetim Kurulu ilgili, Kanun, yönetmelik, kuruluş protokolü, ana sözleşme ve benzeri düzenlemeler ile genel kurul kararları ve Bakanlık talimatları çerçevesinde Düzce II. OSB'nin sevk ve idaresini yürütmekle görevlidirler. Ayrıca Yönetim Kurulun görev ve sorumlulukları ilgili Yönetmelikte belirtilmektedir.

3.5.2.3. Denetim Kurulu

Düzce II. OSB'deki denetim Kurulu, hesapları denetlemek, iş ve işlemlerin Kanunlara uygunluğunu denetlemek amacıyla en az 3 ayda bir defa olmak üzere rapor

düzenlemektedir. Düzenlenen rapor Genel Kurula sunulur. Düzce II. OSB’de Denetim Kurulu iki katılımcıdan oluşmaktadır. Ayrıca Denetim Kurulunun diğer görev ve yetkileri ilgili Yönetmelikte belirtilmektedir.

Düzce II. OSB’nin 2017 yılı Denetim Kurulu raporu aşağıdaki gibidir;

4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 9. maddesi ve Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 164. maddesi gereğince, Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi’nin 01.01.2017 - 31.12.2017 tarihleri arasındaki muhasebe kayıtları, bilanço, mizan, gelir gider tabloları, harcamaları, yatırımları ve uygulamaları tarafımızca incelenmiştir. Yeminli Mali Müşavir tarafından incelenmesi gereken evrakların yeminli mali müşavire teslim edildiği tespit edilmiştir.

1. Yönetim Kurulu Karar Defterinde Yönetim Kurulunca 26 adet karar alındığı ve üyeler tarafından imzalandığı görülmüştür.
2. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğüne ait muhtelif bankalardaki hesaplar incelenmiş, 50.541,86 TL mevduat bulunduğu ve muhasebe kayıtlarına mevzuata uygun olarak işlendiği tespit edilmiştir. Ayrıca acil ihtiyaçlar için avans şeklinde nakitlerin idare kasasında bulundurulduğu ve son çekilen avans ile ilgili evrakların incelendiği ve yasal giderlerden olduğu idare kasasında 1.023,55 TL mevcut olduğu tespit edilmiştir. Banka ve Kasaya ait tutanaklar rapor ekindedir.
3. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğünde kayıtlı bulunan toplam 45.600,00 TL tutarındaki teminat mektuplarının İdare kasasında muhafaza edildiği tespit edilmiş olup, Teminat mektuplarına ilişkin tutanak rapor ekindedir.
4. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesinin Gider Belgeleri ve gelir cetveli incelenmiş olup, dönem içerisinde 8.226.229,71 TL gider gerçekleşmiş, giderler Yönetim Kurulu Kararları doğrultusunda işlem yapıldığı ve tahakkuk eden tutarların ilgili kişi ve kuruluşlara ödendiği tespit edilmiştir.
5. İncelenen döneme ait Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Mizan Cetvelleri

rapor ekinde olup, Tekdüzen Hesap Planına uygun olarak kayıt altına alındığı tespit edilmiştir.

6. 2017 yılında yapılan tüm elektrik dağıtım kapsamındaki iş ve işlemlerin (EPDK dan alınan ED-OSB/2158-5/1521 sayılı elektrik dağıtım lisansı gereğince) EPDK kanun, yönetmelik, tebliğ ve uygulamalarına uygun olarak yapıldığı anlaşılmıştır. Dağıtım Lisansı gereği Genel İdare Giderlerinde yer alan elektrik enerjisi dağıtımıyla ilgili personel ve diğer giderler mevzuata uygun gerçekleşmiştir.
7. Düzce II. OSB Bölge Müdürlüğü kasası ve banka hesapları belirli zamanlarda incelenerek, varlık ve kayıtlar arasında uyum olduğu görülmüş, herhangi bir hata ve usulsüzlüğe rastlanmamıştır.
8. Düzce II. OSB Yönetim Kurulu ve Bölge Müdürlüğü'nü ilgilendiren herhangi bir şikayet ve ihbar tarafımıza ulaşmamıştır.

3.5.2.4. Bölge Müdürlüğü

Düzce II. OSB'nin bölge müdürü, ilgili kanun, yönetmelik, ana sözleşme ve benzeri unsurlar dahilinde genel kurulda ve yönetim kurulunda alınan kararları uygulayarak Düzce II. OSB'nin sevk ve idaresini yürütmekle görevlidir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Vergi Uygulamaları

4.1.1. Katma Değer Vergisi Uygulaması

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (KDVK) 13. maddesinin birinci fıkrasına (j) bendine göre OSB'lerinin su, kanalizasyon, arıtma, doğalgaz, elektrik, haberleşme tesisleri ile yol yapımına ve küçük sanayi sitelerindeki işyerlerinin inşasına ilişkin, bunlara veya bunlar tarafından oluşturulan iktisadi işletmelere yapılan mal teslimleri ile hizmet ifaları, KDV'den istisna edilmiştir.

KDVK madde 39'a göre vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar için bir ay, diğer hallerdekiler için üçer aylık dönemler içinde KDV beyannamesi vergi dairesine verilmek zorundadır (Bozdemir, 2016:156).

KDVK madde 41'e göre, mükellefler ve vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar Katma Değer Vergisi beyannamelerini, vergilendirme dönemini takip eden ayın 24 üncü günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine vermekle yükümlüdürler. E-Beyanname uygulamasından yararlanabilenler elektronik ortamda, beyannamenin kanuni olarak teslim etme süresinin bittiği iş günü saat 24:00'a kadar gönderebilirler.

Başka bir ifadeyle gerçek usulde vergilendirilen ticari kazanç ve serbest meslek kazancı elde eden mükellefler 1 nolu KDV beyannamesini (1015A formu) düzenlerler. Bu beyanname aylık ya da üç aylık dönemler itibari ile düzenlenir.

Bu beyanname vergilendirme dönemi içerisinde işletmeler tarafından tahsil olunan KDV tutarı (391 Hesaplanan KDV'nin alacak tarafı) dönem içerisinde indirilmesi gereken (191 İndirilecek KDV- yani işletme tarafından ödenen KDV) KDV'den fazla ise aradaki fark vergi dairesine ödenmek üzere "360 Ödenecek Vergi ve Fonlar" hesabına alacak kaydedilerek KDV'nin tahakkuk kaydı yapılır. Bu

tahakkuk kaydında “391 Hesaplanan KDV” hesabı borç tarafa, “191 İndirilecek KDV” alacak tarafa toplam tutarları yazılarak kapatılır.

Eğer vergilendirme dönemi içerisinde işletmeler tarafından tahsil olunan KDV tutarı (391 Hesaplanan KDV'nin alacak tarafı) dönem içerisinde indirilmesi gereken (191 İndirilecek KDV- yani işletme tarafından ödenen KDV) KDV'den az ise aradaki fark bir sonraki İndirecek KDV'ye ilave edilmek üzere “190 Devreden KDV” hesabının borcuna kaydedilerek KDV'nin tahakkuk kaydı yapılır. Yine bu tahakkuk kaydında “391 Hesaplanan KDV” hesabı borç tarafa, “191 İndirilecek KDV” alacak tarafa toplam tutarları yazılarak kapatılır. 190 nolu hesapta toplam KDV sonraki aylarda ödenecek olan KDV tutarından mahsup edilir.

Beyanname vermek mecburiyetinde olan mükellefler ile vergi kesmekle sorumlu tutulanlar, bir vergilendirme dönemine ait katma değer vergilerini beyanname verecekleri ayın 26 ıncı günü akşamına kadar ödemeye mecburdurlar. Ödeme işlemi vergi daireleri veznesine yapılabileceği gibi vergi dairelerinin anlaşma yapmış olduğu bankalar kanalıyla da (internet bankacılığı dahil) yapılabilir.

Organize sanayi bölgeleri ile bunlar tarafından oluşturulan iktisadi işletmeler ve küçük sanayi sitesi yapı kooperatiflerinin su, kanalizasyon, arıtma, doğalgaz, elektrik, haberleşme tesisleri ile yolların ve küçük sanayi sitelerindeki işyerlerinin yeniden inşasına yönelik mal ve hizmet alımları bu istisna kapsamına girmekle birlikte, bunların tamir, bakım ve onarımına ilişkin mal ve hizmet alımları istisna kapsamında değerlendirilmektedir (Bozdemir, 2016: 157).

Düzce II. OSB'de yukarıda bahsedilen 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu hükümlerine göre mükellefiyetlerini yerine getirmektedir (Ek 3- Düzce II. OSB Ocak Ayı KDV Beyannamesi Örneği).

4.1.2. Katma Değer Vergisi Tevkifat Uygulaması

Maliye Bakanlığı, gerekli görülen hallerde, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla, KDV nin kısmen veya tamamen ilgili mükellefe ödenmeyerek (yani tevkifat yapılarak) 2 nolu KDV beyannamesi ile vergi dairesine ödenmesi gerekir. Tevkifat işlemi, genel bütçeli idareler hariç, tevkifata tabi işlemin yapıldığı

dönemde vergi sorumlularına ait 2 nolu KDV beyannamesi (1015B formu) ile beyan edilecektir. 2 nolu KDV Beyannamesi sadece tevkifata tabi işlemlerin olduğu dönemlerde verilecektir.

Bu kapsamda, tevkifat işlemi yapan (yani faturayı alan, KDV ödemesini yapan) işleme ait fatura veya benzeri belge izleyen ay içinde düzenlense dahi sorumlu sıfatıyla 2 nolu KDV beyannamesini, işlemin vuku bulduğu dönemin beyan süresi içinde yapılacaktır. Kısmi tevkifat uygulamasında satıcının (faturayı kesenin, KDV kesintisine uğrayanın, tevkifattan dolayı eksik KDV tahsil edenin) mükellef sıfatıyla 1 Nolu KDV Beyannamesi ile beyan edeceği kısım da aynı dönemde beyan edilecektir.

Örnek: İşletme A.Ş.’nin “191 İndirilecek KDV” ve “391 Hesaplanan KDV” hesaplarının 2015/01 ayı itibariyle gerçekleştiği işlemlerin defteri kebir hesapları aşağıda gösterilmektedir. Bundan hareketle Ocak 2015 vergi dönemine ait KDV tahakkuku aşağıdaki gibi olacaktır. Ay içerisinde gerçekleşen KDV hareketleri yevmiye defterinden defter-i kebire aktarılmak suretiyle hesap bakileri elde edilmektedir. Buna göre (Bozdemir, 2016:157);

192 Diğer KDV: Teşvikli yatırım mallarının ithalinde ödenmesi gerektiği halde ödenmeyip, fiilen indirilmesinin mümkün olacağı tarihe kadar ertelenen katma değer vergisinin, erteleme bir yıl içinde olması halinde kaydedildiği ve izlendiği hesaptır. Başka bir ifadeyle ertelenen ve koşulları ortaya çıktığında terkin (kaldırılacak) edilecek olan KDV’nin izlendiği hesaptır.

Hesabın İşleyişi: Teşvikli yatırım mallarının ithalinde, gümrük idareleri tarafından tarh ve tahakkuk ettirilerek ertelenen katma değer vergisinin pasifteki “392 Diğer KDV” hesabının alacağı mukabili bu hesaba borç kaydedilir.

Örnek: İşletme, ihraç edilmek üzere AB A.Ş.’ne 30.000 TL (%18 KDV Hariç) tutarındaki malı veresiyeli olarak satmıştır. Satılan mal ihraç malı olduğu için KDV’nin ertelenmesi gerekiyor. Daha sonra ihraç gerçekleştiğinde KDV terkin edilir.

120 ALICILAR	30.000	
192 DİĞER KDV	5.400	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		30.000
391 HESAPLANAN KDV		5.400
İhraç edilmek üzere AB A.Ş.'ne veresiyeli mal satış kaydı.		

Ödenecek KDV'nin ertelenmesi gerekiyor. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı;

391 HESAPLANAN KDV	5.400	
392 DİĞER KDV		5.400
Ödenecek olan KDV'nin ertelenmesinin kaydı.		

Alıcı AB A.Ş.'nin ihracatı gerçekleştirdiği zaman KDV'nin terkin edilmesi gerekir. Buna göre yapılması gereken muhasebe kaydı;

392 DİĞER KDV	5.400	
192 DİĞER KDV		5.400
Alıcı AB A.Ş. ihracatı gerçekleştirdiğinden KDV'nin terkin edilmesi.		

Gelir İdaresi Başkanlığı, KDVK'nın 9. maddesinin 1 numaralı fıkrasına göre, vergi alacağını emniyet altına almak amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.

KDV tevkifatı; Maliye Bakanlığı tarafından vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla açıklanan kurum ve kuruluşlar tarafından bazı teslim ve hizmet alımlarına ilişkin olarak hizmeti ifa edene (satıcıya) ödenmesi gereken KDV'nin ya tamamını veya belli bir kısmını kesinti yapılarak (tevkif ederek) KDV 2 beyannamesi ile bu tutarın vergi dairesine ödenmesi işlemidir. Kesintiye uğrayan KDV tutarı KDV 1 beyannamesinde satıcı tarafından beyan edilerek vergi dairesine ödenmesi istenebilir (Bozdemir, 2016: 162). KDV tevkifatı ihtiyari değil, kapsama alınan işlemlerde

zorunlu bir uygulamadır. Tevkifat kapsamına alınmamış işlemlerde ise alıcılar kendiliğinden tevkifat yapmazlar.

91 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'ne göre, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların teşkil ettikleri birlikler, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler (vakıf üniversiteleri hariç), kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz emekli ve yardım sandıkları, bankalar ve özel finans kurumları, kamu iktisadi teşebbüsleri (Kamu İktisadi Kuruluşları, İktisadi Devlet Teşekkülleri), özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar, OSB ile menkul kıymetler, vadeli işlemler borsaları dahil bütün borsalar, hisse senetleri Borsa İstanbul'a kote edilmiş şirketler, (tadil, bakım, onarım işleri ile danışmanlık ve denetim işleri hariç) yarından fazla hissesi doğrudan yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlara ait olan (tek başına ya da birlikte) kurum, kuruluş ve işletmeler, KDV tevkifatı yapmaya sorumlu tutulan kurum ve kuruluşlar olarak sıralanmaktadır.

a) Tevkifat uygulanacak işlemler; Yapım işleri ile bu işlere ilişkin mühendislik-mimarlık ve etüt-proje hizmetleri, temizlik, bahçe ve çevre bakım hizmetleri, özel güvenlik hizmetleri, makine, teçhizat, demirbaş ve taşıtlara ait tadil, bakım ve onarım hizmetleri, her türlü yemek servisi, danışmanlık ve denetim hizmetleridir.

Tevkifat kapsamına giren bu işlemlerin tamamı "hizmet" mahiyetindedir. Ancak kapsama giren hizmetleri ifa edenlerin bu amaçla kullandıkları mal, madde ve malzemelere ait tutarlar hizmet bedelinden düşülmeyerek, tevkifat, kullanılan malzemelere ait tutarlar da dahil olmak üzere toplam hizmet bedeli üzerinden hesaplanacaktır.

117 Seri Nolu KDV Genel Tebliğinde Belirlenen KDV Tevkifat Oranları Tam ve Kısmi olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Tam Tevkifat: İşlem bedeli üzerinden hesaplanan verginin tamamının alıcılar tarafından beyan edilip ödenmesidir.

Kısmi Tevkifat: Maliye Bakanlığınca belirlenen kısmının alıcılar tarafından, diğer kısmının ise satıcı (teslim veya hizmeti yapan) tarafından beyan edilip ödenmesidir. (Bozdemir, 2016:163)

b) Tevkifat Oranları: Tam tevkifat uygulamasında ilgili Tebliğde yayımlanan kısımların hesaplanan katma değer vergisinin %100'ü tevkifata tabi tutulmaktadır. Kısmi tevkifat uygulanacak hizmetler ve oranları ise yapım İşleri ile Bu İşlerle Birlikte İfa Edilen Mühendislik, Mimarlık ve Etüt-Proje Hizmetleri 2/10 (%20), etüt, plan-proje, danışmanlık, denetim ve benzeri hizmetler 9/10 (%90), makine, teçhizat, demirbaş ve taşıtlara ait tadil, bakım ve onarım hizmetleri 5/10 (%50), yemek servis ve organizasyon hizmetleri 5/10 (%50), işgücü temin hizmetleri (özel güvenlik koruma 9/10 (%90), yapı denetim hizmetleri 9/10 (%90), fason olarak yaptırılan tekstil, konfeksiyon işleri, çanta ve ayakkabı dikim işleri ve bu işlere aracılık hizmetleri 5/10 (%50), turistik mağazalara verilen müşteri bulma / götürme hizmetleri 9/10 (%90), spor kulüplerinin yayın, reklam ve isim hakkı gelirlerine konu işlemler 9/10 (%90), temizlik, çevre ve bahçe bakım hizmetleri 7/10 (%70), servis taşımacılığı hizmeti 5/10 (%50), her türlü baskı ve basım hizmetleri 5/10 (%50), bunların dışındaki hizmetler 5/10 (%50)'dir.

Düzce II. OSB'nin KDV tevkifat uygulamalarına ilişkin örneğe aşağıda yer verilmiştir. Ayrıca Ek-3'de söz konusu işletmeye ait Katma Değer Vergisi Tevkifat uygulaması beyannamesi (1015 B 2) örneğine yer verilmiştir.

Uygulama Örneği 1: Düzce II. OSB, 09.01.2017 tarihinde kar küreme, yol açma ve tuzlama gideri olan 5.100 ₺ (%18 KDV hariç) Altun Harfiyat firmasına veresiyeli olarak yaptırmıştır. Buna göre muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

09.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	918,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	
740.02 Genel İnşaat Giderleri	5.100,00
740.02.05 Yol Yapımı ve Asfalt Malzeme Giderleri	
740.02.05.01. Yol Bakım ve Tuzlama	5.834,40
320 SATICILAR	

320.U04 Uğur Altun	183,60
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.05 KDV Tevkifatı 2/10	
Altun Harfiyat OSB İçi JCB Çalışması Bedeli	
Fatura Kaydı	

Bölge içerisindeki kar küreme, yol açma ve tuzlama çalışmaları işleri için iş makinesi hizmeti alınmıştır. Bu hizmete istinaden yapılan ödeme gideri “740 Hizmet Üretim Maliyeti” hesabında izlenmiştir. 117 seri nolu KDV Genel Tebliği uyarınca KDV tutarına 2/10 tevkifat uygulanarak beyanname döneminde KDV 2 beyannamesinde bildirilip, ödeme süresinde vergi dairesine ödeme gerçekleştirilmelidir.

Düzce II. OSB’nin bu gibi yapılan hizmet alımlarını “700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı” ‘nda gösterdikleri izlenmiştir. Oysa dışarıdan alınan bir hizmetin maliyeti “740” nolu hesapta izlenmesi gerekir.

4.1.3. Gelir Vergisi Kesintisinin Uygulanması

Gerçek kişilerin, bir yıl içerisinde elde etmiş oldukları ücret gelirlerinden dolayı gelir vergisine tabidir. Ücret bedensel ya da zihinsel bir emek karşılığında işverenden elde edilen geliri ifade eder. Bu gelir para şeklinde olabileceği gibi hizmet karşılığının mal olarak verilmesi şeklinde aynı veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde de olabilir. Ücretlerden alınan verginin matrahı, işveren tarafından verilen ücret tutarından yani ücretin gayrisafi tutarından belli indirimlerin (emekli aidatı ve sosyal sigorta primleri, sosyal güvenlik destekleme primi, işsizlik sigortası primi, engellilik indirimi gibi) yapılmasından sonra kalan miktardır (Bozdemir, 2016:268-269).

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununa (GVK) göre ücret geliri elde eden kişilerin vergilendirilmesi, GVK Md. 94/1’deki açıklamaya istinaden, GVK madde 61’de sayılan ücret gelirlerini sağlayan gerçek veya tüzel kişiler tarafından yine GVK’nın 103 ve 104. maddelerinde açıklanan esaslar ve gelir vergisi tarifesine göre tevkifat

(brüt ücretten belirli indirimler sonrasında ulaşılan gelir vergisi matrahından kesinti) şeklinde yapılmakta ve bu kişiler tarafından sorumlu sıfatıyla ve muhtasar beyanname ile beyan edilmektedir.

Ücretlerden kesilen gelir vergisi vergi sorumluları tarafından bir sonraki ayın 1 ile 23 arası Muhtasar Beyanname ile vergi dairesine beyan edilir. Tahakkuk eden gelir vergisi aynı ayın 26'sına kadar ödenmek durumundadır.

Vergi sorumlusu sıfatıyla GVK'ya göre kimlerin vergi tevkifatı (stopajı) yapacağı açıklanmıştır. Buna göre; kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçilerdir.

Yine aynı Kanunun ilgili maddesine istinaden avans ve hakediş ödemeleri yapılırken belli oranda stopaj kesintisi yapıldıktan sonra kalan tutar alacaklıya ödenmek zorundadır.

Vergi daireleri tevkifat (stopaj) uygulamasında vergiyi asıl borçludan değil, vergi sorumlusu sıfatıyla işverenden talep eder. Bu tür vergilere kaynakta kesilen stopaj vergiler denir. Bu yöntemin asıl amacı elde edilen gelir daha sahibine geçmeden önce vergilendirilmiş olmaktadır. Be şekilde vergi dairesi vergi alacağını garanti altına almış olmaktadır.

Ayrıca ücretlerden sadece belli oranda gelir vergisi kesintisi yapılmayıp brüt ücret gelirlerinden %07,59 (binde yedi virgöl elli dokuz) oranında damga vergisi kesintisinin de yapılması gerekmektedir.

Düzce II. OSB'nin gelir vergisi uygulamalarına ilişkin örneğe aşağıda yer verilmiştir.

Uygulama Örneği: Düzce II. OSB'de istihdam edilen personele ait Ocak/2017 dönemine ilişkin ücret tahakkuku aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	313,28
360.01 Gelir Vergisi	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	12.932,87
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.01 Personel Giderleri	
770.01.01.01 Maaş Giderleri	
335 PERSONELE BORÇLAR	
335.08 Sefa Akarsu	7.899,60
335.09 Engin Karaduman	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	1.433,28
360.01 Gelir Vergisi	
360.01 Damga Vergisi	
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	3.913,27
361.01 Ödenecek Sosyal Güv.	
361.01 Ödenecek Sosyal Güv.	
Ocak Ayı Personel Maaş Bordrosu Kaydı	
/	

Ay sonunda hazırlanan personel bordrosunda %15 oranında gelir vergisi, %7,59 oranında da damga vergisi kesintisi yapılmıştır. Yapılan bu vergi kesintileri “360” nolu hesapta gösterilmiştir. Vergi kesintileri Ocak ayı muhtasar beyannamesinde gösterilerek Şubat ayı içerisinde vergi dairesine tahakkuk ve ödemesi yapılacaktır. Ayrıca kesilen kadar işçi ve işveren sigorta prim bedelleri de “361” nolu hesapta izlenerek takip eden ayın sonunda Sosyal Güvenlik Kurumu’na ödemesi yapılmalıdır.

OSB’de çalışan personele ödenecek ücretin muhasebe kaydında “770” nolu hesap kullanılmalıdır. Buna karşın Düzce II. OSB’de “700” nolu hesabın kullanıldığı görülmüştür.

4.2. Düzce II. Organize Sanayi Bölgesi Muhasebe Uygulamaları

Çalışmanın verileri Düzce II. OSB'ne ait 2017 yılı mali verilerini kapsamaktadır. Muhasebe uygulama örnekleri, aynı nitelikteki örnek olaylardan sadece bir tanesi üzerinde muhtelif tarihte meydana gelen uygulama örneği yapılacaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda aynı nitelikteki her ay rutin olarak yapılan muhasebe kayıtları tekrardan kaçınmak için uygulama işletmesinin tüm mali verilerini yansıtmayacaktır.

Düzce II. OSB 2017 yılında gerçekleşen mali olaylara ilişkin muhasebe kayıt örnekleri aşağıdaki gibi olacaktır.

Uygulama Örneği 1: Düzce II. OSB'deki Schmid Pekintaş Güneş Enerji Sis. San. firmasından Ocak/2017 dönemine ilişkin yönetim aidat bedeli olarak 1.495,00 ₺ tahakkuk ettirilmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

02.01.2017	
120 ALICILAR	1.495,00
120.18 Schmid Pekintaş Güneş Enerji Sis. San.	
120.18.02 Schmid Pekintaş Güneş Enerji Sis. San.	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR	1.495,00
600.02 Genel Giderler Katılım Payı	
600.02.00 Aidat Gelirleri	
600.02.00.01 Ocak Ayı Aidat	
Gelir	
Schmid Pekintaş Ocak Ayı Yönetim Aidat	
Bedeli Faturası Kaydı	
/	

Düzce II. OSB Müdürlüğü tarafından Düzce Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğü'nden alınan 11.10.2011 tarihli yazı uyarınca Bölgenin aidat gelirleri KDV'den muaf tutulduğundan Bölge katılımcılarına düzenlenen aidat faturalarına KDV uygulanmamıştır. Katılımcılara yönetim aidat bedeli olarak, genel giderlerin karşılanması için m² başına 0,07 kuruş bedel üzerinden fatura oluşturulmaktadır.

Uygulama Örneği 2: Düzce II. OSB ve Beyköy Belediyesi arasında yapılan çöp toplama hizmet sözleşmesine istinaden, Ocak 2017 dönemine ait 5.433,19 ₺ (%18 KDV dahil) hizmet bedeli bankadan ödenmiş olup, gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	828,79
191.18 % 18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	4.604,40
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
740.01.03.14 Beyköy Belediyesi Çöp	
102 BANKALAR	5.433,19
102.01. Halkbank Vadesiz Hesap	
Beyköy Belediyesi Çöp Toplama Hizmet Bedeli	
Fatura Kaydı.	
/	

Dışarıdan alınan her türlü hizmet işlemi “740 Hizmet Üretim Maliyeti” hesabına kaydedilir. Ancak söz konusu OSB’nin “700” nolu hesaba kaydettiği görülmektedir.

Düzce II. OSB ve Beyköy Belediyesi arasında 01.01.2017 tarihli hizmet sözleşmesi uyarınca her bir konteynırı için 191,85 TL/ay olmak üzere toplam 24 adet konteynır çöpün toplatılması ve katılımcıların çevre temizlik vergisi tutarlarının toplamı karşılığı Beyköy Belediyesi’ne her ay KDV hariç 4.604,40 TL ödeme yapılmaktadır.

Uygulama Örneği 3: EPDK tarafından Düzce II. OSB’ne verilen elektrik dağıtım lisansı yükümlülüğü gereği Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) ile Düzce II. OSB arasında 01.01.2016 tarihinde sistem kullanım anlaşması yapılmıştır. Anlaşmaya göre TEİAŞ, Düzce II.OSB’ne 8MW gücünde elektrik hizmeti sağlamakta olup, bu hizmetin karşılığında sistem kullanım faturası düzenlenmektedir. TEİAŞ tarafından düzenlenen 76.690,30 ₺ (%18 KDV dahil) sistem kullanımını veresiyeli olarak alınmıştır. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ		11.699,74
191.18 %18 İndirilecek KDV		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		
740.01 Genel İdare Giderleri		64.998,56
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler		
740.01.03.01 Genel Elektrik Giderleri		
740.01.03.01.03 Sistem Kullanım Bedeli		
320 SATICILAR		76.698,30
320.T11 Türkiye Elektrik İletim A.Ş.		
TEİAŞ Sistem Kullanım Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 4: Enerji Piyasaları Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından Düzce II. OSB'ne verilen ED-OSB/2158-5/1521 nolu OSB dağıtım lisansı gereği, enerji dağıtım hizmeti ve faturalandırma işlemleri Düzce II. OSB Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda bölge katılımcılarından olan Selçuklu Tekstil ve Ev Gereçleri Ltd. Şti.' ne Ocak ayında 12.235,84 ₺ (%18 KDV dahil) elektrik faturası kesilmiş olup, bu tutardan %2 oranında TRT payı ayrılmıştır. Buna göre gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017		
120 ALICILAR		12.235,84
120.10. Selçuklu Tekstil ve Ev Gereçleri Ltd. Şti.		
600 YURTIÇI SATIŞLAR		10.369,36
600.03 Elektrik Satışları		
600.03.00 Sanayi Sicil Belgesi Olmayan İşletmeler		
391 HESAPLANAN KDV		1.866,48
391.18 %18 Hesaplanan KDV		
Katılımcı firmalardan Selçuklu Tekstil ve Ev Gereçleri Ltd. Şti.'ne aylık elektrik faturasının kesilmesi.		

31.01.2017	
612 DİĞER İNDİRİMLER	244,72
612.02 TRT Payı Kesintisi (%2)	
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	244,72
336.01. TRT Kurumu	
%2 Oranında TRT Payı Kesintisinin kaydı.	
/	

EPDK tarafından OSB'ye verilen lisans gereği enerji dağıtım hizmetlerinden %2 oranında TRT'ye pay kesilerek ödeme yapılmaktadır. Dönem içerisinde EPDK'dan alınan elektrik hizmeti katılımcı işletmelere dağıtımı OSB tarafından yapılmaktadır. Bu dağıtım işlemi Bölgenin satış gelirini oluştururken bu satıştan yapılan kesintiler "612" nolu hesap yolu ile indirim konusu yapılmaktadır.

Uygulama Örneği 5: Düzce II. OSB güvenlik işi için ihaleye çıkmış ve teklif veren firmalardan en uygun fiyata sahip olan Çağ Güvenlik firması ile sözleşme imzalamıştır. Çağ Güvenlik, Düzce II. OSB'ne güvenlik hizmeti için aylık %18 KDV dahil 9.791,59 ₺ bankadan ödenmiştir. Çağ Güvenlik firması tarafından düzenlenen fatura ile ilgili gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	1.493,63
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	8.297,56
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hiz.	
740.01.03.16 Özel Güvenlik Hizmet Bedeli	
740.01.03.16.01 Özel Güvenlik Personel	
102 BANKALAR	8.447,35
102.01. Halkbank Vadesiz Hesap	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	1.344,24
360.10.Tevkifatlı KDV Tahk.	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	

Çağ Özel Güvenlik Ocak Ayı Hizmet Bedeli	
Fatura Kaydı.	
_____ / _____	

Faturada 117 seri nolu KDV genel tebliğiyle belirtilen iş gücü temin hizmetleri için 9/10 tevkifat uygulaması yapılmaktadır. Tevkif edilen tutarlar KDV 2 beyanında bildirilmekte olup, bir sonra ki vergi ödeme döneminde ödenmektedir.

Uygulama Örneği 6: Düzce Belediyesi ile yapılan protokol gereği, 31/01/2017 tarihinde Düzce II. OSB'den çıkan atık sular Düzce Belediyesi atık su arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Atık su arıtma bedeli olan 1.901,03 ₺ (%18 KDV hariç) bankadan ödenmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	342,18
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	1.901,03
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.04 Çeşitli Giderler	
740.01.04.14 Atık Su Arıtma Bedeli	
102 BANKALAR	2.243,21
102.01. Halkbank Vadesiz Hesap	
Düzce Belediyesi Atık Su Arıtma Bedeli	
Fatura Kaydı.	
_____ / _____	

Belediye tarafından belirlenen atık su arıtma hizmet bedeli daha sonra katılımcılardan tahsil edilmektedir.

Uygulama Örneği 7: Düzce II. OSB'den çıkan atık sular arıtma tesisinde arıtıldığından Düzce Belediyesi ile yapılan protokol gereği, Belediye tarafından her yıl deşarj izni verilmektedir. Deşarj izin bedeli olan 471,71 ₺ (%18 KDV hariç) veresileyi olarak tahakkuk etmiştir. Düzce Belediyesi atık su bağlantı deşarj izin belgesi tahakkuku ile ilgili gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	84,91
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	471,71
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.04 Çeşitli Giderler	556,62
740.01.04.14 Atık Su Arıtma Bedeli	
320 SATICILAR	
320.D08 Düzce Belediyesi	
Düzce Belediyesi Atık Su Bağlantı Deşarj İzin Belgesi Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 8: Düzce Belediyesi ile yapılan protokol gereği, arıtma bedeli katılımcılardan çalışan kişi sayılarına göre tahsil edilmektedir. Katılımcılardan alınan atık su arıtma bedeli ile ilgili gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

28.02.2017	
120 ALICILAR	8,20
120.03 Ferroli Isıtma ve Klima Sistemleri	
120.03.04 Ferroli Isıtma ve Klima	
391 HESAPLANAN KDV	1,25
391.18 %18 Hesaplanan KDV	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR	6,95
600.04 Atık Su Arıtma Gelirleri	
600.04.00 Atık Su Arıtma Gelirleri	
600.04.00.01 Ocak Ayı Atık Su Arıtma	
Ferroli Atık Su Arıtma Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 9: Artek Mühendisliğe atık su analiz bedeli olarak 17/01/2017 tarihinde 2.354,10 ₺ (%18 KDV hariç) borç tahakkuk ettirilmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

17.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	359,10
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	1.995,00
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
740.01.03.10 Atık Su Analiz Gider	
320 SATICILAR	2.030,91
320.A25 Artek Mühendislik	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	323,19
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	
Artek Mühendislik Atık Su Analiz Bedeli Fatura Kaydı.	

Düzce Belediyesi ile yapılan protokol gereği, Düzce II. OSB çıkışından her ay atık su numunesi alınarak Çevre Bakanlığı yetkili laboratuvarlarına analizi yaptırılmakta olup, analiz raporu Düzce Belediyesi'ne gönderilmektedir. Atık su analizi hizmet bedeli aylık olarak ilgili laboratuvara ödenmektedir. Faturada 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 9/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmaktadır.

Uygulama Örneği 10: Düzce II. OSB ile serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM) İsmail Arsal arasında imzalanan 01.01.2017 tarihli sözleşme uyarınca OSB'nin yıllık defterlerini tutmak, beyannamelerini düzenlemek ve ilgili yerlere vermek amacıyla aylık 1.500,00 ₺ (%18 KDV Hariç) ve %20 stopaj vergisi kesintisi

yapılarak verilen hizmet karşılığı fatura oluşturulmaktadır. Serbest muhasebeci mali müşavirlik bedeli ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

01.01.2017	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1.500,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	270,00
770.01.03.10 Muhasebe Ücret Gideri	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	
191.18 %18 İndirilecek KDV	
320 SATICILAR	1.470,00
320.I02 İsmail Arsal-SMMM	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	300,00
360.10 %20 Stopaj	
SMMM Ücreti İsmail Arsal Fatura Kaydı.	
/	

63 Seri No'lu KDV Sirkülerine göre Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler, eğer müşterilerinin (mükelleflerin) defterlerini tutmak ve beyannameleri ilgili vergi dairesine vermek amacıyla hizmet sunmaları müşavirlik, danışmanlık ve denetim hizmetleri kapsamında değerlendirilemediğinden sunulan hizmet bedellerinden KDV tevkifatı yapılmayacaktır. Verilen bu mali müşavirlik hizmeti, tevkifat uygulanacak hizmetleri içermediğinden, sadece %20 oranında stopaj uygulaması yapılacaktır. Buna karşın mükelleflere vermiş oldukları diğer danışmanlık işlemleri 9/10 oranında KDV tevkifatına tabidir.

Söz konusu OSB'de yapılan mali müşavirlik hizmetinin defterlerini tutmak ve beyannameleri ilgili vergi dairesine vermek amacıyla sunulan hizmetlerde KDV tevkifatının yapılmaması gerekir. Ancak söz konusu işletmede muhasebe kaydının analizinde KDV tevkifatının yapıldığı görülmüştür.

Uygulama Örneği 11: Düzce II. OSB'de ki elektrik tesisleri, projelendirme, geçici kabul, TEİAŞ Trafo Merkezi işlerinin takibi ile ilgili mühendislik konularında

FE Enerji Danışmanlık firmasından hizmet alınmıştır. FE Enerji Danışmanlık firmasına enerji danışmanlık hizmeti için 3.000,00 ₺ (%18 KDV hariç) borç tahakkuk ettirilmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	540,00
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3.000,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
770.01.03.11 Danışmanlık Hizmet Bedeli	
770.01.03.11.02 Enerji Danışmanlık	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	3.054,00
329.F09 FE Enerji Mütah. Müh.	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	486,00
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	
FE Enerji ENH Danışmanlık Hizmet Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Danışmanlık, etüt, denetim, plan-proje ve benzeri hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde 63 seri nolu KDV sirküleri uyarınca KDV tutarına 9/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır.

Uygulama Örneği 12: Düzce II. OSB Müdürlüğü'nün hukuki işlemlerini takip etmek üzere avukatlık ve danışmanlık hizmeti için 1.475,00 ₺ (%18 KDV dahil) borç tahakkuk ettirilmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	225,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1.250,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
770.01.03.13 Avukatlık Hizmet Bed.	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.022,50
329.H11 Hakan Alaftan	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	452,50
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	
360.01 Gelir Vergisi :202,50	
360.11. Stopaj Kesintisi:250,00	
Hakan Alaftan Ocak Ayı Avukatlık Hizmet Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Avukatlık ve danışmanlık işlerinin muhasebeleştirilmesinde 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca KDV tutarına 9/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır. Buna ilave olarak serbest meslek makbuzu düzenlemesinden dolayı %20 oranında stopaj kesintisi yapılmıştır.

Uygulama Örneği 13: Düzce II. OSB Müdürlüğü hizmetinde kullanılmak üzere Ekim Turizm Ticaretten 19/03/2017 tarihinde araç kiralanmıştır. Kiralanan araca ait faturada şoförsüz kiralanmasından dolayı tevkifat işlemi uygulanmamış olup, 1.622,29 ₺ (%18 KDV dahil) bedel üzerinden tevkifatsız fatura düzenlenmiştir. Eğer araç kiralama işlemi şoförlü olarak yapılmış olsaydı 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 9/10 oranında tevkifat uygulaması yapılacaktı. Araç kiralama işi ile ilgili gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

19.03.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	247,47
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1.374,82
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.04 Çeşitli Giderler	
770.01.04.23 34 RT 0188 Plakalı Araç	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.622,29
329.E27 Ekim Turizm Ticaret	
Ekim Turizm İntercity 34 RT 0188 Plakalı	
Aracın Kiralama Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 14: Düzce II. OSB tanıtıcı reklam panosu yapım hizmet bedeli karşılığı 18.04.2017 tarihinde Turgut Reklam firmasına ödenen 5.123,00 ₺ (%18 KDV Dahil) tutarındaki faturaya 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca reklam panosunun yapılması işi aynı zamanda bir hizmet ifası olduğu için 5/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır. Reklam panosu yapım işi ile ilgili gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

18.04.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	846,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
760 PAZARLAMA SATIŞ DAĞITIM GİDERLERİ	4.700,00
760.01 Genel İdare Giderleri	
760.01.04 Çeşitli Giderler	
760.01.04.12 İlan Reklam Giderleri	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	5.123,00
329.T26 Turgut Bedir	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	423,00
360.10 Tevkifatlı KDV	

Tahakkuku
360.10.07 KDV Tevkifatı 5/10
Turgut Reklam OSB Girişi Tabela Bedeli
Fatura Kaydı.
/

Uygulama Örneği 15: Düzce II. OSB tarafından her ay katılımcılara düzenlenen elektrik faturasının hazırlanmasında kullanılan elektrik programının yıllık güncelleme bedeli olan 2.506,00 ₺'nin (%18 KDV hariç) ödemesi Birlik Yazılıma bankadan yapılmıştır. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

04.01.2017		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	2.506,00	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	451,10	
102 BANKALAR		2.731,83
102.01 Halkbank Vadesiz Hesap		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		225,55
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku		
360.10.07 KDV Tevkifatı 5/10		
Birlik Yazılım Elektrik Programı Teknik Hizmet Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 5/10 oranında tevkifat uygulanarak tevkif edilen tutar, ilgili dönem KDV 2 beyannamesinde bildirilerek ödemesi yapılmaktadır.

Uygulama Örneği 16: EPDK dağıtım lisansı yükümlülüğü gereği elektrik dağıtım şebekesi arıza, bakım ve onarım konularında hizmet alabilmek için Coşkun Mühendislik firması ile 15.313,22 ₺ (%18 KDV hariç) bedel karşılığında bakım sözleşmesi imzalanmıştır. Alınan hizmet karşılığında yüklenici firma ay sonunda hak ediş düzenleyerek Düzce II. OSB'ne faturalandırmaktadır. Arıza, bakım, onarım işleri ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ		2.756,38
191.18 %18 İndirilecek KDV		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		15.313,22
740.01 Genel İdare Giderleri		
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler		
740.01.03.01 Genel Elektrik Giderleri		
740.01.03.01.04 Elektrik Arıza Bakım		
320 SATICILAR		16.691,41
320.C09 Coşkun Müh.		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		1.378,19
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku		
360.10.07 KDV Tevkifatı 5/10		
Coşkun Mühendislik Elektrik Arıza Bakım Onarım Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 17: Düzce II. OSB Müdürlüğü'nün 552 60 00 nolu telefon hattına aylık 40,64 ₺'lik (%18 KDV hariç) gider kaydı aşağıdaki gibidir:

/		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ		6,36
191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		40,64
770.01 Genel İdare Giderleri		
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler		
770.01.03.04 Haberleşme Giderleri		
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		47,00

329.T13 Türk Telekom	
Türk Telekom 5526000 Nolu Fatura Bedeli	
Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 18: Düzce II. OSB Müdürlüğü hizmet binasında çalışmakta olan Bölge personelinin işe gidiş gelişlerini sağlamak üzere servis hizmeti alınmaktadır. Servis hizmeti ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31/01/2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	58,50
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	325,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
770.01.03.15 Personel Taşıma Bedeli	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	383,50
329.A44 Mehmet Argun	
Argun Tur Ocak Ayı Personel Servis Bedeli	
Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 19: Düzce II. OSB ulusal tarifelerden üç zamanlı tarife üzerinden Sakarya Elektrik Perakende A.Ş.'den 79.575,24 ₺ (%18 KDV hariç) bedel karşılığında enerji temin etmektedir. Elektrik alım bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

31.01.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	14.323,56
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	79.575,24
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03.01 Genel Elektrik Giderleri	

740.01.03.01.00 OSB Katılımcıları	
320 SATICILAR	93.898,80
320.S22 Sakarya Elektrik Per.	
SEPAŞ Elektrik Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Düzce II. OSB elektrik enerjisini aldığı bedel üzerinden satmakla yükümlü olduğundan ve enerji kullanımı için stok oluşturmadığından “740 Hizmet Üretim Maliyeti” hesabına kaydedilmektedir.

Uygulama Örneği 20: Düzce II. OSB yılsonu mali defterlerini tasdik etmek amacıyla Yeminli Mali Müşavir (YMM) Fatmet Adsan ile hizmet sözleşmesi imzalamıştır. Hizmet bedeli karşılığında yıllık 2.200,00 TL (%18 KDV hariç) fatura oluşturulmuştur. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

02.02.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	396,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2.200,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
770.01.03.09 Yeminli Mali Müşavir	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.799,60
329. F01 Fatmet Adsan	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	796,40
360.10 KDV Tevkifatı 9/10	
360.01 Gelir Vergisi:356,40	
360.11 %20 Stopaj Vergisi:440,00	
Fatmet Adsan YMM Hizmet Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

63 Seri No'lu KDV Sirkülerine göre Yeminli Mali Müşavirler, müşterilerine KDV iadesi ve tam tasdik raporu gibi yapmış oldukları hizmetler denetim hizmeti kapsamında değerlendirilip 9/10 oranında KDV tevkifatına tabidir. Verilen hizmet ile ilgili Yeminli Mali Müşavir tarafından serbest meslek makbuzu düzenlendiğinden gelir üzerinden %20 oranında stopaj kesintisi yapılmıştır.

Uygulama Örneği 21: EPDK tarafından yayınlanan tebliğe göre, 01.01.2016 tarihinden itibaren elektrik sayaçlarının uzaktan okunabilir hale dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu tebliğe istinaden Düzce II. OSB, Düzce I. OSB'de kurulu bulunan OSOS (uzaktan sayaç okuma sistemi) yazılımına dahil edilmiş olup bunun karşılığında da Düzce I. OSB tarafından Düzce II. OSB'ne 2.000,00 ₺ (%18 KDV hariç) hizmet bedeli faturası düzenlenmektedir. Düzce I. OSB OSOS danışmanlık hizmet bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

08.02.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	360,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	2.000,00
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
740.01.03.11 Danışmanlık Hizmet Bedeli	
740.01.03.11.03 Elektrik Mühendisi	
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	2.360,00
336.01 Düzce I.OSB Müdürlüğü	
336.01.04 Düzce I.OSB Danışmanlık	
Düzce I.OSB OSOS Danışmanlık Hizmet Bedeli	
Fatura Kaydı.	

Uygulama Örneği 22: Düzce II. OSB aydınlatma şebekesinde yanmayan lambaların değişim işleminde kullanılmak üzere 200 ₺'ye (%18 KDV hariç) sepetli vinç kiralanmıştır. Sepetli vinç çalışma bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

08.02.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ		36,00
191.18 %18 İndirilecek KDV		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		200,00
740.01 Genel İdare Giderleri		
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler		
740.01.03.01 Genel Elektrik Giderleri		
740.01.03.01.01 OSB Elektrik Tesis		
320 SATICILAR		236,00
320.T26 Turgut Bedir		
Turgut Reklam Sepetli Vinç Çalışma Bedeli		
Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 23: Uzaktan sayaç okuma sistemi (OSOS SQL) programı 2.600,00 ₺ (%18 KDV hariç) karşılığında Nemerko Bilişim firmasından temin edilmiştir. OSOS SQL lisans bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

14.02.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ		468,00
260 HAKLAR		2.600,00
260.01 Bilgisayar Yazılım		
320 SATICILAR		3.068,00
320.NO6 Nemerko Bilişim Sis.		
Nemerko Bilişim OSB OSOS SQL 2016 Lisans		
Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uzaktan sayaç okuma sistemi (OSOS SQL) programı için Nemerko Bilişim firmasından satın alınması işlemi bir bilgisayar yazılımı olduğu için işletmenin maddi olmayan duran varlığı niteliği taşıdığından yapılan işlemler “260” nolu hesaba

kaydedilmelidir. Buna karşın söz konusu OSB’de bu hesabın yerine maliyet hesaplarından “700” nolu hesaba kaydedildiği görülmektedir.

Uygulama Örneği 24: Düzce II. OSB yollarının kardan temizlenmesi amacıyla bir iş makinası kiralaması yapılmıştır. Hizmet karşılığı kesilen 5.100,00 ₺ (%18 KDV hariç) faturaya 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 2/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır. OSB içi JCB çalışması hizmet bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

23.02.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	918,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	5.100,00
740.02 Genel İnşaat Giderleri	
740.02.05 Yol Yapımı ve Asfalt Malzeme Giderleri	
740.02.05.01 Yol Bakım ve Tuzlama	
740.01.03.01.04 Elektrik Arıza Bakım	
320 SATICILAR	5.834,40
320.U04 Uğur Altun	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	183,60
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.05 KDV Tevkifatı 2/10	
Altun Harfiyat Karla Mücadele OSB İçi JCB Çalışması Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 25: Düzce II. OSB Müdürlüğü hizmet binasında kullanılmak üzere 29.03.2017 tarihinde 4.545,64 ₺ (%18 KDV dahil) bedel ile veresiyeli olarak Aytek Özberk Metro Bilgisayar işletmesinden Intel İ5 markalı bir bilgisayar alınmıştır. Intel İ5 markalı bilgisayara ait muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

29.03.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	693,40
191.18. %18 İndirilecek KDV	3.852,24
255 DEMİRBAŞLAR	
255.10 2017 Demirbaşları	4.545,64
255.10.03 İntel İ5 Bilgisayar	
320 SATICILAR	
320.A52 Aytek Özbek	
Aytek Özbek Metro Bilgisayar İntel İ5 Bilgisayar	
24 İnç Monitör Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 26: Düzce II. OSB 2017 Yılı Genel Kurulu istinaden katılımcılara dağıtmak üzere OSB'nin mali ve genel verilerini içeren kitapçık 1.560,00 ₺ (%18 KDV hariç) bedel karşılığında veresiyeli olarak bastırılmıştır. Gider kaydı aşağıdaki gibidir:

31.03.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	280,80
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1.560,00
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.04 Çeşitli Giderler	
770.01.04.04 Matbaa Giderleri	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.700,40
329.C14 Cengiz Veli	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	140,40
360.10 Tevkifatı KDV Tahakkuku	
360.10.07 KDV Tevkifatı 5/10	
Veli Copy Genel Kurul Kitapçık Bedeli Fatura Kaydı.	

Basım işi için düzenlenen faturada 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 5/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır.

Uygulama Örneği 27: Düzce II. OSB çevre düzenleme işleri için 40 adet 1.360,00 ₺ bedel karşılığında (%18 KDV hariç) Hava Hürgüsel'den ağaç ve fidan alımı yapılmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

10.04.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	244,80
191.18 %18 İndirilecek KDV	
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ	1.360,00
251.01 Genel İdare Giderleri	
251.01.04 Çeşitli Giderler	
251.01.04.16 Çevre Düzenleme ve Bahçe İşleri	
251.01.04.16.01 Çevre Düzenleme	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	1.604,80
329.H15 Hava Hürgüsel	
Hava Hürgüsel 40 Adet Süs Bitkisi Fidan Bedeli	
Fatura Kaydı.	

Bu muhasebe kaydının söz konusu OSB'nin "700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı"na kaydettiği görülmektedir. Ancak bu bir maliyet kaydı olup, varlıklar içerisinde gösterilmeli ve "251" nolu hesaba kaydedilmelidir.

Uygulama Örneği 28: Düzce II. OSB'nin yönetim merkezi binası olmadığından dolayı bölgede bulunan Düzce Cam işletmesine ait bir bina aylık 300 ₺ (%18 KDV hariç) bedel karşılığında ofis olarak kiralanmıştır. Kira bedeli ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

10.04.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	54,00

191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	300,00	
770.01 Genel İdare Giderleri		
770.01.04 Çeşitli Giderler		
770.01.04.01 Kira Giderleri		
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		354,00
329.D18 Düzce Cam Sanayi		
Düzce Cam Bölge Müdürlüğü Ofis Kira Bedeli		
Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 29: Düzce II. OSB çevre düzenleme işleri ile ilgili makine ve teçhizatlara 880 ₺'ye (%18 KDV dahil) yedek parça alımı yapılmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

18.04.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	75,05	
191.08 % 8 İndirilecek KDV		
191.18 %18 İndirilecek KDV		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	804,95	
740.02 Genel İnşaat Giderleri		
740.02.09 Çevre Temizlik		
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		880,00
329.S17 Selim Aksoy		
Hasat Tarım Tıpran Motorları Yedek Parça ve Ot		
İlacı Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 30: Düzce II. OSB çevre düzenleme ve temizlik işleri için 8.700 ₺ (%18 KDV hariç) bedel karşılığında iş makinesi hizmeti alınmıştır. Söz konusu faturada ilgili KDV genel tebliği uyarınca 7/10 oranında tevkifat kesintisi yapılmıştır. Temizlik hizmeti muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

10.04.2017		
------------	--	--

191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	1.566,00	
191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	8.700,00	
770.02 Genel İnşaat Giderleri		
770.02.09 Çevre Temizlik		
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		9.169,80
329.R04 Recep Acar		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		1.096,20
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku		
360.10.04 KDV Tevkifatı 7/10		
Recep Acar OSB İçi Temizlik ve Çevre Düzenleme İşi Bedeli Fatura Kaydı.		

Uygulama Örneği 31: Düzce II. OSB kanalizasyon ve yağmur suyu hatlarındaki kırık rögar kapaklarının değişimi için Dekorsan firmasından 3.185 ₺ (%18 KDV hariç) karşılığında hizmet alınmıştır. Rögar kapağı alımı ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

02.05.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	573,30	
191.18 %18 İndirilecek KDV		
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ	3.185,00	
251.01 Genel İdare Giderleri		
251.01.04 Çeşitli Giderler		
251.01.04.16 Çevre Düzenleme ve Bahçe İşleri		
251.01.04.16.03 Kanalizasyon İnşaat		
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		3.758,30
329.D06 Dekorsan		
Dekorsan 13 Adet Mentşesiz Rögar Kapağı Bedeli Fatura Kaydı.		

Bu muhasebe kaydı söz konusu OSB'nin "700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı"na kaydettiği görülmektedir. Ancak bu bir maliyet kaydı olup, varlıklar içerisinde gösterilmeli ve "251" nolu hesaba kaydedilmelidir.

Uygulama Örneği 32: Aksa Doğalgaz A.Ş. ile yapılan protokol gereği Düzce II. OSB doğalgaz altyapı yapım işi karşılığında Aksa Doğalgaz A.Ş.'ne otuz yıl boyunca bölge katılımcılarına doğalgaz satışından doğan dağıtım bedeli hakkı verilmiştir. Bu anlaşma kapsamında her yıl bölge katılımcıları tarafından tüketilen doğalgaz metreküpü başına belirlenen birim fiyat üzerinden yıllık 55.773,79 ₺ (%18 KDV dahil) Düzce II. OSB'ne prim ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2016 yılı doğal gaz hizmet satış bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

12.05.2017	
120 ALICILAR	55.773,79
120.D01 Aksa Düzce Ereğli Doğalgaz	
391 HESAPLANAN KDV	8.507,87
391.18 %18 Hesaplanan KDV	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR	47.265,92
600.03 Hizmet Gelirleri	
600.03.01 Hizmet Geliri Aksa	
Aksa Doğalgaz 2016 Yılı Doğalgaz Hizmet Satış Bedeli Fatura Kaydı.	

Uygulama Örneği 33: Düzce II. OSB bulunan kolektör hatlarının çöken kısımlarında bakım çalışması için 13.728,00 ₺'ye (%18 KDV dahil) kepçe ve ekskavatör hizmeti alınmıştır. Faturada 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 2/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

01.06.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	2.160,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	

740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	12.000,00	
740.01 Genel İdare Giderleri		
740.01.04 Çeşitli Giderler		
740.01.04.16 Çevre Düzenleme ve Bahçe İşleri		
740.01.04.16.02 Kanalizasyon Kollektör		
320 SATICILAR		13.728,00
320.U04 Uğur Altun		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		432,00
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku		
360.10.05 KDV Tevkifatı 2/10		
Altun Harfiyat Kollektör Hattı Düzenleme ve Yapım İşi JCB Çalışma Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 34: Düzce II. OSB elektrik arıza ekibiyle iletişim sağlanması için 402,54 ₺'ye (%18 KDV hariç) telefon alınmıştır. Gider kaydı aşağıdaki gibidir:

21.06.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	72,46	
191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	402,54	
770.01 Genel İdare Giderleri		
770.01.04 Çeşitli Giderler		475,00
770.01.04.11 Gider Yazılan Demirbaş		
770.01.04.16.03 Kanalizasyon İnşaat		
320 SATICILAR		
320.T31 Tarık		
T-M İletişim Elektrik Arıza Bakım Ekibi Nokia RM1111 Marka Cep Telefonu Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

VUK'un 373. maddesine göre işletmede kullanılan ve değeri (2017 yılı için 900 ₺) lirayı aşmayan alet, edevat, mefruşat ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmayarak doğrudan doğruya gider yazılabilir. İktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edenlerde bu had topluca dikkate alınır hükmü yer almaktadır. Faydalı ömürleri göz önünde bulundurulmak şartıyla bu sınırın altındaki (KDV Hariç) tutara sahip olan demirbaşlar dönem gideri yazılarak amortismanına tabi tutulmayabilir (Bozdemir, 2016:454).

Bu nedenle elektrik arıza ekibiyle iletişim sağlanması 402,54 ₺'ye satın alınan (%18 KDV hariç) telefon Nokia RM1111 marka cep telefonu bedeli "255" nolu hesaba kaydedilmeyip dönem gideri olarak "770" nolu hesaba kaydedilmiştir.

Uygulama Örneği 35: TEİAŞ Kaynaşlı Trafo Merkezi ile Düzce II. OSB arasındaki havai enerji nakil hattının altında kalan ağaçların olası bir arızaya sebebiyet vermesini engellemek amacıyla ağaç kesim hizmeti alınmıştır. Hizmet bedeli karşılığı olan 700,00 ₺, %10 stopaj kesintisi yapılarak Gider Pusulasıyla Özkan Can adlı gerçek şahsa peşin ödenmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

23.06.2017	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	700,00
740.01 Genel İdare Giderleri	
740.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
740.01.03.01 Genel Elektrik Giderleri	
740.01.03.01.08 ENH Bakım Giderleri	
100 KASA	630,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	70,00
360.01 Gelir Vergisi	
Özkan Can- ENH Altı Ağaç Kesim İşi Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulamada mükellefler, süreklilik göstermeyen ve kendilerine bağlılık arz etmeyen bazı işlerin bedellerini gider pusulası ile tevsik etmek suretiyle ödeyebilmektedirler.

Gider pusulası düzenlenecek işlere dair yapılması gereken vergi tevkifatları GVK Madde 94'de düzenlenmiştir. Söz konusu Kanununun 94/13 bendine göre; Esnaf muafliğından yararlananlara mal ve hizmet alımları karşılığında yapılan ödemelerden, a) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (6) ve (8) numaralı bentlerinde yer alan emtia bedelleri veya bu emtianın imalinde ödenen hizmet bedelleri üzerinden %2, b) Hurda mal alımları için % 2, c) Diğer mal alımları için % 5, d) Diğer hizmet alımları (a, b ve c alt bentleri hariç olmak üzere mal ve hizmet bedelinin ayrılamaması hali de bu kapsamdadır) için % 10" oranında stopaj yapılması öngörülmektedir.

Buna göre vergi mükellefi olmayan gerçek bir şahıstan alınan hizmet bedelinden %10 oranında stopaj kesintisi yapıldıktan sonra kalan tutar kendisine peşin olarak ödenmiştir.

Uygulama Örneği 36: Düzce II. OSB'de faaliyette bulunan Düzce Cam işletmesi ayrı ayrı 881 m² ve 471 m² olmak üzere toplam 1.352 m² fabrika binası inşaatı yapmak istemektedir. Katılımcılar fabrika binalarının inşaatına başlamadan önce Düzce II. OSB Müdürlüğü'nden izin almaları gerekmektedir. Yapılacak inşaat için m² başına 0,30 kuruş ruhsat harç bedeli alınarak katılımcı firmaya fatura düzenlenir Yapı ruhsatı bedeli olarak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

04.07.2017	
120 ALICILAR	405,60
120.01 Düzce Cam A.Ş.	
120.01.02 Düzce Cam Sanayi	
391 HESAPLANAN KDV	61,81
391.18 %18 Hesaplanan KDV	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR	343,73
600.01 Ruhsatlandırma	
Gelirleri	
600.01.04 Yapı Ruhsat Bedeli	

Düzce Cam 881 ve 471 m ² Yapı Ruhsatı Bedeli		
Fatura Kaydı.		
_____ / _____		

Uygulama Örneği 37: TEİAŞ ile imzalanan sistem kullanım anlaşmasına göre elektrik şebekesinde gerçekleşen güç aşımı nedeniyle TEİAŞ tarafından ceza faturası düzenlenmiştir. TEİAŞ ceza faturası muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

06.07.2017		
689 DİĞER OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLAR	22.216,40	
689.01 TEİAŞ Sistem Kullanım Ceza Bedeli		
320 SATICILAR		22.216,40
320.T11 Türkiye Elektrik İletim		
TEİAŞ 2016 Dönemi Sistem Kullanım Ceza Ücreti Bedeli Fatura Kaydı.		
_____ / _____		

Söz konusu ceza Düzce II. OSB’de “700” lü hesaba kaydedildiği görülmüş olup, bu cezanın “689” nolu hesaba kaydedilmesi gerekir. Kaydedilen bu gider kanunen kabul edilmeyen gider niteliğindedir.

Uygulama Örneği 38: Düzce II. OSB Müdürlüğü tarafından Ferroli Isıtma ve Klima Sistemleri A.Ş’ye yanlış (fazla) kesilen 3.637,37 ₺ (%18 KDV dahil) tutarındaki elektrik faturası katılımcı firma tarafından Düzce II. OSB Müdürlüğüne iade edilmiştir. İade elektrik faturası muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

02.08.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	554,85	
191.00 Satışlardan İade İşl.		
610 SATIŞTAN İADELER	3.082,52	
610.01 Hizmet İadeleri		3.637,37
120 ALICILAR		

120.03 Ferroli Isıtma ve Klima Sistemleri A.Ş.		
120.03.03 Ferroli Isıtma ve Klima		
Ferroli Temmuz Ayı Elektrik İade Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 39: Düzce II. OSB güvenlik girişlerinde bulunan bariyerlerin bakımı için Şahin Acar işletmesinden 849,60 ₺ (%18 KDV Hariç) hizmet alımı gerçekleştirilmiştir. Bariyer bakım onarım işi muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

11.08.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	129,60	
191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	720,00	
770.01 Genel İdare Giderleri		
770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler		
770.01.03.16 Özel Güvenlik Hizmet Bedeli		
770.01.04.16.03 Güvenlik Bariyer Gid.		
320 SATICILAR		849,60
320.Ş03 Şahin Acar		
Acar Otomasyon Güvenlik Bariyer Bakım Onarım İşi Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 40: Yasal olarak geçerli ve teknik olarak güvenli elektronik posta olarak kabul edilen Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) adresi hizmet alım bedeli olan 460,20 ₺ (%18 KDV dahil) TÜRKKEP firmasına peşin ödenmiştir. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

22.09.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	70,20	

191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	390,00	
770.01 Genel İdare Giderleri		
770.01.04 Çeşitli Giderler		
770.01.04.25 Abonelik Giderleri		
320 SATICILAR		460,20
329.T29 Türkkep Kayıtlı Elek. TÜRKKEP Elektronik Kurumsal KEP İmza Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

7201 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 7. maddesi a bendi uyarınca anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu hale getirilmiştir. Sermaye şirketlerine ve kendilerine kayıtlı elektronik posta (KEP) hesap adresi bildiren gerçek kişilere tebligatları KEP hesap adreslerine yapmaları zorunludur. Getirilen bu zorunluluk nedeniyle KEP adresi hizmet alımı için TÜRKKEP ile sözleşme imzalanmıştır.

Uygulama Örneği 41: Düzce II. OSB ile SEPAŞ A.Ş. arasında düzenlenen elektrik alım sözleşmesine istinaden SEPAŞ A.Ş.'ne 1 ₺ sözleşme bedeli ödenmiştir. Elektrik alım sözleşmesi bedeli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

06.10.2017		
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	0,15	
191.18 %18 İndirilecek KDV		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	0,85	
770.01 Genel İdare Giderleri		1,00
770.01.04 Çeşitli Giderler		
320 SATICILAR		
320.S22 Sakarya Elektrik Per. SEPAŞ Sözleşme Bedeli Fatura Kaydı.		
/		

Uygulama Örneği 42: Düzce II. OSB içerisinde oluşturulacak olan sanayi parseli ve ticaret alanı için şehir plancısı Demet Planlama Mühendislikten 135.000 ₺'ye (%18 KDV hariç) imar planı tadilatı hizmeti alınmıştır. Faturada 117 seri nolu KDV genel tebliği uyarınca 9/10 oranında tevkifat uygulaması yapılmıştır. İmar planı güncelleme hizmeti ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

05.10.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	24.300,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	135.000,00
770.05 İmar Planları-Arazi-Harita İfraz Giderleri	
770.05.01 Revizyon İmar Planı	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	137.430,00
329.D27 Demet Planlama Müh.	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	21.870,00
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	
Demet Planlama İmar Planları ve İmar Durumu Harita Güncelleme Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 43: Düzce II. OSB girişlerinde bulunan güvenlik binasının tadilat işlemlerinde kullanılmak üzere 280,79 ₺'ye (%18 KDV hariç) elektrik malzemesi alınmıştır. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

17.11.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	50,54
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	280,79
770.01 Genel İdare Giderleri	

770.01.03 Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	
770.01.03.16 Özel Güvenlik Hizmet Bedeli	
770.01.03.16.03 Özel Güvenlik Bina	331,33
320 SATICILAR	
320.Y09 Yüksel Elektrik	
Yüksel Elektrik Güvenlik Binası Elektrik Malzeme Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 44: İmar planı tadilatı sonucu oluşan sanayi ve ticaret alanları için parselasyon dosyalarının hazırlanıp, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na sunulması ve Tapu Müdürlüğü tarafından kontrollerinin yapılması için Çalışkan Haritaya bankadan 29.000 ₺ (%18 KDV hariç) ödenmiştir. İmar planı tescil, tevhid ve terk işlemleri muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

21.11.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	5.220,00
191.18 %18 İndirilecek KDV	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	29.000,00
740.05 İmar Planları-Arazi-Harita İfraz Giderleri	
740.05.01 Revizyon İmar Planı	
102 BANKA	29.522,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	4.698,00
360.10 Tevkifatlı KDV Tahakkuku	
360.10.06 KDV Tevkifatı 9/10	
Çalışkan Harita İmar Planı Tescil Tevhid ve Terk İşlemleri Bedeli Fatura Kaydı.	
/	

Uygulama Örneği 45: Düzce II. OSB giriş noktasında oluşturulan güvenlik hizmet binası için 7.220 ₺'ye (%18 KDV hariç) Düzce Cam Sanayi A.Ş.'den prefabrik konteynır alınmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

27.12.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	1.299,60
191.18 %18 İndirilecek KDV	
264 ÖZEL MALİYETLER	7.220,00
264.10.06 Prefabrik Konteynır	
320 SATICILAR	
320.D18 Düzce Cam San.	8.519,60
Düzce Cam Güvenlik Binası Konteynır Bedeli Fatura Kaydı.	

OSB faaliyetlerini yürütmek amacıyla Düzce Cam Sanayi A.Ş.'ye ait bir binayı daha önceden kiralamış bulunmaktadır. Kiralanan bu binanın giriş noktasında oluşturulan güvenlik hizmetini yerine getirmek amacıyla bir prefabrik konteynır alınmıştır. Alınan bu prefabrik konteynırın muhasebeleştirilmesinde "264 Özel Maliyetler" hesabı kullanılmalıdır. Bu muhasebe kaydının söz konusu OSB'de "255 Demirbaşlar" hesabına kaydedildiği görülmüştür. Oysaki bu giderin "264" nolu hesaba kaydedilmesi gerekir.

Uygulama Örneği 46: Düzce II. OSB tarafından 2018 yılına ait envanter defterinin tasdik işlemleri için 4. Notere 21,05 ₺ ve 3,79 ₺ KDV nakit ödeme yapılmıştır. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

26.12.2017	
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	3,79
191.18 %18 İndirilecek KDV	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	21,05
770.01 Genel İdare Giderleri	
770.01.04 Çeşitli Giderler	
770.01.04.09 Noter Giderleri	
100 KASA	24,84
100.01 TL Kasası	

Düzce 4. Noter OSB 2018 Yılı Defter Tasdik
Bedeli Fatura Kaydı.

Düzce II. OSB e-defter kullanıcısı olduğundan yevmiye ve defteri kebire ait noter tasdik işlemi gerçekleştirilmemektedir.

Bilindiği üzere 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 14 üncü maddesi ile değiştirilen, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Defter Tutma Mükellefiyeti” başlıklı 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, söz konusu maddede geçen defterlerin (yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, karar ve işletme defteri) elektronik ortamda veya dosyalama suretiyle tutulabileceği ve bu defterlerin açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları ile bu defterlerin nasıl tutulacağına Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri icabı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı) ile Maliye Bakanlığınca çıkarılacak müşterek bir tebliğle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte yukarıda sayılan defterlerden sadece yevmiye defteri ve büyük defter e-defter olarak tutulabilmektedir.

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğleri ile yapılan düzenlemelerle 2016 hesap dönemi brüt satış hasılatı 10 milyon ₺ ve üzeri olan mükellefler 2018 hesap döneminde e-defter tutmaktadır. Bu tutar 2017 veya müteakip yıllar cirosu 5 milyon ₺'yi aşan mükelleflerin 01.07.2019 tarihinden itibaren e-fatura uygulamasına ve 01.01.2020 tarihinden itibaren de e-defter uygulamasına geçmeleri gerekmektedir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

OSB'ler de muhasebe ve vergi uygulamaları çeşitli kanun hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi açısından önem arz etmektedir. Muhasebe uygulamalarında Tekdüzen Muhasebe Sistemine uygun olarak bilanço esasına göre defter tutmaları gerekmektedir. Ticari defter olarak yevmiye, defteri kebir ve envanter defterlerini tutmaları gerekmektedir. Yapılan bu çalışmada Düzce II. OSB'de yevmiye ve defteri kebirin e-defter uygulamasına göre tasdik edildiği görülmüştür.

Düzce II. OSB'nin kuruluş işlemleri, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanun hükümlerine göre Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının denetiminde yapılmıştır. Düzce II. OSB kuruluş aşamasında Bakanlık kredisi kullanmadığı görülmüştür. Bir hizmet işletmesi olan OSB tüzel kişiliği muhasebe kayıtlarını TDHP'na uygun yerine getirmek durumundadır. OSB, vergi uygulamaları açısından KDV, Damga Vergisi, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine tabidir.

OSB'ler dönem içerisinde yapmış oldukları tüm faaliyetlerini denetim kurulu tarafından iç denetim, yeminli mali müşavirler tarafından tüm hesap işlemlerinin incelemesi dış denetim ve ilgili Bakanlık tarafından gerekli görülen her durumda Bakanlık denetimi ile denetlenmektedir.

OSB mevzuatına uymak ve gelecek yılın planlamasını ölçülebilir hale getirmek amacıyla bütçeler oluşturmak durumundadır. OSB'lerin bütçelerinin hazırlanmasında öncelik kesin olan gelirleri ve giderleridir, sonrasında çalışanların ücretleri, yatırım projelerinin ilgili bütçe dönemine düşen bölümü, aidatlar, meydana getirilecek yatırımlar, nakit bütçesi, proforma gelir tablosu ve bilanço gelmektedir.

Düzce II. OSB'nin vergi uygulamalarına bakıldığında; 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 4.maddesi gereğince ve Maliye Bakanlığı tarafından iktisadi işletme sayıldığından Kurumlar vergisinden muaftır. Gelir Vergisi Kanununun 94. ve geçici 67. maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratları dolayısıyla iktisadi işletme oluşması söz konusu olmadığından Gelir Vergisi mükellefidir. Gelirleri dolayısıyla yaptığı ödemelere mahsuben stopaj yapma sorumluluğu bulunmaktadır. Ayrıca bünyesinde çalıştırdığı personelin maaşını ödemeden önce stopaj yaparak belirtilen yasal süre içerisinde kestiği vergiyi muhtasar beyanname düzenleyerek vergi dairesine ödemek durumundadır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13. maddesi uyarınca katılımcılarına yapılan Bölge içerisindeki arsa ve işyeri teslimleri KDV'den istisnadır. Fakat bunların dışındaki her türlü mal ve hizmet alımları KDV'ye tabidir.

Düzce II. OSB, yapım işleri ile mimarlık, mühendislik ve etüt proje hizmetleri için 2/10, etüt, plan proje, danışmanlık ve denetim hizmetleri, özel güvenlik hizmetleri ve yapı denetim hizmetleri için 9/10, makine, teçhizat, demirbaş ve taşıtlarına ait tadilat bakım ve onarım hizmetleri, yemek servis, organizasyon hizmetleri, servis taşımacılığı hizmeti ve her türlü baskı basım hizmetleri için 5/10, temizlik, çevre ve bahçe bakım hizmetleri için 7/10 oranında KDV tevkif ederek beyanname düzenlemekte ve vergi dairesine ödeme yapmaktadır.

Katılımcıların Organize Sanayi Bölgesine kaydolmaları durumunda "120 Alıcılar" hesabı kullanılmıştır. Katılımcılardan alınan aidat, elektrik, çöp toplama, atık su arıtma, yapı ruhsatı izin ve doğalgaz hizmet satış bedelleri "120" nolu hesaba borç, "600 Yurtiçi Satışlar Hesabı" ise alacak kaydedilmiştir.

TEİAŞ sistem kullanım bedeli, Belediye atık su arıtma hizmet bedeli ve atık su arıtma deşarj izni, çöp toplama hizmet bedeli, elektrik bedeli, özel güvenlik hizmeti, elektrik arıza bakım onarım hizmeti, çevre laboratuvarı, atık su analiz hizmeti, uzaktan sayaç okuma sistemi danışmanlık hizmeti, imar planı güncelleme hizmeti, enerji nakil hattı altında kalan ağaçların kesim işi, çevre temizlik, kar küreme işleri için iş makinası kiralama ve yedek parça alımı "191 İndirilecek Katma Değer Vergisi" ve "740 Hizmet Üretim Maliyeti" hesaplarına borç, ilgili borçlanma hesaplarına alacak kaydedilmiştir.

Yeminli Mali Müşavir defter tasdik işlemleri, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik bedeli, avukatlık hizmet bedeli, enerji danışmalık hizmet bedeli, araç kiralama hizmet bedeli, personel servisi hizmet bedeli, kayıtlı elektronik posta hizmet bedeli, genel kurul kitapçığı basım bedeli ve yönetim binası kiralama bedeli “191” ve “770 Genel Yönetim Giderleri” hesaplarına borç, ilgili borçlanma hesaplarına ve kesilen vergi stopajları “360 Ödenecek Vergi ve Fonlar” hesabına alacak kaydedilmiştir.

Hizmet bedelleri ödemeleri açısından önemli bir husus ise, ilgili firmalar tarafından KDV hariç tutar üzerinden Gelir Vergisi Kanununa göre farklı oranlarda vergi tevkifatı uygulanmıştır. Ayrıca serbest meslek erbabı olan Yeminli Mali Müşavirlik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve avukatlık danışmanlık hizmetleri gelirleri üzerinden de %20 oranında stopaj kesintisi yapılmıştır.

Bölgenin elektrik şebekesinde gerçekleşen güç aşımı nedeniyle TEİAŞ tarafından kesilen sistem kullanım ceza ücreti bedeli “689 Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar” hesabına borç kaydedilmiştir. Güvenlik hizmet binası için alınan konteynır kiralanan bir yere ait olduğu için “264 Özel Maliyetler” hesabına kaydedilmiştir. OSB’ye alınan 40 adet ağaç ve rögar kapağı “251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri” hesabının borcuna, uzaktan sayaç okuma sistemi için alınan lisanlı bilgisayar yazılımı 260 Haklar” hesabının borcuna kaydedilmiştir.

Düzce II. OSB’nin muhasebe kayıtları incelendiğinde bazı kayıtların yanlış hesaplarda izlendiği tespit edilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bölgeye yapılan hizmet alımlarını “740” nolu hesaba kaydetmeleri gerekirken “700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabına kaydedilmiştir. Yine, avukatlık, YMM, SMMM danışmanlık hizmetleri için “770” nolu hesap yerine “700” nolu hesap kullanılmıştır. Bölgenin varlıkları için “251”, “264” ve “260” nolu hesaplar yerine, “255 Demirbaş” hesabının kullanıldığı görülmüştür.

Çalışmada, Düzce II. OSB’nin muhasebe kayıtlarını oluşturan mevcut hesap planının bir kısmında öneri niteliğinde yeni hesaplar kullanılmıştır. Kayıtların toplanması esnasında görülmüştür ki; muhasebe için Luca programı, elektrik için ayrı bir elektrik programı ve e-faturalar için ise TÜRKKEP sistemi kullanılmaktadır. Bu

durum zaman zaman yapılan işlemlerde karmaşa yaratmaktadır. Bunu engellemek ve işlerin daha hızlı bir şekilde yürütülmesi sağlamak adına, tüm işlemlerin tek elden yapılacağı entegre bir program kullanılması daha faydalı olacaktır.

OSB muhasebe, vergi ve denetim uygulamaları açısından diğer işletme türlerine göre farklılıkları vardır. Bu farklılıklar hem OSB'nin tüzel kişiliği açısından hem de OSB'de faaliyet gösteren işletmeler açısından ayrı olarak incelenmelidir. Ayrıca katılımcıların OSB'de faaliyet göstermeleri nedeniyle bazı vergisel avantajları vardır. Bu çalışmanın literatür kısmı ve uygulamadaki bulguları diğer OSB'lere ve ileriye dönük yatırım yapmayı düşünen sanayicilere örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Albayrak, A.S. (2005). *Türkiye’de İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeylerinin Çok Değişkenli İstatistik Yöntemlerle İncelenmesi*, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (1):154-177.
- Bayülken Y, Kütükoğlu C. (2010). *Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Teknoparklar*, Makine Mühendisleri Odası Yayınları, Yayın No: 530, Ankara.
- Bozdemir E. (2014). *Küçük Sanayi Siteleri Yapı Kooperatiflerinde Muhasebe Uygulamaları: Bir Küçük Sanayi Sitesinde Örnek Olay Çalışması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18 (1), 461-477.
- Bozdemir, E. (2014). *Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Muhasebe Mesleğine ve Uygulamalarına Etkisi*, Türkmen Kitabevi, Yayın No: 447, İstanbul.
- Bozdemir, E. (2016). *Genel Muhasebe Uygulamaları*, Gazi Kitapevi Tic. Ltd. Şti, Ankara.
- Bozdoğan M, N., (2008). *Bölgesel Kalkınmanın Sağlanmasına Yönelik Vergi Özendirme Önlemlerinin Türkiye Açısından İncelenmesi ve Etkinliğinin Analizi*, TOBB Yayın Sıra No:57, Ankara.
- Cansız, M. (2010). *Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri Politikaları ve Uygulamaları*. DPT Yayın No: 2808. Ankara: DPT Yayını.
- Çezik, A. ve Eraydın, A. (1982). *Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri*. Ankara: DPT Yayınları, No:1839.
- Çuhadar, M. T. (2005). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bürokratik Sorunları ve Yasal Düzenlemeler: Bir Model Önerisi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Dale B. G., Watss B, (1999). *Small Business Evaluation and Support Services: A Model From The United Kingdom*, Quality Progress, Milwaukee.

- Damalı A. (1974). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin Bir Sistem İçinde Geliştirilmesi İçin Öneri, DPT Yayın No: 1350-M:33, Ankara .
- Egeli H. A. (2001). *Dış Ticaret Açısından Sanayileşme Stratejileri ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi.*
- Eyüboğlu, D. (2005). *2000’li Yıllarda Organize Sanayi Bölgelerimiz, Verimlilik Dergisi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayını, Ankara, s.49-80.*
- Güler, A. (1982). *Kuruluşundan Günümüze Kadar Organize Sanayi Bölgeleri, Yıldız Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul.*
- Han E, Kaya A. A. (2002). *Kalkınma Ekonomisi, Eskişehir: Etam A.Ş. Matbaası.*
- Hozikligil, H., H. (2007). Bölgearası Dengesizliği Gidermede Organize Sanayi Bölgeleri ve Elazığ Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ildırrar, M. (2004). *Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri, Ankara:Nobel Yayınları.*
- İbicioğlu H, vd., (2008). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bürokratik Sorunları ve Yasal Düzenlemeler Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 19, Konya.*
- Karaoğuz E. (1996). *Mersin İkinci Organize Sanayi Bölgesi Yer Seçimi ve Proje Fizibilite Ön Raporu.*
- Kaya A.A., Han E. (2004). *Kalkınma ve Sanayileşme Stratejileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları.*
- Koç E., Şenel M. ve Kaya K. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Sanayileşme I-Strateji ve Temel Sanayileşme Sorunları, Mühendis ve Makine, 59 (690), 3-5.
- Koç S. ve Bulmuş C. (2014). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bölge Ekonomilerindeki Etkilerinin Karşılaştırılması: Kayseri ve Sivas Örneği, Dergi Park, 4.Cilt, 1. Sayı.*

- Manisalı E. (1983). *Gelişme Ekonomisi*, İstanbul: Ar Yayın Dağıtım.
- Ongun T. (1989). *Sanayileşme ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler*, y.y. Ankara.
- Oral Y. (2010). *Şehir Planlamada Organize Sanayi Bölgelerinin Araçsallığı*, Ankara Sanayi Odası Yayınları.
- Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu (2017). *Dünya'da ve Türkiye'de OSB Uygulamaları, OSB'lerin Dünya'daki Gelişimi*, <http://osbuk.org/turkiyede-ve-dunyada-osb-uygulamaları/> adresinden 23 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- Organize Sanayi Bölgesi Kavramı ve Tanımı (2017), <http://www.oocities.org/dumodevler/organizesanayibolgesikavramvetanimi.htm> adresinden 26 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği, (2009). T.C. Resmi Gazete, 27327, 22/08/2009.
- Öcal, F.M. (2008). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bölgesel Etkileri ve Konya Sanayisi. (Basılmamış Doktora Tezi)*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Örnek Özden, Elif, (2016). “Kalkınma Aracı Olarak Organize Sanayi Bölgelerini Yeniden Kurgulamak”, *Megaron*, 11(1):106-124.
- Özbey F, R. (1999). *Bütünleştirilmiş Sanayileşme Stratejisi Çerçevesinde Türkiye'de Sanayileşmenin Değerlendirilmesi (Basılmamış Doktora Tezi)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Priyatosh N. (1980). *The Mainspring of Economic Development*, New York St. MartinsPress, 1980.
- Rotberg R, I. (2000). *Social Mobility And Modernization, London: A Journal of Interdisciplinary History Reader*, The MIT press.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017), *Türkiye'deki Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları ve Mevcut Durum*, <http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/turkiyedeki-organize-sanayi-bolgesi-uygulamaları-ve-mevcut-durum/41> adresinden 28 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017). *Organize Sanayi Bölgeleri Hizmetleri*, <https://kss.sanayi.gov.tr/page.html?sayfaId=a0e06476-55af-4d5e-8486-554958aba516&lang=tr> adresinden 27 Kasım 2017 ve 01 Aralık 2017 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017-2018), *Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Sanayi Siteleri (SS)'Ne Kullandırılan Kredilere Yönelik Model Önerileri: T+1 Modeli ve T+0,5 Modeli*, <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/organize-sanayi-bolgeleri-osb-ve-sanayi-siteleri-ss-ne-kullandirilan-kredilerin-itfalendirilmesine-yonelik-model-onerileri-t-1-modeli-ve-t-0-5-modeli/2245> adresinden 28 Kasım 2017 ve 03 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2018), *Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi Siteleri Projeleri Ödeneklerinin Kullanımı ve Kredilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar*, <https://osbbs.sanayi.gov.tr/Files/organize-sanayi-bolgeleri-2822014160858.doc> adresinden 03 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2018), *Türkiye'deki Organize Sanayi Bölgeleri*, <https://osbbs.sanayi.gov.tr/citylist.aspx> adresinden 03 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.

Sevgi C. (1994). *Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve Sanayi Kuruluşlarının Alansal Dağılımı*, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.

Seydioğlu H. (2003). *Uluslararası İktisat/ Teori Politika ve Uygulama*, Güzem Yayınları.

- Süel A. (1982). *Organize Sanayi Bölgelerinin Geliştirilmesinde Doğrusal Programlama İle Bir Yöntem Denemesi*, Ege Üniversitesi GSF Yayınları, Yayın No:14, İzmir.
- Thirlwall A. P. (1999). *Growth and Development*, London 6. Baskı, Macmillan Press Ltd.
- Türko E., S. (2006). *Organize Sanayi Bölgeleri ve Yenilik: Erzurum Alt Bölgesinde Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Uslu, M. Z. ve Önal, Y. B. (2007). *Yatırım Projeleri*, Adana: Karahan Yayınları.
- Uzunoğlu S., Alkın K. 2003). *Dünya'da ve Türkiye'de Özel Sanayi Bölgeleri*, İTO Yayınları, Yayın No: 2003-7, İstanbul.
- Yatırımlarda Devlet Yardımlar Hakkında Karar (2012). T.C. Resmi Gazete, 28328, 19.06.2012.
- Watss, B., Dale, B. G. (1999). *Small-Business Evaluation and Support Services: A Model From The United Kingdom*, Quality Progress, 2, 123.
- 117 Seri Nolu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği, T.C. Resmi Gazete, 28264, 14/04/2012.
- 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu (1970). T.C. Resmi Gazete, 13576, 11.08.1970.
- 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar ve 2012/1 Sayılı Tebliğ.
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (1961). T.C. Resmi Gazete, 10703, 10.1.1961.
- 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu (1981). T.C. Resmi Gazete, 17354, 29.05.1981.
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu (2018). T.C. Resmi Gazete, 30373, 27 Mart 2018.
- 3093 Sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu (1984). T.C. Resmi Gazete, 18606, 15.12.1984.

- 3624 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkındaki Kanun (1990). T.C. Resmi Gazete, 20498, 20.04.1990.
- 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu (2000). T.C. Resmi Gazete, 24021, 15.04.2000.
- 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun (2001). T.C. Resmi Gazete, 24461, 13.07.2001.
- 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu (1964). T.C. Resmi Gazete, 11751, 11.07.1964.
- 492 Sayılı Harçlar Kanunu (1964). T.C. Resmi Gazete, 11756, 17.07.1964.
- 5281 Sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması (2004). T.C. Resmi Gazete, 25687, 31.12.2004.
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (2006). T.C. Resmi Gazete, 26205, 21 Haziran 2006.
- 5784 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2008). T.C. Resmi Gazete, 26948, 26.07.2008.
- 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun, T.C. Resmi Gazete, 27903, 12/04/2011.
- 63 Seri Nolu Katma Değer Vergisi Sirküleri, 21/6/2012 ve KDVK-63/2012-3 sayılı, Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı.
- 7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2017). T.C. Resmi Gazete, 30111, 01.07.2017.

7. EKLER

EK 1: Sosyal Bilimler Enstitüsünün İzin Yazısı.

EK 2: Düzce II. OSB'nin 22.03.2019 Tarihli İzin Yazısı.

EK 3: Katma Değer Vergisi Uygulaması Örnek Beyannamesi (1015 A 1) Örneği.

EK 4: Katma Değer Vergisi Tevkifat Uygulaması Beyannamesi (1015 B 2) Örneği
ve Tahakkuk Fişii

EK 5: Muhtasar Beyanname (1003) Örneği ve tahakkuk Fişii.

EK 1: SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNÜN İZİN YAZISI.

Evrak Tarih ve Sayısı: 29/01/2019-E.1715

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı :88237955/300/1715
Konu :Öğrenci İşleri (Ebru DEMİR)

29/01/2019

DÜZCE II. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitümüz Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı, tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ebru DEMİR, "Organize Sanayi Bölgelerinde Muhasebe ve Vergi Uygulamaları: Düzce Organize Sanayi Bölgesi Örneği" başlıklı tez çalışmasıyla ilgili dilekçesi yazımız ekinde gönderilmektedir. Adı geçen öğrencimize Düzce II. Organize Sanayi Bölgesinde gerekli izinlerin verilebilmesi hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

E - imzalıdır.

Doç.Dr. Ali ERTUĞRUL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

EKLER :
DİLEKÇE(Ebru DEMİR)

<http://ebvs.duzce.edu.tr/envision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx>

Konuralp Yerleşkesi Merkez/Düzce 81620 BARKOD NO: *BENUBZ828* Pin Kodu : 89122
Tel : 0380 542 14 37 Faks: 0380 542 14 38 Ayrıntılı bilgi için iribat: Sema Baylan
E-Posta: : sobe@duzce.edu.tr Elektronik ağı: www.sobe.duzce.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulaması <https://ebys.duzce.edu.tr/envision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BENUBZ828> adresinden yapılabilir.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplam Kalite Yönetimi Anabilim dalı tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Doç. Dr. Enver BOZDEMİR'in danışmanlığında yürüttüğüm "Organize Sanayi Bölgelerinde Muhasebe ve Vergi Uygulamaları: Düzce Organize Sanayi Bölgesi Örneği" başlıklı tez çalışmamı yürütebilmem için Düzce II. Organize Sanayi Bölgesine ait mali verilerine ihtiyaç duymaktayız. Söz konusu verileri ilgili birim ve yetkili kişilerden tarafımıza verilmesini talep ediyorum.

Ayrıca çalışmanın yürütülmesinde ve sonuçlandırılmasında tüm etik kullara uyulacağını, bilgilerin üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağını ve verilerin mahremiyetinin korunmasına azami ölçüde riayet edileceğini taahhüt ediyorum. Çalışmanın sonucu ve önerileri OSB Yönetimi ve istenmesi halinde tüm birim sorumlularıyla paylaşılacak olup onların ön incelmelerinden geçtikten sonra tezin son şekli verilecektir.

Gereğinin yapılmasını arz ederim. 18/01/2019

Ebru DEMİR

Düzce Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Toplam Kalite Yönetimi Anabilim dalı
T.C. :
GSM:

EK 2: DÜZCE II. OSB'İNİN 22.03.2019 TARİHLİ İZİN YAZISI.

	DÜZCE II. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜRLÜĞÜ		
---	--	--	--

Sayı : II. OSB 2019/ **81**
Konu : Ebru DEMİR

22 Mart 2019

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

İlgi: 29.10.2019 tarih ve 1715 sayılı yazınız

İlgi tarihli yazınıza istinaden, Enstitünüzün Toplam Kalite Yönetimi Ana Bilim Dalı, tezli yüksek lisans öğrencisi olan Ebru DEMİR' in, tez çalışması kapsamında Bölgemize ait mali verileri kullanmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Engin KARADUMAN
Düzce II. OSB
Bölge Müdürü

EK 3: KATMA DEĞER VERGİSİ UYGULAMASI ÖRNEK BEYANNAMESİ
(1015 A 1) ÖRNEĞİ

KATMA DEĞER VERGİSİ BEYANNAMESİ
(Gerçek Usulde Vergilendirilen Mükellefler İçin)

1015 A
1

DÜZCE VD VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ	DÖNEM TİPİ Aylık	Yıl Ay	2017 Ocak
Onay Zamanı : 23.02.2017 - 11:18:00			

Vergi Kimlik Numarası			
E-Posta Adresi			
Ticaret Sicil No	999999999999999	İrtibat Tel No	380 5239682
Soyadı (Unvanı)	2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜ		
Adı (Unvanın Devamı)	RLÜĞÜ		

MATRAH VE VERGİ BİLDİRİMİ

TEVKİFAT UYGULANMAYAN İŞLEMLER

Matrah	KDV Oranı	Vergi
182.786,82	18	32.901,63

Matrah Toplamı	182.786,82
Hesaplanan Katma Değer Vergisi	32.901,63
İlave Edilecek Katma Değer Vergisi	0,00
Toplam Katma Değer Vergisi	32.901,63

İNDİRİMLER

İndirim Türü	Vergi
Önceki Dönemden Devreden İndirilecek KDV	83.197,42
Bu Döneme Ait İndirilecek KDV	37.384,74
İndirimler Toplamı	120.582,16

BU DÖNEME AİT İNDİRİLECEK KDV TUTARININ ORANLARA GÖRE DAĞILIMI

KDV Oranı	Alınan Mal ve Hizmet Ait Bedel	KDV Tutarı
8	324,38	25,95
18	207.548,83	37.358,79
Toplam		37.384,74

Tecil Edilebilir KDV	0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV	0,00
Yurtiçi ve Yurtdışı KDV Ödenmeksizin Temin Edilen Mallar İçin Ödenmeyen KDV	0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek KDV	0,00
Yüklenilen KDV	0,00
İndirimli Orana Tabi Malların İhraç Kaydıyla Tesliminde İade Edilecek Yüklenilen Vergi Farkı	0,00
İstisna Kapsamına Giren İşlemlere Ait Toplam Teslim ve Hizmet Tutarı	0,00
İade Edilebilir KDV	0,00

Tecir Edilecek Katma Değer Vergisi	0,00
Ödenmesi Gereken Katma Değer Vergisi	0,00
İade Edilmesi Gereken Katma Değer Vergisi	0,00
Sonraki Döneme Devreden Katma Değer Vergisi	87.680,53

DİĞER BİLGİLER	
Özel Matrah Şekline Tabi İşlemlerde Matraha Dahil Olmayan Bedel	23.899,41
Teslim ve Hizmetlerin Karşılığını Teşkil Eden Bedel (aylık)	206.686,23
Teslim ve Hizmetlerin Karşılığını Teşkil Eden Bedel (kümülatif)	206.686,23
Kredi Kartı İle Tahsil Edilen Teslim ve Hizmetlerin KDV Dahil Karşılığını Teşkil Eden Bedel	0,00

Beyannamenin Hangi Sıfada Verildiği	BEYANNAMEYİ DÜZENLEYEN
Mükellef	Vergi Kimlik Numarası (TC Kimlik No)
Vergi Kimlik Numarası	Soyadı, Adı (Unvanı)
Soyadı, Adı (Unvanı)	
2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ RLÜĞÜ MÜDÜ	
Ticaret Sicil No	Ticaret Sicil No
E-Posta Adresi	E-Posta Adresi
sefaakarsu@hotmail.com	isarsat@gmail.com
İrtibat Tel No 380 5239882	İrtibat Tel No 380 5240874

EK 4: KATMA DEĞER VERGİSİ TEVKİFAT UYGULAMASI BEYANNAMESİ
(1015 B 2) ÖRNEĞİ VE TAHAKKUK FİŞİ

KATMA DEĞER VERGİSİ BEYANNAMESİ
(Vergi Sorumluları İçin)

1015 B
2

DÜZCE VD VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ	DÖNEM TİPİ Aylık	Yıl Ay	2017 Şubat
Onay Zamanı : 22.03.2017 - 12:32:59			

Vergi Kimlik Numarası			
E-Posta Adresi			
Ticaret Sicil No	1	İrtibat Tel No	380 5239682
Soyadı (Unvanı)	2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ		
Adı (Unvanın Devamı)	MÜDÜRLÜĞÜ		

KISMİ TEVKİFAT UYGULANAN İŞLEMLER

İşlem Türü	Matrah	Oran	Tevkifat Oranı	Vergi
YAPIM İŞLERİ İLE BU İŞLERLE BİRLİKTE İFA EDİLEN MÜHENDİSLİK-MİMARLIK VE ETÜT-PROJE HİZMETLERİ [KDVGUT-(/C-2.1.3.2.1)]	5.100,00	18	2/10	183,60
ETÜT, PLAN-PROJE, DANIŞMANLIK, DENETİM VE BENZERİ HİZMETLER[KDVGUT-(/C-2.1.3.2.2)]	10.707,81	18	9/10	1.734,67
ÖZEL GÜVENLİK HİZMETİ [KDVGUT-(/C-2.1.3.2.5)]	10.184,06	18	9/10	1.649,82
MAKİNE, TEÇHİZAT, DEMİRBAŞ VE TAŞITLARA AİT TADİL, BAKIM VE ONARIM HİZMETLERİ [KDVGUT-(/C-2.1.3.2.3)]	15.482,09	18	5/10	1.393,39

Katma Değer Vergisi Matrahı	41.473,96
Tevkif Edilen Katma Değer Vergisi	4.961,48
İlave Edilecek Katma Değer Vergisi	0,00
Ödenmesi Gereken Katma Değer Vergisi	4.961,48

KATMA DEĞER VERGİSİ KESİNTİSİ YAPILANLARA AİT BİLDİRİM

Soyadı (Unvanı)	Adı	T.C. Kimlik Numarası	Vergi Kimlik Numarası	Vergiye Tabi Matrah	Tevkif Edilen KDV Tutarı (Kesinti Miktarı)	Ödeme Türü
altun	Uğur			5.100,00	183,60	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
arsal-smmm	İsmail			1.295,85	209,93	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
Yurt Dışına Ödemeler Toplamı				0	0	
117 Seri Nolu Teb.Gereği Yapılan Ödemeler Toplamı				6.395,85	393,53	
Genel TOPLAM				6.395,85	393,53	

KATMA DEĞER VERGİSİ KESİNTİSİ YAPILANLARA AİT BİLDİRİM

Soyadı (Unvanı)	Adı	T.C. Kimlik Numarası	Vergi Kimlik Numarası	Vergiye Tabi Matrah	Tevkif Edilen KDV Tutarı (Kesinti Miktarı)	Ödeme Türü
Adsan	Fatmet			2.200,00	356,40	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
tic.ltd.ş	Bsm çevre iş sağlığı			1.000,00	162,00	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
ALAFATAN	HAKAN			1.250,00	202,50	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
MÜTAH.MÜH.DANI Ş.LTD.ŞTİ.	FE ENERJİ			2.946,96	477,41	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
limited.şirketi	Artek mühendislik			2.015,00	326,43	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
LTD.ŞTİ.	ÇAĞ ÖZEL GÜVENLİK			10.184,06	1.649,82	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
ltd.şti.	Düzce coşkun müh.			15.482,09	1.393,39	KDV Genel Uygulama Tebliği Gereği Yapılan Ödemeler
Yurt Dışına Ödemeler Toplamı				0	0	
117 Seri Nolu Teb.Gereği Yapılan Ödemeler Toplamı				41.473,96	4.961,48	
Genel TOPLAM				41.473,96	4.961,48	

BEYANNAMENİN HANGİ SIFATLA VERİLDİĞİ	BEYANNAMEYİ DÜZENLEYEN
Mükellef	
Vergi Kimlik Numarası	Vergi Kimlik Numarası (TC Kimlik No)
Soyadı, Adı (Unvanı)	Soyadı, Adı (Unvanı)
2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜRLÜĞÜ	
Ticaret Sicil No 1	Ticaret Sicil No 070
E-Posta Adresi	E-Posta Adresi
	isarsal@gmail.com
İrtibat Tel No 380 5239882	İrtibat Tel No 390 5240874

TAHAKKUK FİŞİ

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
DÜZCE İLİ DEFTERDARLIĞI
081260 DÜZCE VERGİ DAİRESİ MUDURLUĞU

2 0 :

MAKİNA NO
SIRA NO

VERGİ KİMLİK NUMARASI
SOYADI (UNVANI) DÜZCE İKİNCİ ORGANİZ
ADI E SANAYİ BÖLGESİYON.

Ana Vergi Kodu 0015
GERÇEK USULDE KATMA DEĞER VERGİSİ

ADRES
2 ORGANİZE BÖLGESİ CUMHURİYET
MH.1 CD.-BEYKÖY
Kapı No:2 Daire No: Tel:
MERKEZ DÜZCE

Beyanname ise kabul tarihi	Vergilendirme Dönemi	Düzenleme Tarihi
22/03/2017	02/2017-02/2017	22/03/2017

TÜRÜ	MATRAH	ORAN	TAHAKKUK EDEN	MAHSUP EDİLEN	ÖDENECEK OLAN	VADESİ
0015 KDV	41.473,96		4.961,48	0,00	4.961,48	26/03/2017
1048 5035	0,00		33,90	0,00	33,90	26/03/2017
TOPLAM					4.995,38	
İşlem Türü 0010 Tnk Türü 9002 YALNIZ DÖRTBİN DOKUZYÜZDOKSANBEŞ TL OTUZSEKİZ Kr. dir						

EK 5: MUHTASAR BEYANNAME (1003) ÖRNEĞİ VE TAHAKKUK FİŞİ

MUHTASAR BEYANNAME

(GVK'nın 94 üncü ve Geçici 67 nci Maddeleri, KVK'nın 15 inci ve 30 uncu Maddeleri ile Damga Vergisi Kanununun 19 uncu ve 23 üncü Maddelerine Göre Yapılan Tevkifatlar İçin)

1003

DÜZCE VD VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ	DÖNEM TİPİ Aylık	Yıl Ay	2017 Şubat
Onay Zamanı : 22.03.2017 - 12:29:41			

VERGİ SORUMLUSUNUN

Vergi Kimlik Numarası	
E-Posta Adresi	
Ticaret Sicil No	İrtibat Tel No 380 5239682
Soyadı (Unvanı)	2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜ
Adı (Unvanın Devamı)	RLÜĞÜ

Bundan Sonraki Ay/Aylarda Beyanım Var/Yok

Var

MATRAH VE VERGİ BİLDİRİMİ

Ödemelerin Tür Kodu	Ödemelerin Gayrisafı Tutarı	Vergi Kesinti Tutarı
012	11.682,83	1.492,77
022	4.745,85	949,17
302	11.682,83	88,67
Toplam	16.428,68	2.441,94
Ücret Ödemeleri Üzerinden Yapılan Tevkifatın 5084 Say. Kanun Gereği Terkin Edilen Tutarı		0,00
Ücret Ödemeleri Üzerinden Yapılan Tevkifatın 5225 Say. Kanun Gereği Terkin Edilen Tutarı		0,00
Ücret Ödemeleri Üzerinden Yapılan Tevkifatın 5746 Say. Kanun Gereği Terkin Edilen Tutarı		0,00
Ücret Ödemeleri Üzerinden Yapılan Tevkifatın G.V.K. Geçici 80.Md Gereği Terkin Edilen		0,00
4447 Sayılı Kanunun Geçici 18. Maddesi Kapsamında Terkin Edilecek Tutar		0,00
Terkin Sonrası Kalan Vergi Tutarı		2.441,94
KVK. 34/8. Maddesi Uyarınca KVK. 15/3 Maddesine Göre Yapılan Vergi Kesintisinden Mahsup Edilecek Kesinti Tutarları		0,00
Menkul Kıy. Yat. Fonları (BYF ile Konut Finansman Fonları ve Varlık Finansman Fonları Dahil) ile Menkul Kıy. Yat. Ortaklıklarınca GVK. Geç. Mad. 67/8'e Göre Hesaplanacak Vergiyeye Mahsup Edilecek Tevkifat Tutarı		0,00
Asgari Geçim İndiriminden Doğan Mahsup Edilecek Gelir Vergisi		313,28
Mevduat Hesabı Vade Değişikliği Nedeniyle Mahsup Edilecek Kesinti Tutarı		0,00
Mahsup Edilecek Toplam Vergi		313,28

Tevkifata İlişkin Damga Vergisi

88,67

Çalıştırılan İşçi Sayısı	Aylık	3 Aylık		
		1. Ay	2. Ay	3. Ay
Asgari Ücretli	0	0	0	0
Diğer Ücretli	2	0	0	0
Toplam	2	0	0	0
Gelir Vergisi Muaf/İstisna	0	0	0	0
SGK Muaf/İstisna	0	0	0	0

TAHAKKUKA ESAS İCMAL CETVELİ

Matrah	16.428,68
Tahakkuk Eden	2.441,94
Mahsup	313,28
Tecil Edilecek Tutar	0,00
Ödenecek	2.128,66
İade Edilecek	0,00
Ödenecek	88,67
Damga Vergisi	
Gelir Vergisi Stopaj Teşvikine İlişkin Bildirim Tebliği Tipi	Yok
Teşvikten Yararlanma Tarihi	Yok

TEVKİFATA TABİ ÖDEMELERE AİT BİLDİRİM (Ücret ve Ücret Sayılan Ödemeler Hariç)

Adı	Soyadı (Unvanı)	Adresi	T.C. Kimlik No	Vergi Kimlik No	Tür Kodu	Gayri Safi Tutarı	Ödemeye Ait Belgenin Türü	Ödemeye Ait Belgenin Tarihi	Ödemeye Ait Belgenin Seri -Sıra No	Kesilen Gelir Vergisi	K.T Adres No.	Ödeme Yapılanın Mükimi Olduğu Ülke Kodu
İSM AİL	ARSAL	CEDİDİ YE MAH. KIZILA Y MEYDA NI CENGİ ZLER İŞH K.2 NO:201			022	1.295,85 S.M.	Makbuz	24/02/2017	A-2533	259,17		
HAK AN	ALAFTAN	DÜZCE MERKE Z MAH.M ECİDİY EKÖY YOLU TARSU S APT NO:2/9 ŞİŞLİ/İS TANBU			022	1.250,00 S.M.	Makbuz	28/02/2017	42	250,00		
FAT MET	ADSAN	KÜLTÜ R MAH KUYUM CU KAMİL SK 9			022	2.200,00 S.M.	Makbuz	02/02/2017	6894	440,00		
TOPLAM						4.745,85				949,17		

Beyannamenin Hangi Sıfatta Verildiği		BEYANNAMEYİ DÜZENLEYEN	
Vergi Sorumlusu		Vergi Kimlik Numarası (TC Kimlik No)	
Vergi Kimlik Numarası		Soyadı, Adı (Unvanı)	
Soyadı, Adı (Unvanı)			
2.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MÜDÜ	RLÜĞÜ		
Ticaret Sicil No		Ticaret Sicil No	
E-Posta Adresi		E-Posta Adresi	
sefaakarsu@hotmail.com		isarsal@gmail.com	
İrtibat Tel No	380 5239882	İrtibat Tel No	380 5240874

TAHAKKUK Fişi

T.C
MALİYE BAKANLIĞIDÜZCE İLİ DEFTERDARLIĞI
081260 DÜZCE VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

2 0 1 7

MAKİNA NO
SIRA NO

VERGİ KİMLİK NUMARASI

SOYADI (UNVANI) DÜZCE İKİNCİ ORGANİZ
ADI E SANAYİ BÖLGESİYÖN.Ana Vergi Kodu 0003
GELİR VERGİSİ S. (MUHTASAR)

ADRES

2 ORGANİZE BÖLGESİ CUMHURİYET
MH.1 CD.-BEYKÖY
Kapı No:2 Daire No: Tel:
MERKEZ DÜZCE

Beyanname ise kabul tarihi	Vergiendirme Dönemi	Düzenleme Tarihi
22/03/2017	02/2017-02/2017	22/03/2017

TÜRÜ	MATRAH	ORAN	TAHAKKUK EDEN	MAHSUP EDİLEN	ÖDENECEK OLAN	VADESİ
0003 STPJ	16.428,68		2.441,94	313,28	2.128,66	26/03/2017
1046 TDMG	0,00		88,67	0,00	88,67	26/03/2017
1048 5035	0,00		33,90	0,00	33,90	26/03/2017

TOPLAM

2.251,23

İşlem Türü 0010

Thk Türü 9000

YALNIZ İKİBİN İKİYÜZELLİBİR TL YIRMİÜÇ Kr .dir